

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra. . . . I kor. Egy hóra. . . I kor. 50 HLL.
Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
MEGEDŐS LORÁNT.
Kiadók és lapfuttatók:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Placz-utca 47. és 48. szám.

Kié a karácsonyi ajándék?

Debreczen, december 24.

Az ország közönsége még mindig nem tudja: örülhet-e annak a karácsonyi ajándéknak, melyben a király tegnap részesítette. Még mindig éppen akkora a tájékozatlanság Lukács László vállalt misszióját illetőleg, amilyen tegnap volt és ma is csak annyit tudunk bizonyosan, hogy Lukács László kormányalakításra kapott megbízást, de hogy milyen alapon véli a designált miniszterelnök elérhetőnek a megoldás sikerét, miben vélte felfedezni azt az orvosságot, mely hivatva van a sorvasztó válságtól való megszabadításunkra, arra nézve ma is csak kombinációkra szorítkozhatunk.

A válság megoldását célzó újabb kísérletek szinpadszerűsége pedig a találgatásoknak egy új zsilipjét is megnyitotta, amelyre tegnap, amikor Lukács megbízásának híre ment, hamarjában alig gondolta valaki: vajon nem csupán a király karácsonyának nyugalmát akarja-e biztosítani Lukács designálása? A magyar politikai válságok történetében ugyanis az utóbbi esztendőknél során jelentős szerep jutott a király kényelmének. A nyár elején is azért nyert újabb kinevezést a Wekerle-kabinet, mert a

válság gyökeres és végleges megoldása hosszan húzódnak munka lett volna és e hosszadalmasságánál fogva meghiusította volna a király ischli nyaralását. Most, hogy itt van karácsony ünnepe, sokan, mint a király zavartalan ünneplésének biztosítékát tüntetik föl a tegnapi fordulatot.

Sietünk kijelenteni, hogy a tegnap beállott fordulatnak azok adnak ilyen magyarázatot, akiket Lukács megbízása leemel a hatalom polcáról. Csak ők, akiket beteggé tesz a hatalom elvesztése, értelmezhetők ilyen gyermekeken együgyű módon a tegnapi döntést. Más a helyzet ma és más volt a nyár elején. Ma már eltelt az a félesztendő, amelyről Bécsben azt hitték, hogy alkalmas lesz az önálló bank intranzigens harcosainak megpuhítására. Ma már látják Bécsben, hogy e félesztendő alatt nemhogy megpuhult volna, de számban, erőben sokszorosan meghatványozódott a banktábor és a félesztendő alatt a Wekerle Kossuth—Andrássyék puhultak meg, tehát azok, akik a nyár elején is puhák voltak. De ha csak a király ünnepi nyugalmáról volna szó, vajon nem lett volna e elegendő a Wekerle-kormány harmadszor való kinevezése?

A tegnapi fordulatot tehát mindenképen komolynak, jelentősnek kell tar-

tanunk, annak dacára, hogy Lukács misszió-vállalásának alapját nem ismerjük teljesen. Mert részben közismert ez az alap, a nélkül, hogy a designált miniszterelnök eddigelé nyilatkozott volna a nyilvánosság előtt programjáról. Lukács Lászlóról mindenki tudja, hogy hiva az altaianos, egyenlő és közvelen szavazati-jogon alapuló választói reformnak, tehát szemben áll a tegnapelőtt megölt kooperációs vegyülekkel, mely Andrásy pluralis választójoga körül tömörült. Arról tehát, hogy designált miniszterelnök Kossuth—Apponyi—Andrássyékkel szövetkeznek, nem lehet szó.

De vajon megtalálja-e keresett szövetségstársait a Justh Gyula vezérlete alatt álló függetlenségi pártban? Ez a párt programjával vallja és követeli az általános, egyenlő választójogot. Ezen a ponton tehát a találkozás megvan. A másik ütköző pont: a bank-kérdés. Lukács tegnap az önálló bank ügyét mondta az egyedüli kényes ügynek, a bankkérdést mondta az egyetlen, még megoldásra váró kérdésnek, de reményének adott kifejezést, hogy a bankügyben támadt nehézségeket is sikerül elsimitani. Az elsimitás azonban csak a függetlenségi párt álláspontja előtti deferalás által történhetik meg, ha garancia nyújtatik arra nézve, hogy az

Vasárnapi levél.

*

A farkas eszi a telet és rácafol a jó magyar közmondásra. Feketén köszönt ránk a karácsony s bizony szükség van a bevándorolt szepességi fényekre tüztől gyertyák fényére, a csillogó díszekre, hogy a közélet, a tespedő társadalmi helyzet komorságába — ha csak pillanatra is, egy kis derűt hozzanak.

A nagy ünnep a maga előkészületeivel mint fontos gazdasági tényező kapcsolódik be a mi kalkuluszaink közé. A gazdag ember pazar ökezséggel ontja a meglepetéseket, a szegény ember szűk marokkal, de ép oly meleg szívvvel hozott ajándékkal pótolja meg az ölelést, melylyel szeretett a családi ünnep melegénél keblére vonja. Ilyenkor dobban nagyokat a bankok pénzes ládája, a szövetkezetek emelkedett kamat láb-politikája nem állja útját az ostromlók özönének s csakhogy pénzhez jussunk, hogy meg ne fosztassunk a kölcsönös figyelmeskedés örömeitől, még a bélyeges papíron is szépen összebúvik a család sok tagja, hogy az összetartozás ezen imponáló demonstrá-

ciójával kérje a kegyetlen váltócenzorok bizalmát.

*

Sok szép foglalkozás van ezen a földön, de én az „igazgatósági tagságot és tanácsostag” urakat irigylem legjobban. Azokról nem beszélek, azokat én lekicsinyelem, akiknek van más terhes, gonddal járó foglalkozásuk, akik az élet más terén is leverte-kezték már a munka izzadságát, ezeket én nem irigylem! Azok imponálnak nekem, az életnek azok a nagy művészei, akik a munkás férfi-élet első lépésén megállva áttekintenek a kenyérharc csataterén s erős akarattal elhatározzák, hogy ők majd csak az intendatúrához, a kezelőséghez csapnak mellé, ahol nem lónek, nem vágnak, hanem a profuntot, a lénungot adják ki. Hogy ehhez is kellene tudás, gyakorlat, sőt talán szív is, az őket nem aggasztja. A modern érvényesülés főeszköze: a nagyképűsködés viszi őket előre céljuk felé s miután mindig akadnak nagyságok, akiknek kreaturákra szükségük van, egy-egy ilyen pártfogó kilesése után kész a karriéré. Felteszi a fekete keretű szemüveget, összeráncolja a homlokát, beül a bankbaitel elevenek és holtak felett s szedi a jutalékot, a felüljutalékot, a fizetést.

Szedi mindaddig, amíg a klientéla tart, míg a bank fennáll. Mert az is megesik néha, hogy sikerül egy-egy ilyen nagyságnak virágzó intézményeket tönkre nagyképűsködni. De — amint mondtam — nekem ezek az alakok mégis imponálnak! Hogyne! Mi törjük a fejünket, gondolkozunk, fúrunk, faragunk, kereskedünk stb. a garasért, a fiatal ur pedig betölti hivatását, ha van egy igazgatói szék s van amivel betöltse. Fej, az nem kell hozzá! . . . Azzal azonban komolyan szembe szállok, aki azt találja mondani, hogy minden fiának kapacitás így születik s így gubozódik, míg pilie gyanánt szárnyakra kél. Oh nem! An én alakom csak kivétel!

*

Most hirtelen fel akarnék rugtatni a vonal felé s erős evező-csapásokkal bele-evezni a politikai vizekre. De nem teszem. Ezek is csak addig vonzottak, amíg igazi hullámok tornyosultak rajta s bátor hajósok álltak a hajók kormányrudjánál. Amióta azonban kisült, hogy apró praktikák, kenyérkérdések, vicinálisok, szubvenciók körül forog minden kormányzói képesség, az elvek pedig karácsonyfa dísznél is értéktelenebb csillogások, csak jobb itt lent maradni a

A legkitünőbb lábatlani **Portland és Roman cement** **Pollák Zsigmond** kartelen kívüli **Mész, Kőszén és Kovács-szén** mindenféle száraz **Tüzifa** kizárólag nagyban legoicsóbban beszerezhető — kezeskedelmi ügynök által — **Placz-utca 79. — Telefon 441.**

Haas Fülöp és Fiai

Debreczen, Placz-u. 59. — Gyár: Sopron, Ebergassing.

Szőnyegek. Függyönyök. Terítők. Butorszövetek. Haas telecsomózott **szőnyegek modern és klasszikus stílusban.** Közvetlen beszerzési forrás mindenféle valódi keleti **szőnyegek részére. Bel- és külföldi tapeták nagyraktára.**

önálló magyar bank nem marad csupán törvényben gyökerező jogunk, hanem határozott időpontban ő valóssá válik.

De ha nem így lesz? Ha nem sikerül az ellentétek elsímitása?

A sürgős megoldásra váró kérdések közül a király a Romániával kötendő kereskedelmi szerződés elintézését tekinti legsürgősebbnek. Vajjon Lukács, ha nem jut egyezségre a függetlenségi párttal, vállalja-e a kormányt a román szerződés érdekében kiadandó szükségrendelet erejéig? Vajjon a király Romániára is gondolt, mikor Lukács László képében kárácsonyi ajándékot küldött nekünk? Avagy csakis Romániának szól ez a kárácsonyi ajándék?

A tanítói árvaházat kibővítik.

A kultuszminiszter leirata.

Debrecenben az utóbbi időben egymásra épülnek a legdiszesebb középületek. A Simonyi-úti nyaralók sora most egy rendkívül impozáns palotával fog szaporodni. A már szűknek bizonyult s elapós restaurálást igénylő országos tanítói árvaházat fogják a közeljövőben újjáépíteni a két különálló épület között egy összekötő épület létesítésével, mintegy 200.000 korona költséggel.

A vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól ma érkezett meg a leirat Tóth János államtitkár aláírásával, aki tavaly az árvaházban tett látogatása alkalmával meggyőződött az intézeti épület nagyjából szükségességéről. A debreceni árvaház igazgatójához ez ügyben a közoktatásügyi minisztérium rendeletet küldött, hogy az árvaház épülete a tényleges szükségleteknek megfelelőleg átalakítsák. Az egész épülete jelentékeny méretekben kibővítik, hogy az újabb épületben még 120 fiú és 120 leány növendék, egyúztint megfelelő személyzet befogadására lesz hely.

Erre az átalakításra már tényleg nagy szükség volt, mert hiszen köztudomású, hogy a debreceni árvaház a mostani méreteiben és forrásában ugy a nevelés, mint a köz-

egészségügy szempontjából már nagyon is kifogásolható volt.

Az építési munkálatok tervezésével és vezetésével a miniszterum Pavlovics és Szilágyi debreceni műépítészeket bízta meg. A jövő év augusztus havára be is fejezik a tanítói árvaház új épületét.

Debrecen újabb nagy kölcsöne.

(A tizenhétmilliós nagy kölcsön elégtelen. — A régi halogatások ára. — Időközi szükségletek. — Új tervek és létesítmények. — A tanács és az új nagy kölcsön. — A főszámvevő nyilatkozata.)

Debrecen város fejlődésének megindulása 1903-tól, a város tizenhétmilliós nagy kölcsönének felvételétől datálódik. A nagy kölcsön hova fordításának terve zete nagyrészt magában foglalja azokat a célokat, melyeknek teljes megvalósulása Debrecen modern várossá való fejlesztését jelenti. Sajnos, hogy a nagy kölcsön felvételét nem követte nyomon a tervbe vett intézmények gyors tempóban való létesítése, hanem ellenkezőleg hosszú éveken át erőszakos akadályok gördültek minden haladás elé, — de ez arra a büllisztára tartozik, mely a nemrég letűnt klakk-rendszer lelkiismeretét terheli.

Mindössze egy év az, amióta a város háza a tervezést a kivitel nyomon követheti. Mióta önző és kevésbé tiszta kezű alakok helyett a várost szerető, intelligens és önzetlen uriember vették kezükbe a városi politika vezetését, azóta lehet szó itt haladásról.

A multak büne, a rettenetes huzáshalasztás politikája azonban most bosszulja meg magát. A tizenkét milliós nagy kölcsönt annak idején, reális számítás alapján felosztotta a törvényhatósági bizottság a tervbe vett létesítmények céljaira. Reális költségvetést készített, melynek keretében minden intézményt

létesíteni lehetett volna. A halogatók azonban minden megvalósulásnak nyakát szegték, a kivitel időlelen-időig elhúzták, miközben az anyagárak, munkabérek minden téren 50—100 százalékkal emelkedett s így a költségvetésekben komptemplált összegekből nem futotta ki az illető intézmény létesítése.

Ezen kívül időközben új és sürgős kielégítést igénylő szükségletek jelentkeztek, melyek elől kitérni nem lehetett. Így sürgőssé vált a városi nyomda új berendezése, ami ötvenezer koronába került. A Bészler ház megvétele 188 ezer koronáért, a tanyai elemi népiskolák felépítése, ami 270 ezer koronába került, 400 ezer koronányi támogatás a ref. főgimnázium új épületére, 100 ezer korona ipariskolai célra, továbbá a sámsoni vasutnak 300 ezer korona, a vilamos telep berendezésére 500 ezer kor., a vágóhid kibővítésére 375 ezer korona, hogy kisebb szükségleteket ne említsünk.

Mind ezek az időközi létesítmények, melyek több, mint kétfélmillió koronát képviselnek, nem voltak felvéve a nagy kölcsön terhére. De mivel létesítők elodáztatatlannak mutatkoztak, a közgyűlés megszavazta a költségeket s ezeket a nagy kölcsönből fedezte a város, természetesen más tetelek hátrányára. Továbbá a haladás jegyében született új rezsim rövid működése óta számos nagyszabású új intézmény alapját vetette meg, új célokat tűzött maga elé, melyek mind százazrekre menő áldozatokat követelnek a várostól. Hogy ne említsünk mást, mint egyik legkézenfekvőbb dolgot, itt van a városrendezés nagy munkája. A szabályozási terv jogerős s azonnal hozza kell látnia a városnak a kivitelhez. Csakhamar elő fog állani a kisajátítások egész sorozata, rengeteg telekvétel s így egyedül a városszabályozás is horribilis összeget fog követelni. De számítani kell, mint nagy tételre a közeli kiadásoknak,

vonal alatt, ahol, ha politikára gondolok, szabad tréfának venni mindent és tréfának — mindenkit. Vagy nem szép az, mikor Ugron Gábor elkéne rugja oldalba Kossuthot mint bankárulót — Szilágyisomlyó gyujtva hozzá görögülzet — aztán mikor nagy hazánk fia csakugyan a csap a 67-es vizekre, akkor legelsőnek visszalép a Rabonbán siet az áruló kebe'ere. De hol maradt Somlyó ezuttal? Vagy komoly dolog az, amikor a Lengyelék Zoltánja nyolc éven át hatvanhetesekkel táplálkozik, nemzetiszínű fehérneműt visel, pécovicsoknak tartja a radikális 48 asokat a maga balpártjához képest, s ime, egyszerre szerényen, a nála megszókött menyörgés nélkül, mint egy tavaszi ibolyaszál ott terjeszti politikai illatát az Apponyi árnyékában? És ő, aki a nyilvánosságnak és a nyilvánosság előtt éi még Zilának sem magyarázta meg új szereime történetét? De mi lesz most? A typek rosszaknak bizonyultak, a kooperáció meg a fészkes feketeségbe, mi lesz a Gáborokkal, a Zoltánokkal? Ne tusuljunk miattok. Szeretném én azt a kormányt látni, amelyiketők nem támogatnak!

Riport: A héten, zuhogó eszben szomorú felvonulás kötötte le a gyér utcai-járókelők figyelmét. Nyolc, ernyős, rozoga szerkeret vonszolt maga után egy egy kiséhezett

gebe. Füstös, éhes arcú férfiak töltöték be az urkocsisok szerepét, a szekerek belsejében pedig 10—12 élő ember, asszony, gyermek vegyest gubbasztott s félő, aggódó tekintettel ugrottak le rongyaikban, mikor a menet vezető kakastoll megállott büszke paripájával a Szantanna-utcai illatos, veres lámpás háza előtt. Cigányok voltak! Kőborcigányok! Nem loptak, nem raboltak, még csak nem is koldultak. Ás zonyaiknál még csak kártya sem volt. Akár kinevetnek, akár nem, de tárcáiról szavamra mondom — tehát igaz, hogy a cigánykérdés megoldása vezetőiket hozzánk. Örültek, hogy a Basahalmán innen vannak, ahol a főfő rendőr világraszóló eszméinek akartak megoldásra alkalmas eszközeiül, médiumaiul szegődni. Felajánlottak nyolc darab lovukat, bóróstul, bordástól s át akarták adni a köztük megejtett népszámítás után 49 darabban sorakozó rajkóikat a főkapitányi hivatalnak. Szaván fogták a méltóságos, nagyságos főkapitány urat s kérték, hogy a lovakban átadott alapítványra csinálja meg az alapító levelet s annak kamataiból nevelje emberekké a szivüktől elszakított rajkókat. A rendőrség vakarta a fejét, de a kétségbeesés nem várt urrá rajta, sőt a főfő rendőr találékonysága még ezuttal sikeresen el is háritotta a reánk zuduló veszedelmet. Küldöttség előtt kifejezést adva annak a benső örömmnek, hogy eszméi és tervei a városon kívüli társadalom érdekelt rétegei közé is

utat találtak, sajnálattal jelentette ki, hogy miután a nemes tanácshoz beadott javaslata eddig még csak a küldöttség részéről talált oromteljes viszhangra, noha ez az ő eszméinek igazi próbaköve, türelemre s a város határan tuji távozásra kérte a küldötteket addig az ideig, míg a nagy koncepció a közgazgatás ezer reortáján megsűrődik. Fáraóék bámulattal néztek fel sorsuk új intézőjére s alig egy pár apróság zsebreavágása után megnyugodva eltávoztak.

Ez esemény kapcsán vesszük az értesítést fővárosi tudósítónktól, hogy a belügyminisztérium sürgős leiratban kérdést intézett városunk tanácsához: nem volna-e hajlandó Vegh Gyula főkapitány urat eszméivel együtt a minisztérium részére átengedni?

Maholnap vége a szini idény első felének. A direktor ur titkári irodájában készülnek a második bérleti részlet „szives befizetése“ irányában kiadandó kommunikék s ha nem is a színházi év teljes mérlege, de a félév nyersmérlege előttünk áll. Nem a színházi pénztár mérlegét gondolom, mert az a személyi és dologi rezsi szempontjából mindig erősen aktív, hanem a művészi és műsor szempontjai lebegnek előttem. Nem vagyok rosszmájú ember, hát elismerem, hogy meglehetősen vidéki társulat vagyunk. Tudunk operáttnben operát énekelni, van két subrettünk,

Házlebontás miatt az összes raktáron levő posztó és gyapjuszövetek gyári áron alul lesznek kiárulva. Welsz Adolf DEBRECEN, Kossuth-utca 1

az általános *utcaburkolásra*, ami nyomon fogja követni a csatornázást.

Összefoglalva az elmondottakat: az építkezési költségek tetemes emelkedése, új szükségletek kielégítése és új létesítmények tervbevétele — nyilvánvalóvá teszik, hogy a tizenhétmilliós nagykölcson már nem szolgálhat elég fedezetül a városfejlesztő intézmények létesítésére. Ezért szükségessé vált egy *újabb nagy kölcson felvétele*.

Az új nagykölcson felvételének terével a városbár már a legkomolyabban foglalkoznak. A városi tanács az új nagykölcson ügyében már több ízben tartott bizalmas értekezleteket, hogy a nagykölcson ügyét kellőképpen előkészítse és megálapítsa azokat a célokat, melyekre az új nagykölcson szolgálni fog. *Roncsik* Lajos főszámvevő már javaslatot is készített az új nagykölcson felvételére vonatkozólag s azt a bizalmas értekezlet elé terjesztette. Munkatársunknak alkalma volt *Roncsik* Lajos főszámvevővel beszélni az új nagykölcson ügyéről.

— Az újabb kölcsonre feltétlenül szükség van a városnak — mondta a főszámvevő. — A tizenhétmilliós nagy kölcsonat ugyan még nem költötte el a város, de abból több mint két milliót időközben más célra fordított a törvényhatósági bizottság. Másrészt sok új létesítményt tervezünk, melyre szintén kell pénz. Itt van a város szabályozás, amely nagy áldozatot fog igényelni a város részéről. Vagy például a nagykölcsonból a közkórház újjáépítésére talán 200 ezer korona van kontemplálva és most egy kétmillió költséget fekszik elöttünk. Az újabb nagykölcson összegére nézve nem tudok nyilatkozni, még nem álapítottuk meg.

A nagykölcson felvételének szükségességével tisztában van a város közönsége. A hosszú, hosszú mulasztást, amely a régi városi politika büne,

az egyik hanggal, a másik intelligenciával, gyakran kapunk jó öszjítékot, sőt szereptudást is, ha nem aztán soha nem kapunk műsort. Nem tudom, hogy kiből van a hiba? Bennünk-e vagy a díriben? Mert én igyekszem, az bizonyos! Megszereztem az Iglói diákokat, Hankát, az Oláh Gábor darabjait s mindezeket nem is bérletszűnetben adta be! Telt házak előtt megy minden, amit hozhorribilis áldozatokkal, értékre való t kintet nélkül; s így joga van hozzá, hogy ennek a publikumnak a szelidségét, az áldozatkészségét is igénybe vegye egy Taifun os bérletszűnetes előadással. Tessék csak elképzelni Taifun-t bérlet-premierben! Ez igazi elkapásait jelentené a publikumnak! Hogy Nagyvárad, Arad, Miskolc, Kassa már előkelő, elsőrangú fővárosi vendégeket, várnak szereplésre, hogy megkapják az idei szezon sikerült operett-ujdonságait még ez ideig, az csak a városok s színházai pillangó életére vall. Hát kinek kell nálunk változatosság, ujdonság? Miért verje magát költségbe a színház, amikor mi konzervatív, türelmes nép vagyunk, a címerünkben benne van a bárány, s ha haragudnánk, akkor is csak békétünk. Zűtudj, mit csinál, ő okos ember s én az okos embert még akkor is becsülöm, ha egyes éklemességgel csap be. Mert így leg alább én sem tehetek mást, minthogy nevetek.

Joannes.

gyors és biztos tempóban pótolni kell Debreczen városának, hogy utolérje azokat a vidéki városokat, melyekkel legalább egy sorban kellene ma haladnia a kálvinista Rómának, az alföldi Metropolisának. Minden haladásnak az anyagi erő az alapja. Ezért ha Debreczen haladni akar, nem szabad megtagadni az áldozatokat. Viszont igaz az is, hogy a városnak gondoskodnia kell saját anyagi erejének a gazdaságos kihasználásáról is, ami a Hortobágyról ezidőszerint nem mondható el. Így az idegen és a házi erőforrásoknak okos igénybevételével s azzal a lelkesedéssel, mely egy város törvényhatósági bizottsági tagjait, mint a város tanácsá eltöltik, a felvirágoztatás útjára lehet majd vezetni Debreczen városát is.

A színésznők toalettkai.

*

Ha az ember a színházban asszonytársaságba, vagy legalább is asszonyok közelébe kerül, gyakran hal ilyen megjegyzéseket:

— Istenem, milyen fess ez a Hahnel Aranka!

vagy:

— Zilahyné pazar módon elegáns!

avagy:

— Valami pompásan fest a Huzella toalettje!

nemkülönben:

— Ah, mily sikkes az édes Rózsa Lili!

Persze e megjegyzéseket folytatni lehetne akár jövő karácsonyig is, ha minden megjegyzést tollhegyre akarnánk szurni, mert bőven van bennük része a társulat valamennyi nőtagjának. Hisz felemlíthetnénk azt a diák-ligát, mely egyenesen a bájos kis *Báthory* Marcsa apró lábainak csodálására alakult (cipőszám: 33.), vagy hiteles statisztikát közölhetnénk azokról a kövér asszonyokról, akik mindannyiszor ideggörcsöket kapnak, valahányszor a gyönyörűen beszélő *Huzella* Irén karesu természetét látják (slussbőség: 51). Ha pedig összegyűjtöhetnők azoknak az epedő pillantásoknak a tűzét, melyek egyetlen este vetődnek *Szilassy* Etel darázderekára (csipőbőség 112, slussbőség: 56.) akkor fa nélkül melegíthetnénk egész télen át a *Független Ujság* szerkesztőségét . . .

Vagy talán nem volna elegendő anyag a megjegyzésekre a szép szemű *Bárdos* Irma, akinek *Plasztika* Istenasszony megadta azt, hogy bluzán oly nagy darab kivágást (mellbőség 103) rendelhet meg a szabónőjétől, amilyen darab szövetből a kis *Báthory*nak egy egész bluzra kifutná? És ki tudná előszámolni az aranyos humoru *Gerő* Ida telt karjainak az irigyeit (ujjbőség: 31)? Bizony senki emberfia. Éppen úgy, mint ahogy elkopnák egy újságírónak is az ujjai, ha egyebet sem csinálna, mint a *Gazdy* Aranka nyulának alakjára (szoknyahossza: 108, oldalhossza: 22) elhangzott hízelgő nyilatkozatokat jegyezgetné. Vagy talán akadna-e Debreczenben ember, aki kiszámítaná, hogy ha *Püspöky* Rózsi kapna tíz évig minden nap egy igaz gyöngyökből álló nyakfűzért (nyakbőség: 40) és *Gyöngyi* Jolán is kapna ily feltételek mellett nyakfűzért (nyakbőség: 34). — mennyit tenne ki tíz év alatt a nyakfűzerek értékének különbsége? . . .

Ezek után érthető lesz, miért nem merének vállalkozni a színésznőkre elhangzott összes megjegyzések megörökítésére. Ez bizony sok kötet könyvet tenne ki és megírása tenger tentát emésztene föl. Amellett nem is volna valami érdekfeszítő, mert az emberek érzelmeik kifejezésére nem valami terjedelmes megjegyzés-skálával rendelke-

nek. Fess, csinos, sikkes, elegáns, karesu, formás és még egynéhány ilyen jelzőt variálunk, há ki akarjuk fejezni, hogy valamelyik színésznő milyen fess, csinos, sikkes, elegáns, karesu, vagy formás. Eredetiség az emberekben nincs. Mert miért így kiáltanak fel *Hahnel* Aranka természetének a csodálói: Milyen formás ez a *Hahnel* Aranka! és miért nem így:

— Milyen 98 mellbőségű, 38 nyakbőségű, 54 slusszbőségű és 100 cipőbőségű ez a *Hahnel* Aranka!

Ugy-e bár ez a felkiáltás sokkal kifejezőbb és többet mondó, mint az előbbi!

Vagy kérdezzük: miért tesznek a hölgyek ilyen megjegyzést *Püspöky* Rózsihoz: *Püspöky* Rózsi kissé elhízott. Nem találódna volna így kifejezést adni az érzelemnek:

— *Püspöky* Rózsi kissé 100 mellbőségű, 10 oldalhosszas és 112 cipőbőségű!

Ezek után pedig hölgyeim és uraim azt javaslom, térjünk át erre az eredetibb megjegyzés-formára. Bojkottáljuk a régi kifejezőmódokat és az ujjakkal éljünk. Hogy pedig erre mindenkinek alkalmat adjak, alább közlök egy hiteles táblázatot a debreceni színésznők toalett-méreteiről. Bizony, a méretek megszerzése nem kevés munkát igényelt. Ennek igazolásául ideiktatok egy interjú-töredéket a *Szilassy* Etellel történt méret-fölvételből:

Felkerestem *Szilassy* Etelt. Bemutakoztam. Azután elővettem egy centimétert s a művésznőhöz léptem, hogy megmérjem a mellbőségét.

Ő: De uram, micsoda merészség ez! Mit akar ön voltaképpen?

Én: Kérem, művésznő csak egy interjút.

Ő: Az interjúkat nem ölelésen szokták kezdeni.

Én: Sajnos . . . azaz bocsásson meg nagyságos kisasszonyom, ez a mozdulat nem ölelés akart lenni, csupán a mellbőség megmérése.

Ő (mosolyogva): Ah, ugy? No akkor csak tessék a méretet felvenni. (Sóhajtván): Óh, lehetne nagyobb is. Csak 98.

Én (szórakozottan): Igen, lehetne nagyobb is.

Ő (bosszusan): Hogyan, ön 98-as mellbőséget kevesel?

Én (engesztelve): Ezer bocsánat művésznő. Biztosítom, hogy kegyed az ország legmellbőségesebb primadonnája.

Ő: No, irjon akkor 100-at. Hisz maguk ugyis annyit szoktak fülleneni.

Ime, ebből a töredékből is kitetszik, mily nehézségeket, akadályokat kellett leküzdenem, míg a méreteket összeszedni sikerült. De mégis sikerült és ime itt közöljük:

Báthory Marcsa: mellbőség: 86, vállszélesség 32, nyakbőség 33, oldalhossza 18, ujjbőség 20, ujjhossza 52, slusszbőség 52, csipőbőség 80, szoknyahossza 85, cipő száma 33.

Bárdos Irma: mellbőség 103, vállszélesség 31, nyakbőség 38, oldalhossza 12, ujjbőség 27, ujjhossza 48, slusszbőség 60, csipőbőség 110, szoknyahossza 98, cipő száma 36.

Gazdy Aranka: mellbőség 94, vállszélesség 37, nyakbőség 37, oldalhossza 22, ujjbőség 23, ujjhossza 51, slusszbőség 58, csipőbőség 102, szoknyahossza 108, cipő száma 36.

Gerő Ida: mellbőség 97, vállszélesség 32, nyakbőség 37, oldalhossza 9, ujjbőség 31, ujjhossza 48, slusszbőség 57, csipőbőség 110, szoknyahossza 87, cipő száma 36.

Gyöngyi Jolán: mellbőség 85, vállszélesség 33, nyakbőség 34, oldalhossza 22, ujjbőség 21, ujjhossza 56, slusszbőség 51, csipőbőség 84, szoknyahossza 107, cipő száma 42.

Hahnel Aranka: mellbőség 98, vállszélesség 36, nyakbőség 38, oldalhossza 19, ujjbőség 24, ujjhossza 56, slusszbőség 54, csipőbőség 100, szoknyahossza 106, cipő száma 36.

Huzella Irén: mellbőség 95, vállszéles-

Vásároljunk Karácsonyi Ujdonságokat Halász Nándor órák, ékszerész és vésnöknel

DEBRECZEN, PIACZ UTCZA 24

ség 34, nyakbőség 34, oldalhossza 22, ujjbőség 22, ujjhossza 56, slussbőség 51, csipőbőség 87, szoknyahossza 108, cipő száma 35.

Püspöki Rózsi: mellbőség 100, vállszélesség 33, nyakbőség 40, oldalhossza 10, ujjbőség 30, ujjhossza 50, slussbőség 60, csipőbőség 112, szoknyahossza 85, cipő száma 37.

Rózsa Lili: mellbőség 97, vállszélesség 35, nyakbőség 37, oldalhossza — ujjbőség 22, ujjhossza 57, slussbőség 58, csipőbőség 107, szoknyahossza 109, cipő száma 36.

Szilassy Etel: mellbőség 98, vállszélesség 36, nyakbőség 36, oldalhossza 20, ujjbőség 22, ujjhossza 52, slussbőség 56, csipőbőség 112, szoknyahossza 107, cipő száma 37.

Zilahyné: mellbőség 96, vállszélesség 34, nyakbőség 36, oldalhossza — ujjbőség 23, ujjhossza 57, slussbőség 59, csipőbőség 100, szoknyahossza 108, cipő száma 36.

Minthogy minden tanulmányt összefoglalás sokott befejezni, ennek is egy összefoglalás lesz az u. n. méla akkordja. Vagyis meg fogom állapítani a fenti méretekből, hogy milyen méretekkel kell bírnia egy ideális színésznőnek.

Ime az ideális színésznőnek bírnia kell a:

Bárdos Irma mellbőségével (103),
Gazdy Aranka vállszélességével (37),
Báthory Marcsa nyakbőségével (33),
esetleg Püspöky Rózsi nyakbőségével (40),

Gyöngyi Jolán oldalhosszával (22),
Gerő Ida ujjbőségével (31),
Zilahyné ujjhosszával (57),
Huzella Irén slussbőségével (51),
Szilassy Etel csipőbőségével (112),
Rózsa Lili szoknyahosszával (109)
és Báthory Marcsa cipőszámával (33.)

Aki ezen ideális mértékállapításban korszakosnak mondható nézetemet nem osztja, annak egyszerűen nincs érzéke a Szép iránt (nagy Sz-szel) és rossz Izlését (nagy I-vel) itt nyilvánosan pellengére állítja: (duhaj.)

A debreczeni szabad-egyetem.

Adatok Debreczen művelődés-történetéhez.

A napokban látott napvilágot Jancsó Benedek összeállításában „A szabadoktatás országos tervezete.” Ebben a dolgozatában igen sok érdekes dolgot olvashatunk. Nevezetesen megismerjük belőle azt, hogy a szabadoktatás nálunk is ép oly szép multtal dicsekedhetik, mint a külföldi államokban. A szabadoktatás első utörői Türr tábornok és Iványi Dániel voltak, ez utóbbi már 1870-ben, március 19-én kéz törvényjavaslattal is lépett a képviselőház elé, amely a felnőttoktatásáról szólott.

A tanfolyamok már 1870-ben országosan szervezettek és Eötvös miniszter az évi költségvetésbe 50,000 forintot állított be e célra.

1874-ben Trefort az intézményt megszüntette a szavakkal: „a magyar falusi népet, ha egy bizonyos kort elért, többé már nem lehet sikeresen oktatni másra, olvasásra és számolásra.”

Trefort megszüntette ugyan a felnőttoktatást, de csak a falusi községekben. A városokban a szabadoktatásnak egyik ága tengődve bár, de tovább élt. Jancsó itt emeli ki Debreczét.

„Érdekes — ugymond — hogy a debreczeni főiskola két fiatal tanára, Nagy Pál és Géresi Kálmán az 1874-5-iki tanévben a Stuart János cambridgwei tanár által két év előtt megindított Universiti Extensiont már magyar földre igyekeztek át-

ültetni. Nagy Pál a debreczeni iparosok „Polgári Köre”-ben az 1874-5-iki télen hetenkint 2 órában kísérleti természettant adott elő mintegy száz hallgató jelenlétében. Géresi Kálmán pedig Shakespearel tartott egy 10 felolvasásból álló ciklust. A főiskola nagyterme volt Géresi előadásainak színhelye. Az egykori hírlapi jelentések szerint e nagy terem az előadások alatt olyan volt, mint egy bálterem, annyi hölgy volt benne. E népszerű felolvasásokat a hölgyközönség és az ifjuság látogatta nagyobb mértékben.”

Pontos ez az adat nevezetesen abból a szempontból, hogy a „A szabad-egyetem” történetének megírását Debreczennel kell kezdeni; s azt, hogy a tanügy terén Debreczen városa sehol sem marad el s nincs az országnak oly tanügyi intézménye, mely itt szives fogadtatásra nem talált volna.

Zalai János dr.

Tündérest a színházban.

A tüdőbeteg-szanatórium estélye.

A tüdőország csodás gyönyörűségeit, káprázatos színpompában ragyogó varázsképeit, elragadtató zenéjét, bűbajos énekeit élvezheti városunk közönsége január 27-én és 28-án a színházban, ahol s amikor a szegénysorsu tüdőbetegek sanatóriuma javára a helybeli elnök: Ujhelyi András királyi kuriai bíró neje, olyan remek látványosságot mutat be, aminő itt látható még eddig sohasem volt.

E megkapó fényes kiállítású előadásnak a vezetője a színházunk országoshírű főrendezője: Ferenczy Frigyes lesz. Ez igazán bámulatraméltó nagy látványosságnak a meglepőbb részei — csak igen nagyából elsorolva — a következők:

I. 1. „A tavasz ébredése” fölséges előkép, előadja városunk legbájosabb 60 leánya. 2. „Virág-menjergző” a rózsá elveszi a nefelejtsét; előadja tíz rózsaszínruhás, tíz kékruhás, tíz pipacspirosruhás, tíz fehér gyöngyvirág-, tíz fehérorgona- és tíz buza-virágruhás leánya. Vízitündér a szép Gábor Sámuelné, tavasztündére Lisz Nándika, Nap a bájos Hajós né.

II. „A nyár.” Ostendei strand. Ott lesznek láthatók, mint vendégek, a debreceni legelőkelőbb hölgyek, cukrászda, tennisz, biciklizés, konfettizés és amint a gyermekek a tengerparton csigáznak; egyszerre csak fölzendül a sétahangverseny, amelynek negyventagu karát a méltán oly hirneves P. Nagy Zoltán zeneművésztünk vezetendi.

III. „Az ősz.” A szüret, ahol a nagyhírű Zöldy Marci bámulatos hegedűjátékát a Rácz Károly egész bandája kíséri, amikor Zilahyné, az isteni művésznő énekel s a korcsmárosnét a bájos özvegy Szathmáryné adja.

IV. „A tél.” Ez elragadtató képnek az egyik legnagyobbszertű része az, midőn a templomi szent áhitatos éneket a debrecenieknek örökké feledhetetlen bűbájoshangú csalóánya: Balkányi Emilné, Bódy Ella zengi.

Amik ez egymásután két este bemutatandó példátlan nagyszerű előadás élvendégek lesznek, mindazt szóval elmondani, leírni, tisztá lehetetlen; azokat látni kell s hallani és ebből majd megtudja mindenki, hogy mi a tündöklő ábránd és mi a rideg való.

340 oldalra terjedő naptárunkat csakis előfizetőink kapják díjtalanul. Hátralékosok pedig tartozásuk ki-egyenlítése után. Új előfizetők akkor, ha legalább 3 hónapot befizetnek.

A debreceni repülőgép

Beszélgetés Szatke mérnökkel.

A Royal-szálló nagytermében lázas munka között foglalatokodott ma délután gépe körül Szatke Ferenc mérnök. A f-hér vászonnal áborított repülőgépnek alkatrészeit most állítja össze ez a kitűnő aviatikus, aki e hó 25., 26. és 27-én tart majd előadást repülőgépről a debreczeni közönségnek.

Szatke Ferenc mérnök nagy szeretettel beszélt jövő terveiről s gépről, amelynek típusa te jessen önálló koncepciójú s talán a Bleriot féle repülőgép formájához hasonlít a legjobban.

A gép maga, amelynek csak puhafából készült váza van itten, négy méter hosszú hasábot képez. A motor az eredeti gépen a test előtt van elhelyezve s ott van az úgynevezett „szunggrad” és a légosavar-tengely, amely a legfontosabb alkatrésze a repülőgépnek.

A vázon két hatalmas szárnylap helyezhető e, ezek azonban nem mozognak s gázal tölthetők.

— Ez lényeges dolog — mondotta Szatke, hogy én gázzal töltöm a szárnyakat. Bleriot nem gázzal dolgozik s ez nagyban hozzájárult legutóbbi szerencsétlenségéhez.

— Milyen magasra szállhat gépével mérnök ur? — kérdezte munkatársunk.

— Lehet, vagy ezer méterre emelkedni.

— Milyen érzés fogja el az embert a felzállásnál?

— Ha már az ember a levegőben manőverezik, akkor nincs n mitől tartani. A legveszélyesebb a fel- és a lezállás. Különösen ismerni kell a felszállónak a telepet.

Ezután jövő terveiről beszélt Szatke Ferenc.

— Azt hiszem — ugymond — hogy márciusra teljesen elkészül a gépem s akkor az első felszállást itten akarom rendezni a Hortobágyon. Lehet, hogy két év múlva ezen a pompás helyen nemzetközi felszállást is rendezek. Kezérü maliciával mondtam, hogy teljesen az erejére van utalva és a közönség támoatásától remél mindent, mert az állam olyan neveléséges összeget ajánlott föl, hogy azt el sem fogadja,

Szatke Ferenc vasárnap, e hó 26-án a nagyközönségnek tart előadást, 27-én hétfőn pedig műszaki ismertetését közli gépének a debreczeni mérnök és építész-egylet tagjai előtt, amelyre szintén szívesen látják a közönséget.

Mulatság.

A Kereskedelmi Csarnok Szilvesztere. Gyönyörű új termében, melyek a klub-berendezés látványosságát képezik jó nagy darab Magyarországon, Szilveszter estéjén rendezi a Csarnok első társas mulatságát. A Csarnok szilveszter-estéi hagyományos sikerű, jókedvű mulatságok. A rendezőség ezúttal még inkább vigyáz, hogy hölgyek és urak egy emlékezetes vídám este benyomásaival távozzanak majd a szép, nagy helyiségből. Az estély fél 9 órakor kezdődik, kitűnő bufférol gondoskodva van, Magyar Imre zenekara fog játszani s a hölgyek előleges szórakoztatására gazdag és értekes tárgyakkal kecsgetelő tombola lesz, azután tárcmulatság következik.

A Vasutas Otthon Piac-utca 9. szám alatti helyiségében december hó 24-én délután 3 órakor kezdődő mese-délutánt rendez, melyre a vasutasok gyermekeit a szülőikkel vagy kísérőkkel együtt meghívja az elnökség. Műsor: 1. Ének. Szent László dalárda.

— Kérem szives meggyőződést szerezni. —

Tisztelettel

KOSTYA JÁNOS

ékszerész.

A nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Kostya János

ékszerüzletében Széchenyi-u. 1. a kistemplom mellett, december hóra mélyen leszállított árakban

lesznek kiszolgálva a legszebb valódi, arany, ezüst és brilliáns ékszerek, férfi és női arany és ezüst zseborák és alkalmi ajándék-tárgyak.

ség 34, nyakbőség 34, oldalhossza 22, ujjbőség 22, ujjhossza 56, slussbőség 51, csipőbőség 87, szoknyahossza 108, cipő száma 35.

Püspöki Rózsi: mellbőség 100, vállszélesség 33, nyakbőség 40, oldalhossza 10, ujjbőség 30, ujjhossza 50, slussbőség 60, csipőbőség 112, szoknyahossza 85, cipő száma 37.

Rózsa Lili: mellbőség 97, vállszélesség 35, nyakbőség 37, oldalhossza — ujjbőség 22, ujjhossza 57, slussbőség 58, csipőbőség 107, szoknyahossza 109, cipő száma 36.

Szilassy Etel: mellbőség 98, vállszélesség 36, nyakbőség 36, oldalhossza 20, ujjbőség 22, ujjhossza 52, slussbőség 56, csipőbőség 112, szoknyahossza 107, cipő száma 37.

Zilahyné: mellbőség 96, vállszélesség 34, nyakbőség 36, oldalhossza — ujjbőség 23, ujjhossza 57, slussbőség 59, csipőbőség 100, szoknyahossza 108, cipő száma 36.

Mint hogy minden tanulmányt összefoglalás szokott befejezni, ennek is egy összefoglalás lesz az u. n. méla akkordja. Vagyis meg fogom állapítani a fenti méretekből, hogy milyen méretekkel kell bírnia egy ideális színésznőnek.

Ime az ideális színésznőnek bírnia kell a:

Bárdos Irma mellbőségével (103),
Gazdy Aranka vállszélességével (37),
Báthory Marcsa nyakbőségével (33),
esetleg Püspöky Rózsi nyakbőségével (40),

Gyöngyi Jolán oldalhosszával (22),
Gerő Ida ujjbőségével (31),
Zilahyné ujjhosszával (57),
Huzella Irén slussbőségével (51),
Szilassy Etel csipőbőségével (112),
Rózsa Lili szoknyahosszával (109)
és Báthory Marcsa cipőszámával (33.)

Aki ezen ideális mérték megállapításban korszakosnak mondható nézetemet nem osztja, annak egyszerűen nincs érzéke a Szép iránt (nagy Sz-szel) és rossz ízlését (nagy I-vel) itt nyilvánosan pellengére állítja: (duhaj.)

A debreczeni szabad-egyetem.

Adatok Debreczen művelődés-történetéhez.

A napokban látott napvilágot Jancsó Benedek összeállításában „A szabadoktatás országos tervezete.” Ebben a dolgozatában igen sok érdekes dolgot olvashatunk. Nevezetesen megismerjük belőle azt, hogy a szabadoktatás nálunk is ép oly szép múlttal dicsekedhetik, mint a külföldi államokban. A szabadoktatás első utörői Türr tábornok és Iványi Dániel voltak, ez utóbbi már 1870-ben, március 19 én kész törvényjavaslattal is lépett a képviselőház elé, amely a felnőttoktatásáról szólott.

A tanfolyamok már 1870-ben országosan szervezték és Eötvös miniszter az évi költségvetésbe 50,000 frtot állított be célra.

1874-ben Trefort az intézményt megszűntette a szavakkal: „a magyar falusi népet, ha egy bizonyos kort elért, többé már nem lehet sikeresen oktatni másra, olvasásra és számolásra.”

Trefort megszűntette ugyan a felnőttoktatást, de csak a falusi községekben. A városokban a szabadoktatásnak egyik ága tengődve bár, de tovább élt. Jancsó itt emeli ki Debreczont.

„Érdekes — ugymond — hogy a debreczeni főiskola két fiatal tanára, Nagy Pál és Géresi Kálmán az 1874-5-ki tanévben a Stuart János cambridgei tanár által két év előtt megindított Universiti Extensiont már magyar földre igyekeztek át-

ültetoi. Nagy Pál a debreczeni iparosok „Polgári Köre”-ben az 1874-5-ki télen hetenkint 2 órában kísérleti természettant adott elő mintegy száz hallgató jelenlétében. Géresi Kálmán pedig Shakespearel tartott egy 10 felolvasásból álló ciklust. A főiskola nagyterme volt Géresi előadásainak színhelye. Az egykori hírlapi jelentések szerint e nagy terem az előadások alatt olyan volt, mint egy bálterem, annyi hölgy volt benne. E népszerű felolvasásokat a hölgyközönség és az ifjuság látogatta nagyobb mértékben.”

Fontos ez az adat nevezetesen abból a szempontból, hogy a „A szabad-egyetem” történetének megírását Debreczennel kell kezdeni; s azt, hogy a tanügy terén Debreczen városa sehol sem marad el s nincs az országnak oly tanügyi intézménye, mely it szíves fogadtatásra nem talált volna.

Zalai János dr.

Tündérest a színházban.

A tüdőbeteg-szanatórium estélye.

A tüdőország csodás gyönyörűségeit, káprázatos színpompában ragyogó varázsképeit, elragadtató zenéjét, bűbájos énekeit élvezheti városunk közönsége január 27-én és 28-án a színházban, ahol s amikor a szegénysorsu tüdőbetegek szanatóriuma javára a helybeli elnöknő: Ujhelyi András királyi kuriai bírő neje, olyan remek látványosságot mutat be, aminő itt látható még eddig sohasem volt.

E megkapó fényes kiállítású előadásnak a vezetője a színházunk országoshírű főrendezője: Ferenczy Frigyes lesz. Ez igazán bámulatraméltó nagy látványosságnak a meglepőbb részei — csak igen nagyából elsorolva — a következők:

I. 1. „A tavasz ébredése” főlséges előkép, előadja városunk leghájosabb 60 leánya. 2. „Virág-menyegző” a rózsza elveszi a nefelejtést; előadja tíz rózsaszínruhás, tíz kékruhás, tíz pipacspirosruhás, tíz fehér gyöngyvirág-, tíz fehérorgona- és tíz buza-virágruhás leányka. Vízitündér a szép Gálbory Sámuelné, tavasztündére Lisz Nándika, Nap a hájos Hajós né.

II. „A nyár.” Ostendei strand. Ott lesznek láthatók, mint vendégek, a debreceni legelőkelőbb hölgyek, cukrászda, tennisz, biciklizés, konfettizés és amint a gyermekek a tengerparton csigáznak; egyszerre csak fölzendül a sétahangverseny, amelynek negyven tagu karát a méltán oly hírneves P. Nagy Zoltán zeneművészünk vezetendő.

III. „Az ősz.” A szüret, ahol a nagy-hírű Zöldy Marci bámulatos hegedűjátékát a Rácz Károly egész bandája kíséri, amikor Zilahyné, az isteni művésznő énekel s a korcsmárosnét a hájos özvegy Szathmáryné adja.

IV. „A tél.” Ez elragadtató képnek az egyik legnagyobb részét az, midőn a templomi szent áhitatos éneket a debrecenieknékné örökké feledhetetlen bűbájoshangu csalóánya: Balkányi Emilné, Bódy Ella zengi.

Amik ez egymásután két este bemutatandó példátlan nagyszerű előadásra élvezhetők lesznek, mindazt szóval elmondani, leírni, tisztá lehetetlen; azokat látni kell s hallani és ebből majd megtudja mindenki, hogy mi a tündöklő ábránd és mi a rideg való.

340 oldalra terjedő naptárunkat csakis előfizetőink kapják díjtalanul. Hátralékosok pedig tartozásuk ki egyenlítése után. Új előfizetők akkor, ha legalább 3 hónapot befizetnek.

A debreceni repülőgép

Beszélgetés Szatke mérnökkel.

A Royal-szálló nagytermében lázas munka között foglalatokodott ma délután gépe körül Szatke Ferenc mérnök. A f-hér vászonnal áborított repülőgépnek alkatrészeit most állítja össze ez a kitűnő aviatikus, aki e hó 25., 26. és 27-én tart majd előadást repülőgépről a debreczeni közönségnek.

Szatke Ferenc mérnök nagy szeretettel beszélt jövő terveiről s gépről, amelynek típusa teljesen önálló koncepciójú s talán a Bleriot féle repülőgép formájához hasonlít a legjobban.

A gép maga, amelynek csak puhafából készült váza van itten, négy méter hosszú hasábot képez. A motor az eredeti gépen a test előtt van elhelyezve s ott van az ugynevezett „szunggrad” és a légesavar-tengely, amely a legfontosabb alkatrésze a repülőgépnek.

A vázon két hatalmas szárnylap helyezhető el, ezek azonban nem mozognak s gázal tölthetők.

— Ez lényeges dolog — mondotta Szatke, hogy én gázzal töltöm a szárnyakat. Bleriot nem gázzal dolgozik s ez nagyban hozzájárult legutóbbi szerencsétlenségéhez.

— Milyen magasra szállhat gépével mérnök ur? — kérdezte munkatársunk.

— Lehet, vagy ezer méterre emelkedni.

— Milyen érzés fogja el az embert a felzállásnál?

— Ha már az ember a levegőben manőverezik, akkor nincs n mitől tartani. A legveszélyesebb a fel- és a lezállás. Különösen ismerni kell a felzállónak a telepet. Ezután jövő terveiről beszélt Szatke Ferenc.

— Azt hiszem — ugymond — hogy márciusra teljesen elkészül a gépem s akkor az első felszállást itten akarom rendezni a Hortobágyon. Lehet, hogy két év múlva ezen a pompás helyen nemzetközi felszállást is rendezek. Keeserü maliciával mondtam, hogy teljesen az erejére van utalva és a közönség támoatásától remél mindent, mert az állam olyan neveléses összeget ajánlott föl, hogy azt el sem fogadja.

Szatke Ferenc vasárnap, e hó 26-án a nagyközönségnek tart előadást, 27-én hétfőn pedig műszaki ismertetését közli gépének a debreceni mérnök és építész-egylet tagjai előtt, amelye szintén szívesen látják a közönséget.

Mulatság.

A Kereskedelmi Csarnok Szilvesztere. Gyönyörű új termében, melyek a klub-berendezés látványosságát képezik jó nagy darab Magyarországon, Szilveszter estéjén rendezti a Csarnok első társas mulatságát. A Csarnok szilveszter-estéi hagyományos sikerű, jókedvű mulatságok. A rendezőség ezuttal még inkább vigyáz, hogy hölgyek és urak egy emlékezetes vidám este benyomásaival távozzanak majd a szép, nagy helyiségből. Az estély fél 9 órakor kezdődik, kitűnő bufféval gondoskodva van, Magyar Imre zenekara fog játszani s a hölgyek előleges szórakoztatására gazdag és értékes tárgyakkal kecsgető tombola lesz, azután társasjáték következik.

A Vasutas Otthon Piac-utca 9. szám alatti helyiségében december hó 24-én délután 3 órakor kezdődő mese-délutánt rendez, melyre a vasutasok gyermekeit a szülőkkel vagy kísérellel együtt meghívja az elnökség. Műsor: 1. Ének. Szent László dalárda.

— Kérem szíves meggyőződést szerezni. —

Tisztelettel

KOSTYA JÁNOS

ékszerész.

A nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Kostya János ékszerüzletében Széchenyi-u. 1. a kistemplom mellett, december hóra mélyen leszállított árakban lesznek kiszolgálva a legszebb valódi, arany, ezüst és briliáns ékszerek, férfi és női arany és ezüst zsebrák és alkalmi ajándék-tárgyak.

2. Felolvasás. Sárközi Erzsike. 3. Zene. 4. Szavaltat. Bornemissza Béla. 5. Mesét mond Voith Zoltán. 6. Zene. 7. Ének. Szent László dalárda. Belépő-díj nincs.

A Debreczeni Munkás Dalegylet karácsony első napján az Arany-Bika szaloda dísztermében Elefánthy Sándor egyleti karnagy vezetésével dalestélyt rendez, 8 órakor kezdődik. Belépti jegy személyenként 1 K 50 fillér. Előre váltott jegy 1 K 30 fillér. Műsor: 1. Nyitány. Előadja a dalegylet. 2. Dalünnepe. Thern K.-ól. Előadja a dalegylet. 3. Fráter-Dóczy nóták. Előadja a dalegylet. (Uj.) 4. Piros rózsza. Hoppe R.-tól. Előadja a dalegylet. 5. Éji dal. Dr. Horváth Akostól. Előadja a dalegylet. 6. Rákóczi-induló. Fáy-Hackltól. Előadja a dalegylet. Hangverseny után tánc lesz.

A debreczeni asztalos ifjuság december hó 26-án, Karácsony második napján, délután 3 órakor nagy kabaré-délutánt rendez a „Munkás-Otthon” (Margit-fürdő) dísztermében, melyen Hallton ur, Debreczen kedvenc hasbeszélője vendégszerpel érekes műsorával. Belépti-díj nincs. Műsor ára 40 fillér.

Színház és Művészet

A színház műsora.

PÉNTEK: Délután *Hüvelyk Matyi*, tündérrege. — Gyermekelőadás.
SZOMBAT: Délután *Felhő Klári*, népszimnő. Este *Vig özvegy*, operett. Bérlétszűnet.
VASÁRNAP: Délután *Elvált asszony*, operett. Este *Iglói diákok*, operett.

A Sevcsik vonósnégyes Debreczenben.

1910. január 4-én.

A Debreczeni Zenekedvelők Köre minden évadban egy estélyt a kamarazenének szentel. — Két éven át a brüsszeli vonósnégyes társaság volt a kör vendége, az idényre pedig a brüsszeli méltó vétélytársát, a világhírű Sevcsik vonósnégyest sikerült a kör vezetőségének egy estélyre megnyerni. Ezen illusztris művész társaság 1910. január 4-én, kedden este fogja hangversenyét megtartani, melyen a Kör tagjai teljesen díjtalanul vehetnek részt. Nem tagok részére jegyek Hegedűs és Sándor könyvkereskedésében előjegyezhetők.

A Sevcsik vonósnégyes társaságnak ez lesz első bemutatkozása Magyarországon. Innen utaznak Budapestre, hol két nap múlva tartják meg kamarastélyüket. — Debreceni hangversenyükön a legritkábban hallható compositiókat fogják előadni, így játszani fogják Smetanának, a tragikus véget ért nagy cseh zeneszerzőnek „Életem” című E-moll vonósnégyesét, melyet rendkívül nagy nehézségei miatt ritkán játszanak, amelyben a szerző életének történetét fejezte ki, előadják továbbá Borodinnak, az izmos tehetőségű modern orosz szerzőnek bájos és jellegzetes A-dur négyesét, valamint a minden idők legnagyobb mesterének, Beethovennek egyik legszebb alkotását, a B-dur négyest, op. 18.

E hangverseny iránt a közönség körében érthető érdeklődés nyilvánul s nemtagok részéről máris tömegesen történtek az előjegyzések.

Szép gárdista. (A színházi iroda jelentése.) A legközelebbi bemutatója az operette-személyzetnek a bécsi Carl-Theater nagyszerű ujdonsága lesz, a kiváló zeneszerző, Berté Henrik szép zenéjű operettje, *Szép gárdista*. E nagyszerű operett az egész operette-személyzetet foglalkoztatja.

Szathmáry Zoltán dramolettje. Szathmáry Zoltán hírlapirotársunk, a kiváló novellista *Szent hazugságok* címmel egyfelvonásos dramolettet írt, mely a jövő hónapban kerül színre a debreceni színházban. Szathmáry nagyon szerencsés kezű színpadi szerző s eddigi darabjai, köztük a pályadíjnyertes Enyingi Török Bálint általános tetésszel találkoztak. Legújabb dramolettjében egy kis társadalmi képet nyújt az uri szalonnok életéből, az ő szubtilisan finom, színpadilag nagyon hatásos kidolgozásában. A

dramolett H. yermannsnak, a Gyujtogató stb. drámák hírneves írójának, *Ahaszvéros* című egyfelvonásos szenzációs drámájával és a *Pajkos grizett* című nagyhatású egyfelvonásos operettel januárban kerül színre. A hármass premier előkészületei már megkezdődtek a színházban.

Asszonyok

**a koncerten,
a színházban,
a zsuron.**

*

Mélyen tisztelt, szőke, barna, fess, molett, imádatra méltó és más nagyságos asszonyaim, Önöknek, akik koncertekre, színházba járnak és zsuroznak, ahhoz a színes és felelősségmentes flirteléshez, amit Önök egy kis jóakarattal életnek neveznek, ez a három dolog szükséges. És szükséges még valami, amit úgy egyszóval nem lehet megnevezni, csak nagy nagy vonásokkal megrajzolni. Gondolkoztak-e már azon, hogy a koncert, a hangverseny és a zsúr teljesen egyforma dolgok, némi szendvics-differenciák kiütkezésével? Teljesen egyformák, olyan az egyik, mint a másik, amely viszont éppen olyan, mint a harmadik. És hogy miért egyforma, azt azok a bizonyos nagyvonások fogják megvilágítani, amelyekből az a negyedik szükséges valami kikerül. Tehát kezdjük elöl.

A KONCERTEN.

Egész mindegy, hogy ki játszik, mit játszik, hol játszik, mikor játszik, min játszik és minek játszik. Teljesen mindegy, hogy verkin, fonográfon vagy dobhártyán játszik, csak az a fő, hogy ne telefonon, mert a telefon nem az a hangszer, amelyet a nünaszok életreklítéséért konstruáltak. A koncert-terem egészen olyan, mint a korzó, azzal a kis különbséggel, hogy nem sétálnak és azzal a nagy hasonlósággal, hogy ugyanaz az elegáns, hódító asszony és lány sereg van a koncerten, mint a korzón. Nyolc órakor, hogy úgy mondjam: rendez-vous pontossággal mindenki ott van. És megkezdődik a koncertteremnek a bájos — éles szemű embereknek való pazar mulatsága, a nagy leszólások, felszólalások és közbeszólások, ami publikumunknak elmaradhatatlanul jellemző, furcsa és mondom, pazon berendezett szignaturája. Egynehány kis képet, vonást adok itten.

Mondjuk, hogy a hatodik sorban egy szegény asszony beszél a szomszédnőjéhez:

— Nézd édesem azt a kövér asszonyt, ott elöl a harmadik sorban!

— Melyiket drágám?

— Azt — és itt a fejével mutat.

Egy észbontó és zseniális nyakfordítás után a kövér asszony benne van mind a két asszonynak az optikai lencséjében.

— Te édesem, azon az asszonyon ugyanaz a fehér ruha van, mint a múlt koncerten. Ez, még mikor a dédunokáját fogja gardirozni a bálokon, akkor is tiszta fehérben fog járni.

— Pedig már tul van erősen a Balzac hódító öreg asszonyainak a korán.

— Ajjé! Nekem iskolatársam volt. Azaz, hogy egy iskolába jártunk. Nálam legalább két évvel idősebb.

— És hogy ki van vágva! Az előbb felemelkedtem egy kicsit a helyemről és nem láttam, hogy mádig van kivágva.

— Lehet, hogy nincs is kivágva, csak az a kevés ruha van rajta bevágva.

— És milyen mereven ül. Nem fordítaná el a nyakát, nem tudom miért. Tudja, hogy ha elfordulna, akkor látszanának rajta a ráncok.

— És az a ruha, hogy néz ki. Azok a fűdök. És ott a darab túllanglé, a mi látszik a hátából.

Szerencsére szűnet jött és elmehettem a két asszony mögöl. Fogalmam sincs róla, hogy mi az a túllanglé s félttem, hogy akaratlanul is indiszkrét leszek. Nem tudom, hogy mi az a túllanglé, de valami nagyon intim dolog lehet.

Átmegek a terem másik sarkába és megnézem én is a harmadik sorban sorban ülő fehér ruhás, kövér nőt. Amikor meglátam, önkéntelenül is az a rozoga, öreg szólamód jutott eszembe, hogy a halottakról vagy jót, vagy semmit. Ezzel szemben nem mondják ugyan, hogy az élőkrol rosszat vagy semmit, de annál inkább mondanak rosszat és mást semmit. Mert kérem, bizonyisten volt a harmadik sorban ülő asszony olyan fiatal, mint amilyen öreg a két másik asszony együttvéve. A ruhája az valóságos diadala volt a fess asszonyok plasztikusan szép természetének. Ezt a különös mondatot azonnal megértik Önök, ha eszükbe juttatom, amit amugy is tudnak, hogy nem a fess asszonyi termet van a ruháért, hanem a ruha van azért.

Tartozom azzal, hogy rehabilitáljam a kövér asszonyt. Mert ha ő ül a hatodik sorban és a sovány nő a harmadikban, akkor ő folytatja le ugyan azzal a szomszédnővel ugyanezt a diskurzust, azzal a sovány különbséggel, hogy a kövér szó helyett mindentüzt soványat használ.

Igy megy még vagy három oldalon keresztül, több-kevesebb maliciával, lényegesen kevesebb jóakarattal.

A SZÍNHÁZBAN.

Itt már nem egészen mindegy, hogy mit játszanak, mert a beszélő darabokban halkabban kell diskurálni, mint az énekesknél. Itt sem szerviroznak egyebet, mint az asszonyok ruháit és életkorukat. Azonban itt egy kis komplikációt okoz az, hogy a színésznőknek is igen szép toalettjeik vannak. A színházban tudvalevőleg három bérleti nap van, az a, b és c. Mindegyiknek egészen más a képe, egészen másak a színei, úgyhogy egy-egy ilyen színházi estét egy kis jóakarattal részleges koncertnek lehetne nevezni. Az intenziútása azonban annak az asszonyi szükséges valaminek, mint már nagy darabjában tudnak Önök, nem veszt semmit az által, hogy a tabló csak harmadrésznői.

A pontosság itt már nem rendez-vousi, hanem, hogy egy kissé szokatlan kifejezéssel éljek, olyan kárörvendő pontosság olyan „valakinek csak meg kell kezdeni” pontosság. És mivel senki sem akar kezdeni, hát csak nyolc órára telik meg a színház.

Mondjuk, hogy a harmadik sorban ül egy se nem kövér, se nem sovány, de a hízásra határozottan inklináló asszony, akit azzal a rövid és kifejező szellemességgel, amely annyira jellemzi a gondolathízásra inklináló öreg poétáinkat, X asszonynak fogok nevezni. A pirosénim páholyban ül egy sovány is, meg kövér is asszony, akit azzal a kifejező szellemességgel, amely annyira jellemzi gondolatsoványodásra inklináló fiatal poétáinkat, Y asszonynak fogok nevezni. A

két asszony nagyon jó barátságban van, amelyből az következik, hogy nagyon irigyek egymásra, amelyből viszont önként kínálkozik az a következtetés, hogy a toalet számláik ciankál-módon drágák. Y. asszonynak felvonásközben az ülőhelye támlájára hajlik egy borotvált szőke ur, egy olyan osókkirály, akihez így szól Y. asszony.

— Nézze X.-né, az oly szerelmes magába, mint, hogy kissé romantikus legyen a hasonlat, mint a nap a holdba. És most olyan tajfun hangulatban van, mert maga ide hajlik fölém, itt suttog nekem.

A szőke ur nem szól egy szót sem. Mosolyog.

Y. asszony: Hajoljon még jobban ide, suttogjon még halkabban. Tudja, én úgy utálok magát, mint, hogy kissé reális legyen a hasonlat, mint a szálamit. De azért hajoljon még jobban ide, suttogjon még halkabban, olyan halkán, hogy még én se halljam. Ugyis utálok magát.

A szőke ur nem szól egy szót sem. Mosolyog.

Y. asszony: Látja ezért kell magának. Ép azért utálok magát, mert maga divatos és ép azt utálok magában, amit a barátom szeretnek. De maga mégis kell nekem. Maga mindig velem van. Maga az én pukkaszióm.

A szőke ur nem szól egy szót sem. Mosolyog.

Y. asszony: Mondani akar valamit, de felbuzódik a függöny és kiküldik a szőke urat, mert X. asszony figyel az előadásra és így úgy sincs teteje annak, hogy a szőke ur suttogjon a hátához hajolva.

A ZSURON.

Ez a harmadik ügy. Ez abban különbözik az előbbi kettőtől, hogy rendszerint jókorabb kezdődik el. Ami aszervirozást illeti, itt sincs valami nagy különbség. Szendvics és szendvics, tea, aztán újra tea. Az a bizonyos szükséges valami itt üli a győzelmi d'adalát. Amint szokták mondani, az ember visszaszerezheti a fiatalágát úgy, ha elköveti azokat a hibákat, amelyek a fiatalágát édessé tették. Mert azzal tisztában vannak Önök ugyan, hogy az egyetlen dolog, amiért élni érdemes volt és amit megbánni nem lehet: a hibák. Szóval olyan ismétlések. A zsúr tulajdonképpen nem egyéb, mint így végig élni az elmúlt hetet, újra játszani, újra pengetni azokat a hurokat, amelyek vékonyak, de erősen, színesen szólnak. A zsúr még kisebb valami, mint egy bérleti nap, de nem veszít az idejéből, mert mindnyájan együtt vannak a — barátok és gyönyörűen lehet szépeket és jót beszélni azokról az asszonyokról, akiket az egész zsúrközönség — utál.

Lais.

Egyesület.

— A kamara harmadik matinéja. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara harmadik matinéja kiválóan érdekesnek ígérkezik. Ezuttal a szociális irány gondolköre keres és talál megnyilatkozást és pedig olyan hivatott szöszlő előadásában, mint Agoston Péter dr., a huszadik század eszméinek tudós hirdetője. Előadásának tárgya: „A munka alkotmánya” lesz. Ezt a matinét a kamara január 2-án rendezti.

A mi özégünk készítménye az egyetlen, amely Olaszországban a hivatalos orvosi szerek jegyzékébe is föl van véve

Az ERNESTO PAGLIANO tanár özég
PAGLIANO SYRUP-ja

Nápoly (saját házában Calatò S. Marco 4. — a legjobb és legüldítőbb vértisztító szer. A mi PAGLIANO SYRUP-unk a legelőkelőbb gyógyszerárakban törvényes engedéllyel jut forgalomba. Pagliano tanár eredeti receptjei szerint, melyek a mi birtokunkba vannak és amelyet legelőkelőbbre készítünk el.

Lukács László karácsonyi nyilatkozata.

Ma szünetelt a tárgyalás.

Kossuth Ferenc az ellenzéken?

A szent estének békés hangulatát nem zavarta meg ma a politikának harci riadója. A karácsony küszöbén állott be, hosszú idők után, a válság megoldását hozó nagy esemény. De ma még csendes volt minden. Egy-két napra elült a nagy munkával járó izgalom forrongás. A tanácskozásokat, kombinációkat, intrikákat, hátraszoritotta a szeretet ünnepének enyhe, békés szellője. Majd azután!

Ha a fenyőágakon elégték az utolsó színes gyertyák, akkor kezd majd lobogni a politikai harc izzó szenvedéllyel.

A nemzet nem tudja, hogy vajjon örülhet-e már, igazán a magáénak vállalhatja azt az ajándékot, amely egyelőre még el van zárva előle, de a tetejére már rá van írva: az önálló magyar bank s általános választói jog. A nemzet igazi karácsonya akkor lesz s az örömtüzek valóban akkor fognak kigyuladni, ha ezt mondják: *ime ez a tied, neked adom.*

A politikában ma minden szünetelt. Lukács László igen érdekes karácsonyi nyilatkozatot tett, amelyben szintén benne van a béke hangulat.

— Ne pártoskodjunk, politizáljunk — mondja; hanem fogjunk össze valamennyien, mert az ország gazdasági helyzete valósággal a tönk szélén áll.

A politikai eseményeiről egyébként az alábbi tudósításban számolunk be:

Justh nem jött Budapestre.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Justh Gyula, akinek Budapestre érkezését mára várták a függetlenségi pártban, mert szó volt arról, hogy a tárgyalásokat nyomban megkezdik: *ma nem érkezett meg.* Táviratilag jelezte Batthyányi Tivadar gróffal és Holló Lajossal, hogy az ünnepeken *ternyai* birtokáról nem utazhatik el. Lukács László egyébként közölte is ma Holló Lajossal, hogy ma úgy sem folytathattak volna tárgyalásokat.

Lukács nyilatkozata.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Lukács László a mai napon a nemzeti társaságban egy sereg politikus előtt igen érdekes nyilatkozatot tett.

Lukács László beszédében a mai helyzetet s különösen a gazdasági helyzetet vázolta élénk, őszinte szavakkal. Nehéz feladatra vállalkoztam — ugymond — ezt jól tudom. Ennek az országnak gazdasági romlása — sajnos — már olyan előrehaladott stádiumban van, hogy csak javítani rajta is nagyon nehéz munka.

A sors talán engem emelt ki arra, hogy minden erőmet, tudásomat összeszedve, kivezesse az országot ebből az áldatlan helyzetből. Mert Magyarország a legteljesebb gazdasági romlás előtt áll. Az államháztartás egyensúlya régen meg-

ingott, az ország hitelviszonya pedig a legsiralmasabb. A bénító, hosszú válság rettentő pusztításokat vitt véghez s most a munkának kell következni. Az őszinte, együletes munkának. Az ország népének össze kell fognia, hogy az anyagi romlást megakadályozzák. Nem szabad itt most kishitűen politizálni, mert hiszen őszintén, eredményesen lehet dolgozni az elvek sérelme nélkül is.

Kossuth kalapot lenget.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Néhány Justh-párti képviselő között ma az az óhaj merült föl, hogy jó lenne, ha Kossuth Fe. enc belépne a pártba. Ezt hírül adták Kossuthnak is, aki így felelt:

— Ami Lukácsot illeti, nekem az a megjegyzésem, ami Apponyinak. Ha az önálló bankot hozza, *magam lengetem meg előtte kalapomat*, de ellenkező esetben az ellenzékbe megyünk át.

Tolvaj gyermek a rendőrségen.

A bűnbánó akasztófavirágok.

Ma délelőtt egy sereg suhanó állott a rendőrségen Mile Pál rendőrkapitány előtt. Ezek a vásott, romlott gyerekek — valamennyien 13-14 évesek — hónapokon keresztül valóságos rémei voltak a külsőségeknek. A Varga-, Homok-, Tégla-kertekben, sőt még a városban is raboltak, loptak mindent, amihez csak hozzá férhettek.

Végre aztán a rendőrség összefogdosta és ártalmatlanná tette őket. Deli István volt a vezérük, egy 18 éves legény, aki már az ügyesség börtönében ül vizsgálati fogságban.

Onnan kísértette át Mile Pál rendőrkapitány. A rongyos, züllött alak eddig minden vétkét letagadta, egy szót sem lehetett belőle kivenni.

Mile Pál aztán elkezdett neki beszélni: Sok rosszat tettél, de most itt van a Karácsony ünnepe, ismerd be, amiket elkövettél, nyugodtabban töltöd az ünnepet.

És a züllött alakot meghatótták a szavak. Megtört, sirni kezdett és bevallott mindent. Sok olyan dolgot mondott el, amiről eddig a hatóság sem tudott semmit. És megszállotta a megbánás...

Cinkostársai is így tettek. Beismerték a bűneiket — s az eljárást meg is indították ellenük.

HIREK

— Karácsonyi istentiszteletek. Holnap karácsony első napján a következő sorrendben tartatnak meg a református templomokban az istentiszteletek: A Nagytemplomban prédikál Dicsőfi József lelkész, ágendázik Szele Miklós s. lelkész, Kistemplomban prédikál Erőss Lajos dr. püspök, ágendázik Szele György, a Kossuth-utcai templomban prédikál Könyves Tóth Kálmán lelkész, ágendázik Boér Karoly s. lelkész, az Ispótytemplomban prédikál Uray Sándor lelkész, ágendázik Kecskeméthy M. Lajos főisk. tanár, a Csapókerthben Kovács János hitoktató, a Homokkerthben Erdős Károly főiskolai szénior, d. u. 2 óraker a Nagytemplomban Takács Imre 4. th., Kistemplomban Erdős Károly szénior, Kossuth-utcai templomban Szécsényi István, Ispótytemplomban Bereczky József. — Karácsony második napján a Nagytemplomban délelőtt prédikál Erdős Károly szénior, d. u. Bereczky József 4. th., Kistemplomban d. e. prédikál Bereczky József 4. th., d. u. Szécsényi István

Óvás: Mindenkit figyelmeztetünk, hogy nekünk hasonló nevű cégekkel semmiféle összeköttetésünk abszolút nincsenek és nem is akarunk velük összeköttetésbe lépni. Felkérjük tehát t. vevőinket, hogy óvakodjanak bizonyos ártalmas utánzatoktól, amelyeket minden lehető módon és kétése reklamákkal iparkodnak forgalomba hozni. Hogy a legbiztosabban kaphassuk az egyedül a mi valódi jelzésünkkel ellátott készítményét melynek egyáltalán semmi köze egyéb hasonló készítményekhez, ajánljuk direkt a mi czi ükhöz Nápolyba fordulni vagy pedig Socrate Bracheti Real gyógyszerár, Ala (Dél Tirol)

4. th., Kossuth utcai templomban d. e. prédikál Takács Imre 4. th., d. u. E. dős Károly szénior, Ispótytemplomban d. e. prédikál Szécsényi István, d. u. Takács Imre 4. th.

A debreczeni ágost. hitv. evang. templomban Karácsony elsőnapján délelőtt 10 órakor Materny Lajos főesperes végzi az istentiszteletet, melynek végeztével ugyan- csak Materny Lajos oszt. urvacsorát. Délután 3 órakor Hudák János esperes káplán prédikál. Karácsony másodnapján délelőtt 10 órakor Oláh Károly teológus prédikál. Az istentisztelet után urvacsorát Hudák János esperes káplán oszt. Délután 3 órakor ima lesz.

— **Városi közgyűlés.** A városi törvényhatósági bizottság december 24-én a közgyűlést december hó 30., esetleg 31-ik napján tartja meg. A meghívókat a jövő héten küldik szét. A közgyűlés tárgysorozata olyképpen lesz, hogy előreláthatólag két napot fog igénybevenni annak letárgyalásáért.

— **Lejáró mandátumok közigazgatási bizottságban.** Debreczen város közigazgatási bizottságában a hivatalos tagokon kívül tíz városi képviselő ül, akiket a törvényhatósági bizottság választ a maga köréből. A választott tagok köréből 1909. december hó 31-én öt tagnak lejár a mandátuma. Névszerint Csanak Jánosnak, Fejér Ferenc dr.-nak, Somogyi Pálnak, Sziágyi Imrénének és Tóth Istvánnak. Bentmaradnak: Kenéz Gyula dr., Balkányi Miklós dr., Tüdős János dr., Márk Endre és Bacsó Dezső dr. A lejárt öt mandátumot a decemberi közgyűlés tölti be.

— **A református árvák.** A debreczeni református egyház árvagyűlési bizottsága december hó 28-án délután 4 órakor az egyház tanácsstermében ülést tart, melynek napirendjén folyó ügyek szerepelnek.

— **A városi múzeum karácsony első napján zárva lesz.** Karácsony második napján, vasárnap d. e. 9 órától 12-ig díjtalanul megtekinthető.

— **A Thaly-ereklyék kiállítása.** Thaly Kálmán emléktárgyai közül, amelyeket Rákóczi Ferenc íródeákja Debreczen városi múzeumának hagyományozott, érdemrendei, az ő tiszteletére vagy kezdeményezésére vert emlékérmek és plakettek, ugyancsak az általa gyűjtött érmek, valamint a Rákóczi Ferenc hamvai hazahozatalakor négyszáz elkelet magyar honleány által Thaly Kálmánnak ajándékozott ezüst fedelű diszalbum, Thaly budapesti és pozsonyi lakásának fényképeivel és rajzaival együtt már kiállítottak a múzeumban s ott megtekinthetők. A Thaly szobát csak a jövő évi májusban rendezheti be és nyithatja meg a múzeum.

— **Kálvin-estély Püspökladányban.** A püspökladányi református egyház e hó 19-én délután öt órakor református estély keretében Kálvin-estélyt rendezett. A Kálvin-estély, amelyre zsúfolásig megelt a nagyterem, egész szépen sikerült. Műsor a következő volt: 1. Megnyitó beszédet Kiss Ferenc püspökladányi ref. lelkész mondotta el a nála már megszokott magas szárnyalású szónoklatával. 2. Uram mért állasz távol? Sziágyi Mihály reformátor által írt és Kálmán Farkas által vegyes karra átírt régi egyházi éneket a Jánosi Antal püspökladányi ref. énekezők által betanított vegyes kar énekelte el. 3. Nagy István kisujtszállási ref. lelkész tartott szabad előadást a jelen voltak érdeklődők feszült figyelmébe, mely egyházas jellegű szép előadásból sokan merítették szellemi és lelki tudást Kálvinnól. A genfi Kálvin-templomban a 400 éves Kálvin-ünnepélyen előadott „Gályarabok énekét 1674-ből s a „Rákóczi Ferenc imáját“ Jánosi Antal ref. kántor harmonium kísérete mellett Békely Lajos hajduszócsolói lelkész énekelte el az ő nagyon gyönyörűen csörgő bariton hangja. 4. Kozma Andor által írt „Ki volt Kálvin?“ című költeményt Németh Károly debreceni hittanhallgató szavalta el. Szász József által írt Imát énekelte a fentebb jelzett vegyes kar szép összhanggal. Az estély végén Kiss Ferenc ref. lelkész megköszönte a közreműködők és a hallgatóság szíves megjelenését s ezzel az ünnepély véget ért.

— **A pénzügyi bizottság ülése.** A jog- és pénzügyi bizottság december hó 27-én, azaz hétfőn délután 3 órakor a városi tanácsstermében ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. A néhai Balogh Sándor házi orvosi által telepített szőlő megváltásának ügye. 2. A város kerületének rendezésére készített szabályrendelet tervezet. (megjelenik „A Város“ f. évi december hó 24-iki számában.) 3. Fésűs Lajos kérvénye a hortobágyi csárda bérletének meghosszabbítása tárgyában. 4. Egyéb esetleges folyó ügyek.

— **Értesítés.** A debreczeni izr. hitközség t. tagjai ez uton értesítetnek, hogy a polgári leány iskola építési munkáinak lezámolása elkészült és az erre vonatkozó összes számadások a hitközségi irodában f. hó 26-án d. e. 10 óráig közszemlére kitétetek. A számadások a hivatalos órák alatt megtekinthetők és esetleges észrevételek fent jelzett időig irásban benyújthatók. Debreczen, 1909. december 19. é. z. eljárásság.

— **Munkások karácsonya.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara ez évben is gondoskodott arról, hogy munkában megöregedett, derek munkásoknak karácsonyra örömet szerezzen. Ez évben is öt kiváló ipari munkás számára eszközölt ki az államtól 100—100 koronás kitüntető jutalmat és elismerő oklevelet. El kitüntetett munkások, kiknek a kamara a jutalmazást most adta ki: Petővics József kovácsmunkás Nagybecsköly, Bartha István gyarmunkás Debreczen, Kelemen Gábor máv. műhelyasztalos Szolnok, Bogdán József cipészsegéd Debreczen, Kubeczky Gyula férfiszabó segéd Tiszaujak. Ezenkívül a kamara, saját adozóképességehez mérten, szintén hat más munkást tüntetett ki oklevéllel és 50 koronás jutalommal. Ezeknek is most küldte szét jutalmukat, az összes jutalmazottaknak egyúttal tolmácsolva a kamara elismerő méltánylását. A kamara jutalmában részesültek a következők: Juhász Mátyás szabósegéd Karczag, Zsiska Dániel osztrácsi segéd Nyirgyháza, Schönberger László betűző Munkács, Szabados András csatergályos segéd Debreczen, Jaán Sándor gyarmunkás Debreczen, Sárveges János gyarmunkás Misztifalu.

— **A Timár ifjúság bálja.** A Timár ifjúság szokásos záróbuléja ez mulatságot 1910. jan. 29-én tartja az Arany Bika disztermében. Ezen jó magyaros mulatság sikerét növelni fogja az ifjúság azon jó szokása, hogy jó izéttelokkal magától el vendégei. A hölgyeknek pedig Uvidhatszínál készült rendkívül szép és izéletes tánczenddel kedveskedik. A zenét Veress Tóni és Fia zenekara szolgáltatja. Ez a mulatság igen sikerülnek ígérnek.

— **Divat Szalon.** első és legszebb asszony-új-ságunkat ajánljunk olvasóink figyelmébe. Minden család fő a legteljesebb megnyugvással viheti be otthonába, mert e disz kiállítás, tartalmas és érdekes füzetekben minden kéthetben igazi jóbarát előtt nyitja ki a kapuját. A *Divat Szalon* oktatója, segítője és mulatója minden asszonynak, minden lánynak és a takarékos, a szorgalom, az otthon szeretete, megbecsülése, a gyermeknevelés megkönnyítése és a legnemesebb szellemi szórakozás az, a mivel olvasóit elárasztja. Közleményei fölött nem kisebb iróni, mint Szabóné Nögáll Janka örködi és munkatársainak disz névsorába ott vannak mindazok, kik e lappal egyidejűleg — huszonkét esztendő alatt — lettek az olvasóköröség kedvencei. A divat, melyet magyaráz, józan, komoly, a magyar gazdasági viszonyokhoz illő és a mi szellemi fejlettségünkhöz van mérve minden olyan cikk, melynek célja az, hogy a leánynevelést befejezve, kész, tudatos, derek házi-asszonyokat állítson az otthon élére. Ezeknek szánja az otthon varrott ruha, az otthon készített műtárgy dicsőségét, ellátván olvasóit az *ingyen-szabásúvek*, *munka-rajzok* minden fajtájával és az ingyen mellékletképpen megjelenő *gyermekajándék*, melynek az a célja, hogy a fiatal anyák nem csak a gyermekek ruházását könnyen megtanulhassák, hanem, hogy gyermekeikkel foglalkozzanak is. A *Divat Szalon* disz és értékes közleményeit gyönyörű képek tartják s rendszeren két művészi kivitelű színes dívatkép képezi a füzet csinos és tartós borítékát. — A *Divat Szalon* kiadóhivatala: Budapest, V., Esküút 5. sz. — mindenkinél szívesen küld mutató számot, az előfizetési árak feltüntetésével együtt, melyeknek csekélyisége szinte szembeszökő a lap pazar és tartalmas kiállítása mellett. Egész évre 12 korona fél-évre 6 korona és negyedévre 3 korona.

— **Igazolványba** arcképet legelőszörban Németi fényképész műterme készít.

— **Ipari tanfolyamok a kertületben.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara

előterjesztésére a miniszter Kisvárdán, Hajduböszörményben, Kunmadarason cipész- és szabóipari tanfolyamokat rendez 1910. évi január havában. A budapesti mesterszak-tanfolyamokra megbiást nyertek a cipésziparban Solteczky Jen M.-Szigetről, Weisz Ignác Jászberényből, a szabóiparban Szalóky Gyula Jászberényből, Ugrai Gáspár Mezőtúrról, Kocsis István Nagyszőlősről. A debreczeni mázoló és festőiparosok kérelmére a kamara egy faerező tanfolyam elrendezését is kérte.

— **A Néptakarékpénztár mint szövetkezet, Piac-u. 75.** sz. a heti biztosításai kapcsolatos hosszú lejárati kölcsönöket nyújt.

— **Csudaszép és szolid a Petőfi téren** létesített új „Nemzeti Kávéház“ ahol mindennap Veres Tóni zenekara hangversenyezik.

— **Orfási választék** van téli férfi, fiú és gyermekruhákban a kistemplom melletti saroküzletben Grünfeld Adolf és Társánál

— **Kinccses Kalendarium!** Mindenféle naptárak leszáll. Áron Harmathnál Fűvészker-u. 14.

— **Felhívjuk** a nagyérdemű közönség figyelmét a Párisi nagy bazár, mai számunkban megjelent Karácsonyi hirdetésére.

— **Itt a télapó!** Fűtőszén szükségletét lezolesőbban Klár Andor cégnél lezolesőbban Telefon 445. Raktára: Csokonai-utca és 9 Margit-fürdő-telep.

— **Gumi különlegességek** Györfy Testvéreknel Piac-u. 30.

— **Bámulatos** olcsón vehet most képes mesés könyvet, levélpapírt és más karácsonyi ajándékot Aczél antiquáriumban.

— **Megnyit a baba menyország!** Kossuth u. 4. szám alatt. Babáknak ingyen, Papáknak és Mamáknak olcsó pénzért, csak rövid ideig látható.

— **Kugler cukorkák** raktára Hegedüs és Sándor könyvkereskedésében Kossuth-utca 11. Karácsony és újévre legalkalmasabb ajándék.

— **A Haverda Mariska bűnpöre** nem keltett olyan feltűnést, mint az a hír, hogy Schwartz pipásnál a városházával szemben, alkalmas Karácsonyi ajándékokat pénz nélkül csekély havi részletre lehet annál u. m. fényképező gépek, mindennemű fegyverek, browning pisztolyok, bőrdöngők, mindenféle hangszerek, gramofonok, jég- és pénzszekrények, valódi Meidinger kályhák, sőt ékszerek is.

— **Női készletka** (ridikül) csodaszép ajándékok, csoda olcsón csak a Budapesti Korona Áruházban Debreczen Piac u. 19.

— **Zsebkések, ollók,** borotvák, borotváló készülékek és kellékek, valódi sulingeni és angol aczéltól lezolesőbban Mentze Henrik áruházában Kossuth-utca 4. szám.

— **Felhívjuk** a nagyérdemű közönség figyelmét a Párisi nagy bazár, mai számunkban megjelent Karácsonyi hirdetésére.

— **Legjobb** a brassói cement. Vezér-képviselő Klár Andor Debreczen.

— **Jegyesek!** Butorajűksézeteket legelőszörban szerzethet be Janosó Testvérek Sestakerti asztalos ipartelepének butoraktárában Csapó-utca 17. szám. Színházi átjáró udvar.

— **Névjegyeit nézze át** s ha fogytán van, sürgősen rendelje meg Antalffy Józsefnél. Telefon 612.

— **Nagy karácsonyi vásárt** rendez Frank Testvérek, uri-divat különlegességek üzete. Remek szép ridikűk, uti készletek, manicúr, keztű, zsebkendő és nyakkendő készítették, illatszert és szappan garnitúrákat meglepően szép választékban. Telefon 749.

— **A legtapasztaltabb** orvosok tanácsolják, hogy egészségünk fenntartása érdekében elsősorban a **gyomorra** ügyeljünk.

— **A ki gyomrát** rendszeren kívánja tartani, tegye szabálylává, hogy minden napon, például minden hétfőn vagy minden szombaton, reggelizés előtt 1/2 pohár **Ferencz József**-tesztüze: igyék. Ezen régóta bevált természetes tisztítószert bámulatos felelősséggel hatással van az egész emberi szervezetre.

FŐVÁROSI BAZÁR
Simonffy-utca I. sz. Bérpalota, Debreczen.

CSARNOK.

Egy kereskedő emlékirataiból.

— A negyedik láda. —

A negyedik láda is megérkezett. Tiszta szép láda volt, nem olyan borotvátlan képű, mint az előző három. Jenő, a tanuló, gyakorlott kezével egy-kettőre lefejtette a fedelet, amely mintha mézzel lett volna odaragasztva, nem nyikorgott fülhasogatóan, mint disztelen elődjei.

Az udvarias fedél tudta, hogy azok iránt, akik az utazás alatt az ő őrizetére voltak bízva, a legnagyobb lovasiasággal tartozik.

A villanykörték kíváncsian pislogtak, az egész tüzletet valami titokzatos idegesség fogta el. A ládában szép rendben kisebb-nagyobb papiros dobozok várták a „kiszállítás“-t. A segéd kitűnően kivastalt nadrágját hanyag mozdulattal feljebb húzta és felső testét a ládába mártotta, hogy annak mélyéből kihalássza az utolsó dobozt is. A dobozfedeleket türelmetlenül nyitogatta ki egyiket a másik után.

A dobozokban Bábuk szundikáltak. Gyönyörűséges bábuk. Lecsukott szemű bábukisasszonyok habfehér arcukon a szendregés finom pirja. A nyitott szemű menyecskék, akik bizonyára felébredtek a zajra, szemérmesen illesztgették rózsás testükre a patyolatfehér ingecskét. Az ingtelen „bőr“ bábuk naivan bámultak a kíváncsi tolakodó személyzetre és nem értették meg, hogy mit mosolyog casanovai szakértéssel a veresbajuszu segéd. Az Éva costume nagyon jól állott a kis libákon.

Jenő, a tanuló, — korát jóval meghaladó merészséggel — egy édes babakisasszony ingét északi irányba kezdte huzogatni, titkos gyönyörűséggel. A leplezés azonban nem sikerült a fiatal urnak, mert az ijedt kisasszonynak segítségére siettem.

— Nem takarodsz el mindjárt, no nézze meg az ember!

Fiatal barátunk a gyomráig elpirult és megszegeyenülten elkotródott.

A pultokon sorjába fektettük őket. Micsoda elevenség lett egyszerre a komoly üzletben. A szőke és fekete bábúfejek olyan érzést keltettek bennem kedves összevisszaságukban, mint valami nagyobb női társaságban lennék.

Az alvókat egy mozdulattal felébresztettük, valami nagyon szépet álmodhattak, a csillogó kék és fekete szemek ezt látszótlak mondani.

Alighogy fekvő helyzetbe kerültek ismét elfogta őket — a kis lustákat — az aludni vágyás, a szembéjjak fáradtan csukódtak le, melyek felett csakhamar az álom tünderei táncolták láthatatlan táncukat.

Valósággal élnek ezek a bábuk. Egyiknek-másiknak arcáról emberi értelem sugárzik, csak éppen egy kis „lelket“ kellene beléjük funi. Erre az eljárásra ugyan nagyon sok igazán élő bábú is rászorulna.

Emitt egy bájos fitos orru bábé, gazdag csipkediszitési Princess-ruhában. A nagy szalmakalap pompásan áll rajta. Jókedvű, piros-pozsgás urilányka, „gazdag“ szagu és fényes lakk-topánkáján látszik, hogy gondosan kerülte a sarat, amely a nyomorult szegényeknek való.

Mellette egy fekete molett lány. Fekete szeme úgy csillog, mint egy izzó kicsi villanyos ivilámpa. Kacéran, kíváncsian fekszik a nyughelyén, a közönséges siffon ing csak hiányosan takarja az izmos buja terdekét. A veresbajuszu segédet egészen ellágyította ez a sok szőke-barna fekete elevenség. Olyan bárgyú meghatott arcot vágott, mintha apai örömlökben volna része. Gondos figyelemmel karjába vett egy nagy szőke kisasszonyt, akinek a legostobább arckifejezése volt a társaságban, t. i. a bábútársaságban — és eseten, de gyöngég módon becézgette, dédelgette, simogatta, sőt meg is csókolta egynehányszor.

— Milyen szellemes arckifejezése van! — susogta gyönyörrel és lavateri biztonsággal.

Rikító, kétes eleganciájával feltűnt egy hölgy, aki büszkén háttáfordított a körülötte levő félig meztelen társaságnak. Ez biztosan Houbigant-parfümöt vesz — hitelbe és gyűlöli — a mobot. Kiálthatatlan perszóna.

A „bőr-bábuk“ közönyösen és unottan fekszenek egymás mellett, paradicsomi csupaszságban. Valószínű, hogy valami jónévű francia szabó-cégen török a fejüket.

Az egyik frajlának az uton valami bőrbetegsége támadt: a háta plasztikus folytatásánál egy kis sebből, patakzik a — fűrészpor.

Végül egy szőke bábú került a kezembe. Egy pillanatra megállt a szívverésem. Finom selymes haja, kedves okos arccskát rámázott be. A szemekből ismerős kékség mosolygott reám.

Ettől az egy bábútól váltam el nehezen karácsonykor. A hosszú pilláju kék szemekben mintha könny csillant volna meg, amikor a dobozra remegő kézzel rátettem a fedelet.

A lírikus szemlélődésnek és hangulatnak a könyörtelen és hideg „megírás“ vett véget. A fakturák alapján az eredeti árákhoz a kiszámított nyereségi % hozzá lett „csapva“.

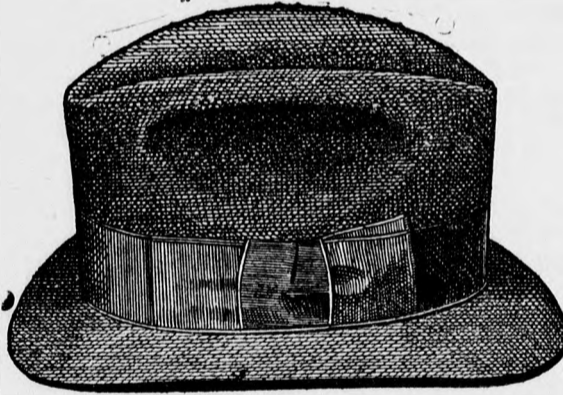
A bábukisasszonyok rózsás talpaira kabbalisztikus betűket és számokat jegyeztünk.

Bizonyosan csiklandozta őket ez a fura história.

A segéd ur orrhangon ismételte: „RTT — 12 korona — mehet!“ Mert hiába „business is business!“

Pavlovits Sándor.

Plus

KALAP

ujdonságok

Lengyel Samunál

Piacz-utca 43. sz.

Tolnai Dániel

Debreczen, Piacz-u. u. 49

Legnagyobb
cipőraktár.

Czipők
minden időnyre
legjobb minőségben.

Arcképes igazolványba fényképeket

leggyorsabban:

NEMETHY JÓZSEF

fényképész műterme készít

DEBRECZEN, Piacz utca 42.

Vasárnap 1910. Január, 9-én, este 8 órakor lesz az Arany Bika disztermében

Fráter Loránd

dalésteleje

WAJDITSCH SÁRI hársfaművész

és

REINER FRIGYES zongoraművész
közreműködésével.

Fráter Loránd saját szerzeményű dalait
Mazaryi Imre és fia zenekara kíséri.

Jegyek árai: Páholy K 20. I. rendű ülő-
hely K 5. II. rendű ülőhely
K 4. III. rendű ülőhely K 3. Állóhely 2 kor.
Jegyek váltathatók Csáthy Ferencz könyv-
kereskedésében Lrvháztér 2.

Törvénykezés.

Aki cigarettát zsarol. Nyikos Imre nádudvari lakos zsarolás vétségéért került ma a debreceni kir. törvényszék előtt a vádlottak padjára. Bíró Lajosné elküldte tíz éves nevelő fiát a boltba, hogy hozzon neki egy doboz cigarettát. Nyikos utközben elfogta a fiút s megfenyegette, hogy ha nem adja oda neki a cigarettát, megveri. Miután a gyermek erre nem volt hajlandó, Nyikos kivette a fiu kezéből a cigarettát és elfutott. A bíróság ma zsarolásért három napi fogházra ítélte Nyikos Imrét, aki az ítéletben me nyugodott.

Terménytőzsde.

Schwarz E. debreczeni bizományos távirati jelentése
Budapest, 1909. dec. 23.

Készáru cseudes.		
1910. októberi buza	11.79	11.80
májusi buza	—	—
1910. áprilisi buza	13.90	13.91
májusi rozs	—	—
1909. októberi rozs	8.87	8.85
1910. áprilisi rozs	9.86	9.87
1901. októberi zab	—	—
májusi zab	—	—
1910. áprilisi zab	7.58	7.59
1910. júliusi tengeri	—	—
májusi tengeri	6.67	6.68
1909. szeptemberi zab	—	—
augusztusi tengeri	—	—

Nyilttér.

A görcsös köhögés kinját

csillapítani, a hevességet és a borzasztó rohamok mennyiségét apasztani lehet orvososi tudósítások szerint gyorsan és könnyen, ha használjuk a

Thymomel Scillae
lényes, meglepő eredmények.

Kérdezze meg orvosát.

1 üveg K 2.20. Postán bérmentve, előleges fizetésnél K 2.90. — 3 üveg előre fizetve K 7.—, 10 üveg előre fizetve K 20.—

Készítés és főraktár:

FRAGNER B. gyógyszerháza

cs. és k. udv. szállító Prága III. No. 203.

Főraktár Magyarország részére: **Török József**
gyógyszerész Budapest.

Vigyázat a szer nevére,
a készítő nevére és a
védjegyre.

Krisztus Urunknak áldott születésén!

(Írta: **Csiky Lajos**, theol. akad. tanár.)

„Krisztus Urunknak áldott születésén,
Angyali verset mondjunk szent ünnepén.“

Igen, igen, zengjen ajakunk dicsőítő szép énekét a nagy Isten neve magasztalására, ki alakúldé a maga egyetlen Fiát a földre, s ennek jöpetele első szent ünnepén angyali kar éneke hangzék pásztorok hallattára a sík mezőnek terein: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és a földön békesség és az emberekhez jóakarát!“

Óh mely igen szép s mely igen gyönyörűségees dolog ünnepet ülni egy olyan nagy eszme diadalának, mely valóságot, alakot is tudott öltetni magára! Isten megígérte, hogy el fogja küldeni a föld népeire az idők teljességét, a melyben meg fog tapostatni a kigyónak a feje, a sátánon diadalmat fog ülni a jó, s megcsúfoltatnak azok, a kik nem értik meg az idők jeleit: s imé, beváltotta Isten az ő szavát, elküldé a földre az idők teljességének az Urát, a ki által világosság lett ott, hol korábban nagy és mélységees vala a sötétség, a ki tényleg megtaposta a kigyónak a fejét, a ki jajt kiáltott az öntelt farizeizmusra, s a föld népeinek történetében új, napfényben ragyogó korszak hajnali derűjét támasztá.

Mondjunk hát angyali verset az ő születésének szent ünnepén!

„Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek!“

Kit illethet nagyobb dicsőség, mint azt a nagy Istent, a ki a magasságos mennyekben, a fényes felhőkön túl, a csillagtábor fénylő seregein is túl, odafenn, hová gondolatunk sem tud elérni, a végtelenség oceanvizein is túl, az egek egeiben, a magasságos mennyekben lakozik! Övé, egyes-egyedül az övé legyen a dicsőség, hogy megszánta a bűn borongó éjszakájában, az erkölcsi elhagyatottság útvesztőiben révedező emberiséget, s elküldé hozzája a váltság Fejedelmét, a saját maga Fiát, hogy hirdessen szabadulást a bűntől s a sötét erkölcselenség minden rémeitől. De dicsőség neki ma is, hogy életünk száraz, rideg valóságának borúját e szép napon felváltja az ünnep vallásos költészetének derűjével, s hol kigyúltak a karácsonyfa tűzének imbolygó lángjai; hol boldog gyermekek ajkairól vídám zsibajban hangzott az öröm, a tiszta, az igaz, a lelkes öröm lélekvidámító hangja: ott még a fásult kedélyt is fevillanyozta ez ünnepnek szent gondolata, ott még a hitelenség is levetette sötétlő ruháját, s a hit fénylő öltözetét vette magára „Krisztus Urunknak áldott születésén.“ Dicsőség, dicsőség a nagy, az örök, a jóságos Istennek, hogy világosságot támasztott a sötétségből, nappalt az éjszakából, hogy örömet helyezett a bánat, hitet a hitelenség, reményt a csüggettség, szeretetet a gyűlölet, váltságot az elesettség helyére!

„Békesség e földön!“

Van-é szentebb, van-é magasztosabb lelki birtoka az embernek, mint az áldott, a tiszta, a drága békesség?! Angyali ének hirdeté e nagy eszmét, a mélységek csöndjeiben lakozó e nagy gondolatot először az emberek előtt, azt a nagy eszmét, azt a nagy gondolatot, hogy Jézus a békesség Királya, kinek hű követése által lecsillapulnak a lélek zaklató gondolatai, a szív háborgó vágyai, s szent megelégedés édes harmóniájának üde hangjai kelnek Isten magasztalásában vídám énekszóra.

„És az emberekhez jóakarát!“

Hát az emberekhez való jóakarátnál, a szeretet szent eszméje megvalósulásának magasztos tényénél, annál a jóakarátnál, mely Istent is szeretve, meg tudja becsülni a saját lélek értékét is, mely másokat szeretve, önmagát is tudja szeretni, mert a másoknak való szolgálatban látja megdicsőülve a saját lélek váltságának nagy gondolatát, — kérдем újra: hát az emberekhez való jóakarátnál ismersz-e felségesebb tulajdonságát az emberi léleknek?! És pedig ezzel is a karácsony Krisztusa ajándékozta meg az idők teljességének eljöttén a felsőbb lelki javak után áhítózó emberiséget.

Dicsőség, békesség, jóakarát!

Isten öleli át e gondolatokban az embert. A menny szállott alá ezekben a földre.

Legyen áldott Istennek szent neve, hogy a karácsony Királyában, testvérünk kétevéen őt, összekötött minket önmagával!

„A mennyei magas égben
Istennek dicsőség legyen,
Ki szent Fiát küldé értünk,
Hogy Megváltónk lenne nekünk.“

HARABÉCZY FEST, MOS, TISZTIT
DEBRECZEN. SZÉCHENYI-UTCA 42.

Örök törvény.

A társadalmi együttélés szabályait tételes törvények nem állapítják meg. Keregtől szolgálunk csupán azok a szabályok, melyek jogokat és kötelezettségeket sorolnak fel, az egyes ember jogait és kötelezettségeit az államhatalommal szemben. E szabályokon belül magát a társadalmi együttélés lehetőségét csak irányelvek, eszmék irányítják; általános nagy elvek, melyeknek gyökere, alapja az erkölcs, a szeretet, az egymást megbecsülés. Mindannyira örök törvény, melyet a természet oltott az emberekbe s a család, nevelés, a műveltség csak fejlesztett. Az állam etikai fundamentumai is ezek még szélesebb alpra lefektetve, mert a közösség nagy gondolata lengi át ez örök törvényeket, mely gondolat nem ismer tért, távolságot, emberi és természeti akadályokat.

E nagy gondolatok közül a szeretet örök törvénye különösen abban a körben nyilatkozik meg, mikor az államhatalom a társadalmi rend és a koronként fennálló társadalmi törvények ellen vétőkkel szemben alkalmazza a megtorlást; azaz, mikor az állam büntet. A büntetés jogossága nagy kérdésénél a szeretet örök törvénye tolu előtérbe s ez irányítja a legujabb kor büntetőjogi fejlődését. Nem a barbár bosszúállás, a megtorló büntetés formulája célja az erkölcsi társadalomnak, hanem kiengesztelése a rossznak, természeténél fogva megváltója az emberiségnek, mikor az örök emberi természetnek isteni szava nyilatkozik meg a büntetés folytán abban a rosszban, amelyet a törvény a büntetendő cselekmény elkövetőjére annak igazságos megtorlása végett s az állami jogrend érdekében megállapít. A szeretet pedig nem a mindent megtorló isteni akarat, hanem a megbocsátani képes elhatározás.

Ezek a tételek vannak lefektetve és keresztül írva az újabb büntetőjogi törvényalkotások közül a magyar büntető törvénykönyv módosításáról szóló ugynevezett büntető novellákban, melynek a büntetés feltételes felfüggesztése tekintetében rendelkező intézkedései 1908. évi október hó 1-étől vannak érvényben; a fiatal korszakra vonatkozó rendelkezések 1909. évi január hó 1-én lépnek hatályba. A nagy közönség talán hall, tudomást szerez e korszakalkotó intézkedésekről; azonban nem vesz magának időt és fáradságot, hogy ez intézményt megalkotó nagy irányelvek és célok tekintetében csak érdeklődjék is. Pedig éppen a siker és eredmény tekintetében nagyon is szükséges lenne, ha a társadalom fogékony-sága ébren tartatnék. Magának a gyermekvédelemnek s a fiatalok terheltek helyzetének nagy kérdései nem volna szabad, hogy lekerüljenek a társadalom tevékenységének és foglalkozásának mezejéről. Az erkölcsi erő megerősítése, a külső hatásokkal szemben az ellenálló képesség növelése és általában a benső ösztönöknek és hajlamoknak megfékezése társadalmi nevelés folytán, a mindent átható emberszeretet eszközeivel elősegítenék azt a munkát, amely ebben az irányban a társadalomra vár.

Igaz, hogy alakult s talán naponként is alakuló félben vannak oly egyesületek, amelyek célul a gyermekvédelmet s ezen körön belül a fiatalok terheltek, társadalmi megóvását célozzák; az is igaz, hogy ebben a törekvésben maga az államhatalom jár elől mikor országos propagandát teremt, szerveket állít fel és közgeivel vesz részt ebben a társadalmi tevékenységben; ugyde mindezen célokat és törekvéseket csak mélyen áthatott és mindenekfelett érző szívvel, fogékony lelküllettel és meg nem szűnő lelkesedéssel párosult szakadatlan munkálkodás kell, hogy irányítsa abból a forrásból fakadtan, melynek tápláló cseppje soha ki nem apad, sőt minél többet merítenek belőle, annál bővebb vizü lesz, amely forrás az örök szeretet.

A keresztény társadalomnak legszebb ünnepe, a szeretet fogalmának megtestesített alakja, a vallás alapító Jézus Krisztus születésének emlékeztetere szentelt karácsony ünnepe adjon újabb tápot minden ember-

nek lélek szerint is átérteni és felfogni ezt az érzést és gyakorolni bensőséggel mindazokkal szemben, akik ennek a hiányát érzik. Csak így és ezáltal lesz teljes, tökéletes és mindenkit kötelező az örök törvény: a szeretet ereje.

Nagy Zoltán.

kir. törvényszéki bír.

Advent.

Az új költőt, az új Petőfit
Ugy várom én, mint senki más.
Parányiságom érzetébe'
Hódolva borúlnék elébe:
„Hozsánna néked „messiás!”

Lesem és várom minden tájról,
Őt, őt, az igazán nagyot,
Ki új idők új lángját hozná,
S lelke fényével beragyogná
A magyar ég boltozatot!

Lesem, várom e pusztaságban,
Keresztelő János gyanánt.
Hogy a rámszakadó sötétből,
A magyar versek özönéből,
Honnan csapódik föl a láng?

— Óh én tudom, ráismerek majd,
Bár nem cégéresen dalol...
Nem nagy-magáról harsonázik.
S akik előtte jártak már itt:
A prófétákról áldva szól!

Mert szent, szelid apostol lesz ő,
Nem mellverő komédiás.
Nem kell nagy szókkal bizonygatni,
Dalai fogják tudtul adni:
Hogy ő a rég várt messiás!

...Az új költőt, az új Petőfit
Ugy várom én, mint senki más.
Parányiságom érzetébe'
Hódolva borúlnék elébe:
„Hozsánna néked messiás!”

Szabolcska Mihály.

Debrecen áldozatkésztsége

kulturális és emberbaráti intézményekért.

Közönségesen ismert valóság, hogy a debreceni anyaiskolát, a kollégiumot, időnként az erdélyi nemzeti fejedelmek kisebb-nagyobb mértékű támogatása mellett, két-száz esztendeig, a XVI. század közepétől 1752-ig, a városi előjárásnak vallásos buzgósággal párosult kultúra-szeretete s a polgárságnak a sareptai özvegy asszony olajos korszájához hasonlatos módon kiapadhatatlan áldozatkésztsége tartotta fenn és fejlesztette tovább.

De azután is, aminek immár több másfél száz esztendejénél, hogy a megváltozott körülmények következtében ez iskola fenn-tartásának terheit az egyetemes magyar ref. egyház, különösen pedig a tisztántuli ref. egyházkerület kezdte magára vállalni: soha nem szűnt meg Debrecen város polgársága gyámolítani az ő büszkeségét, őseinek érc-nél maradandóbb alkotását — a kollégiumot.

E szerető gondoskodás kiterjedt régibb időben ugy a tanárookra, mint a tanulóokra s az iskola mindkét alkotó elemének megélhetését biztosította. A professorokat, praecceptorokat a közpénztárból fizették, tisztességesen és különben, mint a város bármelyik elsőrangú közigazgatási tisztviselőjét! A város teljesen a maga erejéből állította elő és tartotta jókarban az összes egyházi és iskolai épületeket.¹ Az ország minden részé-

¹ Pl. 1715-ben 5 lelkész, 4 tanár, classicus praecceptorok, thecarius, s három kántor fizetése majdnem háromszor annyira rugott, mint a főbíróé és 12 senatoré együttléve.

² A sholabeli kamarák (diák-szobák) építése 1662, az ispotályi-templom építése 1704-8. közt, az új templom építése 1719-ben és ismét 1727-ben.

ből egyesereglett diákság pedig különösebben a polgárság áldozatkésztségből táplálkozott. A kollégium sajátos intézményei az önkéntes szeretet-adományokon nyugodtak.³ Lehetetlen meghatottság nélkül forgatunk a XVII. és XVIII. században kelt debreceni végrendeleteket, amelyekben a legszegényebb polgár, s fonogatásból, varrogatásból eldegelt özvegyasszony is hagyományoz valamicskét kevés világi javaiból az ekklesia megaráti szeretetnek és istenes buzgóságnak épen ilyen épületes bizonyosságai a különféle régi perceptori számadások, amelyek évről-évre elibünk tárják a jámbor alamizsnálkodások eredményét. 1753-tól 1790-ig készpénzzel végrendeletileg 29,701 magyar forintot hagyományoztak debreceniek egyházi célokra. A főiskola alumnus diákjai számára csupán 1747-től 1766-ig, a templomokban évenként 24-szer ismétlődő publicatiók alkalmával 15,774 frt. gyűlt össze. Ugyancsak a publicatiók ez időtájban évenként átlag 400 frtot jövedelmeztek az ispotályi, 200-at az utcán nyomorgó szegények, s 450-et az ekklesia számára.

De mégis csak a város közpénztára volt az egyház és veteményes kertjének, az iskolának legállandóbb és legbiztosabb tápláló forrása. A professor évi fizetése már 1704-ben készpénzzel 220 magyar forint, elegendő tűzifa (48-52 szekérral), vagy ennek megfelelő 30 frt, 20 cseber bor, 31¹/₄ posonyi köböl buza, 9 köböl köles, ugyanannyi árpa, meg szabad lakás. Egyenlő volt ezzel a prédikátorok sallárúma. A professorok száma hol három, hol négy, 1738-tól fogva hosszú ideig mindig négy; a papoké a kuruc korszaktól fogva állandóan öt. Hatan vannak a classicus praecceptorok, akik összesen 248 frt díjazást kapnak a város házipénztárból. Külön méltányolja a város már abban az időben is a kollégium könyvtárosának, a thecariusnak fázadozásait. — Sőt a magyarság tudományos színvonalát az által is igyekszik emelni, hogy minden esztendőben kisebb-nagyobb összeggel (olykor 150-200 frttal) segítyez külföldi akadémikákra menő debreceni és más kollégiumokbeli deákifjakat.⁴ Az is dicséret a régi debreceniekéről, hogy a magok felette nagy költségével magyar nyelven több ezer példányban kinyomtatták a szentírást. Azonban e bibliák az akkori egri püspök és a jezsuiták tanácsa folytán a kormány által (1720-ban) elkoboztatván, nyomtatásukra és fogságból való kiszabadításukra haszontalanul költöttek előjáróink többet harminc ezer magyar forintnál, olyan esztendőben, amikor a város esztendőnként való bevételei a porta-szerint felvetett adókkal együtt 42-54 ezer m. forint között változtak. Főlemlítsük-e Debrecen város könyvnyomdáját, amely egyidős kulturintézmény főiskolánkkal s pár év mulva megülheti 350 éves fennállásának ünnepe. Mit köszönhet ez ősi könyvnyomdátó műhelynek a magyar nemzeti művelődés: felesleges bővebben fejtegetnünk.

Visszatérve a város közönsége által a kollégiumért és egyházért hozott áldozatokra, midőn 1752-ben királyi kemény parancsolat tiltotta meg, hogy a város közpénztára fizesse a ref. predikátorokat és professorokat, az egyház és iskola egyszerre 3431 rhenesfrt. évi biztos jövedelemtől fosztatott meg. Ennek fele a kollégiumra esett. A főiskola e súlyos megpróbáltatásokon is diadalmaskodott. Az önkéntes-szeretet adományok utját a legfelsőbb emberi hatalom sem zárhatta el.

Ettől fogva félszázadon keresztül Debrecen város közpénztárból, a tipografiától és a r. kath. ispotálytól eltekintve, alig jutott

³ Numisták, cibisták, panisták, lotorok; kettős quadra és egyes quadra, coquia és pistra, alumnisták és expectansok, publicatiók és kápsálás: különféle jótéteményeket élvező diák-csoportok, és diákkal jótételemintézmények elnevezései.

⁴ Pl. az 1715. évi számadásból: Komáromi Mihály belgiumi uttyára fl. 90., T. Rápóti Mihály uram fiának belgiumi uttyára fl. 240. Az 1718. évi számadásból: Mádi Sámuel seniorinak akadémiaára 18 hollandi aranyat. Két erdélyi akadémikára menő deákoknak fl. 12. Pataki shola-beli Ecsedi János nevű ifjunak fl. 18. Lónyai nevű pataki deáknak fl. 6 dr. 72.

számottevő intézmény ismét a ki-segélyek e-hasson a fogva a m r. kath. e-átlag con-városi seg-lai segélye-alapítvány 4101 frttal 1841-ben téséhez. M-mozdította megizmoso-1858-

közmtvelő-magának E-től fogv-évre eme-Az 1906. e-235,282 k-iskolák és-a kollégium-rendkívüli-hasonló cí-ték meg.

A ma-advá a sz-kiadás, e-267,881 k-házipénztá-10-8 %-án-nunk kell-rendes és-replő 492,-költség, a-turális és-1906-ban.-lönkezelt-célra felv- forrásokb- fenn az ip-gényházat-tézmény k-gyaszott e-1858-

50 esztend-zárószáma-iskolai, e-ezek fenn-sekre kört-nát költöt-lag eszten-segből föl-tük számit-földek és-ref. egyhá-társra áten-föld és a-birtoka. T-Debreczen-jogát.

A Gramof-S meghitt-

Elsőnek j-A szordin-Aztán a S-Pengő sar-A köpeös-Utánna a-S öcsese,-A Nagybo-Jött azutá-A lányos-A kis Dor-A hároml-A Csenge-A Tároga-S kinek a

A z-60 fillért t-nyugdíj-int-e cikk írój-A s-évi segélye

számottevő összeg kulturális és emberbaráti intézményekre. Csak 1802-ben engedte meg ismét a király, hogy az 1752-ben megvonott segélyek erejéig a város megint hozzájárulhasson a kollegium fenntartásához. Ettől fogva a múlt század első felében a ref. és r. kath. egyház, valamint iskoláik évente átlag conventiós pénzben 6000 rh. forint városi segélyt kaptak. Ezen egyházi és iskolai segélyen felül a város 1827-ben 6666 frt. alapítványt tett a Ludovicára, 1838-ban 4101 frttal járult a Nemzeti Múzeum és 1841-ben 2930 frttal a Nemzeti színház építéséhez. Már 1797-től fogva hathatósan előmozdította a magyar színjátszó művészet megismosodását is.

1858-ban 22,000 frtot költ egyházi, közművelődési és emberbaráti célokra. Ebből magának a kollegiumnak 7364 pfrt. jutott. Ettől fogva ezen a címen csaknem évről-évre emelkednek a házipénztár kiadásai. Az 1906. évi rendes költségvetés keretében 235,282 koronával szerepelnek az egyházak, iskolák és kulturális intézmények.⁵ Csupán a kollegium 40,009 koronával szerepel. A rendkívüli költségvetést pedig ugyanekkor hasonló címen 224,700 koronával terheltek meg.

A már említett 235282 koronához hozzáadva a színházra fordított 32,599 korona kiadást, egyedül a rendes költségvetésnél 267,881 kor. kiadás áll előtünk, amely a házipénztár 1906. évi összes rendes kiadásai 10,8 %-ának felel meg. Erősen hangsúlyoznunk kell azonban azt is e helyen, hogy a rendes és rendkívüli kiadások között szereplő 492,581 koronával nem merül ki az a költség, amibe kerültek Debrecen város kulturális és emberbaráti intézményei csupán 1906-ban. — Mert ugyanis részint különkezelte alapítványokból, részint külön e célra felvett közközlőkől s más különféle forrásokból táplálkozó pénztárak tartják fenn az iparostanonc iskolát, a községi szegényházat és a szegényalapot. E három intézmény külön ismét 112,030 koronát fogyasztott el 1906-ban.

1858-tól 1906 végéig, tehát kettő huján 50 esztendő alatt, amint ez a házipénztár zárószámadataiból megállapítható, egyházi, iskolai, emberbaráti és művészeti célokra s ezek fenntartására, fejlesztésére s építkezésekre körülbelül kilenc és fél millió koronát költött Debrecen város közönsége. Átlag esztendőnként 195,000 koronát.⁶ A szükségből fölvetett kölcsönök kamatait nem vetjük számításba, sem az alapítványal adott földek és telkek értékét, aminő például a ref. egyháznak 1867-ben ingyen iskoláztatásra átengedett 1000 (egy ezer) hold szántó-föld és a gazdasági akadémia 400 holdas birtoka. Talán ezek az adatok is támogatják Debreczennek a harmadik egyetemhez való jogát.

A Gramofon.

A Gramofon nagy estélyt rendezett
S meghitta rá mind a hangszereket.

Elsőnek jött a karcsu termetű
A szordinás, monoklis *Hegedű*,
Aztán a *Síp* s a másik oldalon
Pengő sarkantyukkal a *Cimbalom*.
A köpcős *Dob*, az is bependerült,
Utánna a réztorku büszke *Kürt*,
S öccse, a lármás *Klarinét*, kit ott
A *Nagybőgő* mormogva csitított,
Jött azután nagyszeliden az árva,
A lányos lelkű, illedelmes *Hárfa*,
A kis *Doromb*, mint öklöm akkora,
A háromlábu testes *Zongora*,
A *Csengetyű* s *Harangfamilia*,
A *Tárogató* és a *Furulya*,
S kinek az Isten az ő rokona.

⁵ A zárószámadás ezen rovata ugyan 322282 K 60 fillért tüntet ki; azonban benne van a városi nyugdíj-intézetnek fizetett 87,000 kor segély is, amit e cikk írója figyelmen kívül hagyott.
⁶ A színház építése, fentartása, a színészet évi segélyezése mintegy 1.100,000 koronába került.

Óméltósága a nagy *Orgona*.

Aztán jöttek még sokan számszerint,
A nevöket se tudom rendre mind,
A *Duda* is jött, de az lett a vége,
Hogy mert hiányos volt az öltözéke,
A cselédek ki is tuszkolták mingyárt,
És most hallom, hogy a *Kolomp* is így járt.

Gramofon urnő ott ült a közepén,
Halcsontnyelű üveggel a kezében,
És mitután sokakra rábiccentett,
Kegyeskédék így törni meg a csendet:

„Édeseim most már ismernek engem,
Láthatják, hogy magukat nem szégyenlem,
Hisz egy a célunk, jól tudom, csak is
S tán szegről-végről atyafiak is.

A káosz-korban, mikor valaha régen
Nem alakult ki még egyéniségem,
Igy éltem én is, szanaszét omolva
Külön-külön hangokban kóborolva,
Mig a praehisztórikus romokon
Megszületett az első Gramofon.

Igy fejlődik, nézzék, megmagyarázom,
Színből, vonásból, végül művészi vázson,
Kőből szobor, sugarakból a fény,
Írásjegyekből édes költemény.
Az elemekből a föld és az ég,
Végül az ember s az emberiség.
S az ember is ha őseit kutatja,
Majomsontokból összerakogatja,
S nem illik érte mozgolódnia,
Mert mindez tiszta biológia.“

Egymásra néztek a kis hangszerek,
De a nagy nő szava tovább pereg.

„Édeseim, nincs abba semmi szégyen,
Szimpla hang voltam én is, valaha régen,
Dadogó rabja az emberi jognak,
Az ingatag, zavart hangulatoknak.
S vagyok ma minden hangok istene,
Jövék raktárán az örök Zene,
Önök előtt most a jövő ragyog,
A szép jövő, nos lássák, én vagyok.“

Kissé feszengett már mindenki ott
S a Nagybögő halk nélyen mormogott.

„Édeseim, figyeljetez tehát,
És halljátok meg a jövő dalát.
Ugy-e te *Síp*, te csak sípolni tudsz,
Te *Cimbalom*, te cik-cakkozva futsz,
Te *Hegedű*, te négy hur rabja vagy,
Te *Kürt*, szavad mindég egy, bármi nagy.
Őn *Orgona*, bár sokban remekel,
Kántora mégis külön énekel, —
Mindenki egyet tud csak s azt is úgy,
Hogy még egyszer nem tudja ugyanúgy,
S most halljátok meg az én módszerem,
Egyszerre játszom minden hangszeren,
Fegyelmetlenség engem nem zavar,
Hangomban benn a teljes zenekar,
Ének s kíséret együtt játszanak
S még a tapsok is kihallatszanak.
És százszor újra százszor azt adom,
Nem vész el az összhangból egy atom.
Nincs ember, aki ezt másnak ítélje,
Ez a Művészet remeklő tökélye.“

A hangszereknek borzongott a háta,
Odébb húzódtak a sarokba hátra.
A félénk *Hárfa* hányt a keresztet
S a Gramofon berregve neki kezdett.
Ömlött belőle félelmetesen
Tömerdek zene, dallal vegyesen.

A *Furulya* nagy álmélkodva állt ott,
A *Rézkürt* nem állhatta, rákiáltott,
Mordult a *Bőgő* a kis *Síp* megett,
Ajtón kívül a *Duda* mekegett,
Belefűttengett a betyár *Klarinét*

A *Hegedű* nyomkodta a szivét,
Jó pipásként köhécselt a *Fagott*,
S az *Orgona* szivéből kacagott.

Felfordult minden a pazar teremben
S a Gramofon csak vágta rendületlen,
Mig végre ismét berregett, megállt
És a hatásra várt.

Szólt a Pásztorsíp: „hatalmas rokon,
Együgyűségem ne essék zokon,
Bodzából, nádból nyesnek csak ki engem,
S dalomat bár nem ily berregve zengem,
De ahogy a pásztorom szive fáj,
Ugy derül-borul hangomtól a táj.
Mond csak, ha hozzád fordulna sóhajtván, —
Pikula-szóval, vele dalolóval
Tudnál-e te is segíteni rajta?“

„Édesem, szólt gunnyal a Gramofon,
A pásztorokhoz nem vágyakozom.“

Pattantott hurján s szólt a *Hegedű*:
„Mesterséged kissé új keletű,
Van benne minden, egy egész világ,
De minden olyan, mint a művirág.
Fedezd fel nékem azt a titkot,
Melynek hatásán lelked hangot ad,
S mely készletet rá, hogy szód ily dalba fond,
Szóval fedezd fel, hogy mi van sziveddel
Mond, hol a szived, cini-cini pont!“

„Édesem, e szó kissé gyerekes,
A művészetben művészt keress.
A szív, az tud meg, olyan valami,
Amire nem lehet számítani,
Az én sziveim nézd csak, im ezek:
Állhatatos és nyugodt lemezek,
Van száz szivem és ezer is, ha kell,
Egyik zenél, a másik énekel,
S szól a művészet ezen, vagy azon,
Amelyiket ép bealkalmazom.
Ha tán nem ez, akkor talán emez,
Mindenre van külön-külön lemez!“

A hangszereknek irtózása nagy:
„Szégyeld magad, így hát masina vagy!“

És végigmérve, csak egymásnak int
S ott hagyja őt sietve sorra mind.
Elsőnek ment a karcsu termetű
A szordinás, monoklis *Hegedű*,
Aztán a *Síp* s a másik oldalon
Pengő sarkantyukkal a *Cimbalom*.
A köpcős *Dob*, az is kipenderült,
Utána a réztorku büszke *Kürt*,
S öccse a lármás *Klarinét*, kit ott
A *Nagybögő* mormogva csitított.
Ment azután megbántotta az árva,
A lányos lelkű illedelmes *Hárfa*,
A kis *Doromb*, mint öklöm akkora,
A háromlábu, testes *Zongora*,
A *Csengetyű* s *Harangfamilia*,
A *Tárogató* és a *Furulya*,
S végül kinek Isten a rokona,
Óméltósága a nagy *Orgona*.
Aztán mentek még sokan, számszerint
A nevöket se tudom rendre mind.
Ekkor beinvitálták a *Dudát*,
De az se lépte a küszöböt át,
S most hallom, hogy egyszál vendégesem volt,
A jó *Kolomp*, még ő is elkolompolt.

Künn azután amerre elhaladt,
Egy dalban uszott a vándor csapat,
Kített magáért *Síp* és *Hegedű*,
Soha nem volt tán dal oly gyönyörű,
Nem is volt az már földi, az csak égi,
S ha jól emlékszem: ez volt magja néki:

„A művészet nagy, szent titkok világa,
Szekérut annak nem vezet nyomába,

Erte erő s eszköz hiába viv:
Azt soha ki nem mesterkedi senki,
Azt nem hangszer és nem szerszám teremti,
Hanem a szív, a szív!"

Szávay Gyula.

Temetés.

Az asszony nesztelenül nyitotta ki az ajtót, nesztelenül tett pár lépést a szobában, aztán ijedten állott meg. Soha sem látta az nrát még ilyennek, mint most.

Gyász lebegett a homlokán, a szép, hatvanéves embernek, mintha leroskadt volna egy hirtelen ránehezédő súlytól. És a fekete, fáradtan csillogó szeme nedves volt egy keserű könyecsepről.

Ez a váratlan, ösmeretlen szomorúság annyira átváltoztatta a férfit, hogy a felesége dermedten nézett rá.

— Mi baja van magának?

Az ember elröstellte magát, mint az asszony, kinek véletlenül idegen lát meg egy darabot a testéből, melyet máskor gondosan el szokott földni a ruha.

— Nincs semmi bajom.

— De maga sirt.

— Szó sincs róla.

— Látom, hogy sirt. Endre, hát nekem nem mondja meg, mi lelte? Tőlem akarja eltitkolni a baját?

— Hidd el, hogy nem titkolok semmit előled.

A feleség, aki sápadt volt az ijedtségtől, most összeszorította az ajkát. Egy hirtelen föl villanó gyanu nyögébe került.

— Ez az ember valakit sajnál! Valakit, akiről én nem tudok.

A feleség szép, okos arcú nő volt. Magas, karsu termetű, nem nagyszemű, de határozott nézésű. Olyan szemű asszony, a ki akarni tud. Aki rá tud vinni, rábeszél, rákényszeríteni a maga útjára mindenkit, a kire hatni lehet.

Most, mikor az egész testét megremegtette a homályos gyanu, meglepetéssel és haraggal tekintett az ura ismeretlen bánatára.

Hogyan! Ennek az embernek, kivel ő egy fedél alatt harminc esztendő telt boldogságban, lehet az életében valami, ami neki idegen?

Bizonyára. A finom vonású férfiarc, az üde száj, a keleti álmodozásra hajló barna szem most különös panaszkodásról, a leszámolás, az örökre való lemondás szomorúságáról beszélt. És ebbe a szomorúságba szemérmesen burkolózott egy nagy titok. Az asszony megérezte, hogy ez a titok az ura lelkéhez van kötve.

Ő mindig azt hitte, hogy ennek a kissé gyakorlatiatlan észjárású ember lelke lakásának minden kis kamaráját az unalomig ösmeri már és ime egészen váratlanul bezárt ajtócskára bukkan. Egy fekete ajtócskára, mely mögött kínos csalódás, sötét rejtelem, talán a megsemmisülés lappang.

Milyen kegyetlen lehet az a titok, mely addig markolja a férfisívet, míg asszonyos köny nem pereg végig az arcon.

Jobb lenne talán soha meg nem tudni, gondolta, és így szólott:

— Mondjon el mindent. Nem a kedvese vagyok, hanem a felesége. Nemcsak az örömeiben tartozik velem osztozni, hanem a bánatában is.

A férfi kedvetlenül állott föl az asztal mellől.

— Mit mondjak meg? Hatvan éves vagyok és visszanéztem. Aztán meg előre néztem. Ez az egész.

Az asszony persze nem hitte el. Kicsinyes, csirkeröptű fantáziája, mely a Lapok napi híreiből táplálkozott, megmozdult és egy pár hétköznapi tragédiával rémitette.

A megörüléshez volt közel, mikor szeliden lehajtotta fejét és megadással mondta:

— Ha nem tart rá méltónak, ne mondja.

— Ne beszélj bolondokat, fiam. Azért nem mondom, mert tulajdonképpen nincs mit mondanom. Gondolkoztam. Ezt te nem érted. A férfigondolat néha — fáj.

— Nem volt boldog velem?

Ezt maga sem hitte az asszony, csak azért kérdezte, mert ismét pompásan átcsapathatott arra a térre, ahová bevezetés nélkül nem mert volna belépni.

— Vetted valaha észre, hogy boldogtalan vagyok?

— Azt nem. De azt nem tudom, én tettem-e boldoggá?

A férj vállalt vont.

— Ugyan, Ella!

Az asszonynak foszforeszkálni kezdett a szeme.

— Ne tagadja. Most már értem. Egy asszonyt siratott. Meghalt a szeretője.

— A szeretőm? Hát ez meg hogy jutott eszedbe?

Ez az álmélködés kissé megnyugtatta a feleséget, de csak azért, hogy öt perc múlva még jobban kétségbeessék.

— Miért nincs hozzám bizalommal, Endre. Harminc éve élünk egy fedél alatt, ösmerhet. Tudhatja, nem vagyok sem rideg-szívű, sem önző és nekünk nincs gyermekünk. Ha egy gyermek miatt busul . . .

Istenem . . . Én sok mindent megtudok érteni és — amint az ember megértett valamit, azt már meg is bocsátotta. Miért nem szól nekem? Ha azért a gyermekért busul . . . Én tudnám szeretni.

— Miféle gyermeket akarsz te szeretni?

Hát nem? — kiáltott örvendezve. De rögtön elsápadt.

— Akkor tönkrementünk.

— Dehogyan mentünk.

— Akkor maga beteg.

— Édes fiam, ne ostobáskodj. Mondtam már egyszer, hogy gondolkodtam. Viszszatekinttem az életünkre. Aztán szemügyre vettem, ami következik és igaz, a végén — temettem.

— Temetett! Mit temetett? Egy emléket? Egy emléket siratott?

— Egy gondolatot temettem.

Az asszony úgy nézett rá, mintha arabusul beszélne. Szemében a meg nem értés jámboran, bájosan fénylett. Egy párszor elismételte:

— Egy gondolatot! Ilyet még nem hallottam.

— Elhiszem. Nem is fogod megérteni. Vannak dolgok, amelyeket a legokosabb ember sem ért meg. Ilyen az én dolgom is.

Tudod, mit műveltünk mi harminc év óta? Élünk és aludtunk. Én pedig dolgoztam, akár a barom. Előbb azért dolgoztam, hogy a kétszobás lakásból átköltözhesünk a háromszobás lakásba, később, hogy három szoba helyett öt szobánk legyen. Mikor már öt szobánk volt, akkor a tekintélyért dolgoztam, a te ruháidért és hogy kocsin jár-hass. Mikor ezt is elérjük, akkor a nyugodt örögségünk lebegett a szemem előtt . . .

Most már elérjük ezt is. Pihenhetek. A programot, melyet különben te állítottál össze, szépen végigcsináltam. És mi következik most?

— Mi következik?

— Az elmulás. A dicstelen, az egyszerű megsemmisülés. El fogok tűnni úgy, hogy soha senki meg nem emleget. Az a szegyeteljes elmulás következik, amikor az emberről halála után nem tudnak mondani semmit. Ugy fogok földdé válni, mintha ez lett volna az egyetlen hivatásom. És nem marad utánam senki, semmi. Az asszony sóhajtott.

— Persze más, akinek gyereke van.

— Akinek pedig nincs, az más uton biztosítsa magának a halhatatlanságot. A jeltelen elmulás irtózatossá büntetése a jeltelen életnek. Ugy kell élni, hogy ne haljunk meg soha egészen.

— De hogy lehet így élni, ha nem művész az ember?

— Lehet. Ha nem csupán önmagunkért élünk. Aki csak magáért él, az magában elmulik teljesen. Aki másért is él, annak bebalzsamozzák az emléket.

Az asszony kissé kételkedően kérde:

— És maga tudott volna úgy élni?

— Tudtam volna, — ha ráérek. Tudtam volna, — de nem értem rá. Harmincöt esztendővel ezelőtt megfogant az agyamban egy gondolat. Nagyszerű, fényes, fejlődési gondolat. De akkor nem értem rá

kifejteni, mert a mindennapi kenyérre kellett az időm.

Csak néztem. Olyan volt mint a csillag. Este, mikor halálafáradtan, kimerülten lelekedtem, ott világitott a szemem előtt, mielőtt elaludtam.

Egy ideig nőtt ez a gondolat. Fényesedett. Szaporodott. Tele volt szépséggel, bölcseséggel. A homlokom mögött, úgy éreztem néha, óriások tanyáznak, félelmes, gyönyörű óriások, akik rombolnak és építenek. Néha szinte dörömböltek a halántékomon ezek a csodálatos, fényes szemű teremtesek és ilyenkor, elgyötörve az utálatos, báromi munkától, — leültem és jegyzeteket csináltam. Ez akkor volt, mikor átköltöztünk a háromszobás lakásba.

— És azután?

— Még azután is élt, hívott, követett, a világra akart jönni. Az agyam esténként olyan volt, mint a kivilágitott királyi ház. De nem volt időm.

Nem szemrehányásként mondom, de te sokat kívántál tőlem. És amit te kívántál, annak meg kellett lenni. Az idő telt. Mi boldogultunk. Hanem a gondolat kisszebbedni kezdett. Fogyott. Halványodott a fénye.

— Mi volt az a gondolat? — kérdezte az asszony.

Halk áhitattal felelt a férfi.

— A vidámságról akartam beszélni az embereknek. Arról, hogyan dolgozzanak. Hogyan készítsék elő az utat azoknak, akik jönnek. Hogy kacagva dolgozzanak és hogy ne áldozzák föl mindenüket magukért. Arról akartam beszélni, hogy kell okosan élni . . .

— Most már van rá időm.

— Én is ezzel bizlattam magamat mindig. Hogy majd akkor, ha lesz időm, akkor neki fogok élni egészen. De most már késő!

A gondolat eltűnt. Nem maradt más belőle, mint egy pár fakó foszlány. Itt ülök hónapok óta mindennap az íróasztalom előtt és hívom, idézem. Ezelőtt, régen, úgy jött, mint a villanás, fényesen, magától. De most minden hiába. Elfáradtam. Minden erőmet eltekoztam magamért. Nem maradt semmi azoknak a számára, akik — utánam jönnek.

— Édes barátom, ne izgassa magát az ilyesmivel — szólott az asszony és végigsimította kezével az ura homlokát. Azt nézte, nincse láza.

— Az imént beláttam, hogy meghalt rárm nézve a Gondolat és eltemettem. Keserves volt. Olyan keserves, mint az a tudat, hogy a porom el fog vegyülni a földben nyomtalanul. Most már hiába lázadozom a nyomtalan eltűnés ellen. Hatvan éves vagyok és fáradt. A Gondolat pedig, melyet rá kellett volna hagynom azokra, kik utánam jönnek — meghalt. Pedig, ha bele tudtam volna oltani a halhatatlanság gyönyörű vágyakozását azokba, kik majd jönnek, biztosítottam volna magamnak is a halhatatlanságot. A legnagyobbat, mit az ember elérhet. Ha megmagyaráztam volna nekik, hogy mindenkinek építeni kell valamit, aminek más veszi a hasznát; építeni, a mi megmaradjon, hogy megóvjon bennünket a rettenetes megsemmisüléstől, akkor . . .

— De, édes Endre . . . — szólott az asszony és szemében a meg nem értés együgyűen csillogott.

— És én nem építettem semmit, — szólott a férfi, haraggal nézve a nőre. Aztán ráborult az a keserves gyász, melyet akkor érez valaki, mikor — egyedül temet.

Vándor Iván.

Vén ember az úton.

Vén ember az úton. A hátán fakóteg.
Szegény csak vánszorog. Fáradt, koros, beteg.
Hogy' előre hajlik! Lassúdik is egyre,
Mig végre pihenni dől a fakótegre.

Sóhajtván magában megszólal eképen:
»Hejh, beh nagy kereszt is az élet a népen!
A gazdag a szegényt nyúzta, mint a barmát.
Még fejünk alól is kiveszik a párnát.«

»Hogy az a s
Ami eddig n
Kétségbeesés
Ne nagyon v

Lásd, öreg: c
De nem téph
Nézz fel csak
Oszlálygyűlöl

Higgyed, hog
Mondjad: »U
A naggok fel
Ert hinni sze

Azután vann
Ontják patak
Majd egyszer
Hejh, hogy c

Szebb jövend
De redd is r
Nézd: a jólé
Hogy' egybe

Van szeretet
Lásd: én is
Nagy feneker
Hanem a fa

Képé
phrygiai s
egy bikát
vivő. Az a

a Kr. u. c
népszerűb
kenyésege

uj életnek
téség elü
a keletről,

tások alk
ország, va
lain, mely

határát je
helyezve,
nák istene

főbb, csá
katonák k
tett kultu

Küld
titokzatos
állott, am

csönzések
ságot. Ke
a tagokat

ték s a v
volt céljo
Aki a titk

mára lép
lönféle c
fokban a

földalatti
a mi kar
hitték, ho

terjesztő
születik
resztyéns

eszünkbe
lyek talá
tatnak,

gyakorol
lyén por
egész elv

A J
csapatok
Augusztu

után elfo
császárr
gányságt

kereszt
Mitra-ku
már elő

riumokn
is avatta
országba

kus böl
tagjai fe
gyilkoss
ellen in
mátora
visszaté

„Hogy az a szent Isten... Hadd el, öreg, hadd el.
Amit eddig mondtál, még azt is tagadd el.
Kétségbeesésed bár iszonyú örvény:
Ne nagyon vergődjél, mert kifog a törvény.

Lásd, öreg: a törvény nagy hálnak pókháló.
De nem lépheti szél az apró uszkáló.
Nézz fel csak a partra! Komoly halász les fent.
Oszlálygyűlöletre ne lázítsd az Istent.

Higgyed, hogy a gazdag sorsa gyakran átok.
Mondjad: „Urak, sírbolt márványpalotátok!”
A nagkok felett sincs örökön derűs ég:
Ezt hinni szegénynek nem kis gyönyörűség.

Azután vannak, lásd, kik szebb jövődért
Ontják patakokban a tintát, könnyet, vért.
Majd egyszer kivirul az elszáradt fenyér.
Hejh, hogy a reménység nem ruha, sem kenyér!

Szebb jövőd napja süit sírod halmára.
De reád is röppen hajnali sugára.
Nézd: a jólékonyság mennyi csodát mivel!
Hogy' egybe varázsol sok hűhót semmivel!

Van szeretet, van még az emberi szívben.
Lásd: én is beszélék hozzád a legszebben.
Nagy feneket, imé, bajodnak keríték...
Hanem a facsomót vinni nem segíték.

János Zoltán.

Mitra.

Képét ma is sokszor lehet látni, fején phrygiai sipkával, kezében kés, melylyel egy bikát szur agyon, mellette két fáklyavívő. Az az egyébként meztelen alak Mitra. A Kr. u. degenerált római császárság legnépszerűbb istene, a leszurt bika a termékenység jelenté, mert feláldozásából egy új életnek kell támadnia s a fáklyák a sötétség elűzésének jelvényei. Ott találják ezt a keletről, Perzsiából származott istent ásatások alkalmával Német, Francia és Angolország, valamint Afrika mind ama vonalain, melyek a hatalmas római birodalom határát jelölték s ahol katonaság volt elhelyezve, mert Mitra különösebben a katonák istene volt s innen, hogy mikor a legfőbb, császári méltóság is sok esetben a katonák kegyétől függött, úgy elterjedhetett kultusza.

Különbönb szolgálata mystériumokban, titokzatos istentiszteleti cselekményekben állott, amelyek a keresztyénségből vett kölcsönzésekkel akarták restaurálni a pogányságot. Keresztség egy neme által vették fel a tagokat, kik egymást testvéreknek nevezték s a világon való gonosz elleni küzdelem volt céljuk, hogy győzedelmeskedjék a jó. Aki a titkos tanokban előhaladt, annak számára lépcsőfokok voltak megállapítva különféle ceremóniákkal, mignem a legfelső fokban atyává lett. Legfőbb ünnep Mitra földalatti szentélyében a dec. 25 volt, tehát a mi karácsonyunkkal összeesett, mert azt hitték, hogy a nap, mely, mint világosság terjesztője, Mitrát jelképezte, ezen a napon születik ujja. Csoda-e hát, ha éppen a keresztyénség nagy ünnepe régi küzdelmeit is eszünkbe juttatja? Régi küzdelmeket, amelyek talán kívülről egészen más szint mutatnak, de amelyeknek a szellemi világra gyakorolt hatásáról a manapság föld mélyén porladozó apró istenszobrok és az ő egész elveszett világuk tesznek bizonyosságot.

A Kr. u. 360-iki esztendőben a galliai csapatok fővezérüket Juliánt kiáltották ki Augusztussá (társcsászár) és ő némi vonakodás után elfogadta azt, minek folytán Konstantius császárral meghasonlott. Én azt hiszem, a pogányságnak az a nagy harca, mely alatta a keresztyénség ellenében lefolyt, éppen a Mitra-kultusszal áll összefüggésben. Julián már előzetesen nagy barátja volt a mystériumoknak, Eleüsiiben azoknak titkaiba be is avattatta magát. Kis-Ázsiában és Görögországban megismerkedvén az új platonikus bölcsészettel s bizonyára egy családja tagjai felett korábban végrehajtott politikai gyilkosság is a keresztyén császári család ellen ingerelvén, nyíltan a pogányság reformátora gyanánt lép fel, a következő évben visszatér a pogány vallásra.

Kardnak kellett hát eldönteni, hogy dec. 25-én a testben megjelent Idvezitőt, vagy a napisten Mitrát ünnepelje-e a hivatalos római birodalom. A pogány istenek jósdái előre győzelmet jövendöltek a hősnék, ki seregével csakhamar Trácia határáig nyomult előre, utközben a bezárt pogány templomokat újlag kinyitattván. Az ellene induló császár, Konstantius 361-ben meghalt utközben és így a jóslatok teljesülni látszanak, Flavius Claudiusz Julianusz császári trónra jutott.

Elmellőzzük pár évig tartó uralmának rajzát, az akkori koru ker. írók telve vannak panaszsával. A phrygiai sipkás isten, Mitra, úgy látszik, jól választotta meg a maga híveit, a katonák akartak a birodalomnak nem csak császárt, hanem Istent is adni s a philosophus császár egymás után adhatta ki rendeleteit a lelkesedéssel körülvett, régi, pogány világ újjáalakítására.

Egy kelet ellen indított háboruban már éppen saját isteneinek minden mások feletti hatalmát akarta megmutatni a császár, mert vitte azokat az isteneket tábora élén, midőn egyik csatában 363. jun. 26-án egy dárda testébe hatolt. Mondják, hogy egyik ker. katonája ölte meg és hogy haldokolva így kiáltott volna fel: Te győztél Galileabeli!

Igen, a Názáretbeli győzött és Mitra odakerült, ahonnan támadott, a por és hamu közé. Alakját a kiásvott szobroknak talán megbámulják, de hogy valamikor milyen nagy, veszedelmes hatalmuk volt, arra többé nem is gondolnak. Pedig azt bizonyítják az ilyen dolgok, amiről már Gamáliel is bizonyosságot tett: ha nem istentől volna a keresztyénség, rég el kellett volna mulnia

Dr. Lencz Géza.

Hissen tudom...

*Hissen tudom, hogy elhantoltok,
S majd elsirattok szépen:
Nyugodj, szegény nagy nyughatatlan
A nemlét hűs ölében.
Emlékezet rózsái hullnak
Sirodra fehér koszorunak.*

*Tudom, hogy késő bánat árán
Vezeklést szab reátok:
A sirom ormán is sötéltől,
Lerázhatatlan átok,
Mely testemen át forrva, nőve,
Viadallal vert a jövőbe.*

*Óh de azt a keserves, gyászos,
Rontó sok napot, évet,
Melytől arcom egyre fehérebb,
Szívem egyre sötétebb:
Azt jóvá sem ember, sem Isten
Nem teszi, sem ott fenn, sem itt lenn.*

Oláh Gábor.

Milyenek a nők?

Józsi, Csabai Józsi...
A fiatalember megállt s hátrafordult. Csodálkozva, de némi érdeklődéssel tekintett végig a sugár szép lányon. Hozzálépett s zavartan felelte:

— Bocsánat, de már nem emlékszem...
A leány édesen felkacagott s ujjaiával megfenyegette a fiatalembert:
— Ez nem szép magától... Néger Emmára már nem emlékszik?
Józsi arca hirtelen kiderült, s belezőkent régi nyugalmába:

— Emma, hát maga az? Isten bizony nem mertem volna az utcán megszólítani, akármilyen ismerős is lett volna.

— És én rögtön megismertem magát, csacsogott a leány, ahogy ebbe a bálterembe belépett, rögtön tudtam, hogy kicsoda!

— Nos, én soha nem fogom megbocsájtani magamnak, hogy egy ilyen szép lányt oly hamar eltudtam felejteni.

— Ne tegyen magának ezért szemrehányást, hiszen sok hölgyet lát nap-nap után, aztán egyikhez-másikhoz valami kedvesebb emlék fűzi... ugy-e?

Nevetett és hamisan kacscintott egyet, aztán a fiatalember karjába kapaszkodva vitte egészen a bufféig, ahol az apja borozott egy pár öreg urral.

— Apa, nézd kit hozok! kiáltott már messziről.

Az öreg felkelt és egy gazdag nagykereskedőhöz illő komolysággal lepődött meg:
— Ön az, Csabay ur? Ennek igazán örülök.

Pár szót váltott még vele, aztán ott hagyta, jelezve, hogy az audienciának vége. De titokban örült, hogy a fiatalember ismét feltűnt a láthatáron. Ezt találta legalkalmasabb partinak a leánya számára s mikor a fiatalember egy fél éve egyszerre minden ok, magyarázat nélkül elmaradt, hirtelen nem tudta mihez kapjon. Felesége régen meghalt s így a leánya férjhezadása teljesen az ő nyakába szakadt.

Most, hogy a fiatalember ismét feltűnt a láthatáron, az öreg Néger valami titkos örömet érzett. De nem mutatta, hanem nagy buzgón tovább vitatkozott azon, hogy jövőre behozzák-e végre azt a rendszert, hogy az érkező vaggonszállítmányokat felmentik a kövezeti vám alól.

Emma pedig cipelte imádóját egyik teremből a másikba. Táncolni nem akart, mert nem volt türelme, hanem beszélt, mesélt és kérdezett egyszerre. Nem is hagyta a fiatalembert szóhoz jutni, úgy eljárt a szája csákja.

És Józsinak ez tetszett nagyon. A legszebb leány volt Emma, és a legdrágább ruhája is volt, úgy, hogy az asszonyok a toilettjét, a térfiak pedig az arcát s tökéletes leányos természetét nézték. És Józsinak ez tetszett; különösen, hogy Emma valóságos forradalmat idézett elő.

Mikor reggel felé hazamentek Emma egy ragyogó pillantást vetett Józsira és ez a pillantás azt mondta, „jer, várlak”. Aztán behúzódott a kocsni mélyébe és fázva, de szerelmesen Józsira gondolt.

Másnap estefelé, mikor a papa hazajött irodájából, már ott találta Józsit. Egy gardedamhoz illő szerénységgel huzódott meg a vörös fényű gázkandalló mellett, s buzgón olvasta a magával hozott újságok tömegét.

Emma pedig mulatatta udvarlóját, ki eleinte nagyokat nevetett a kis lány bohóságain, sőt ő is mesélt. Elmondta, hogy a rokonai megakarták házassítani, és a sógorának a hugát akarták vele elvételni. A leány nem volt se szép, se okos, de elég művelt; esténként zongorázott volna neki, vagy angol leckéket adott volna, mert nagyon jól beszélt angolul. És ő már már belement abba, hogy elvegye a lányt, mert a szülei nagyon rosszul bántak vele, és a lány sokat panaszkodott néki, úgy hogy bizony megesett rajt a szive. De aztán eszébe jutott a sok unalmas nap, óra, perc, amit véle kellene eltölteni, és eszébe jutott az a bölcs mondás, hogy a házassághoz szerelem is kell. — Mert higgye el Emmuska, fejezte be a meséjét, a házasságnak magától kell jönni, nem lehet azt erőszakolni.

És egy sokatmondó pillantást vetett a leányra, amit az tovább adott szívének és elpirult.

— Igaza van, mondotta zavartan.

Ez a tekintet és ez a pirulás zavarólag hatott Józsira és közönyösen megszólalt:

— Látja Emmuska, én öreg legény vagyok, tul az első fiatalaságon, én már nem is tudnék tulságosan szerelmes lenni, de azt a lényt nagyon tudnám szeretni, akiről megvagyok győződve, hogy engem szeret.

— Téved, tiltakozott Emma, a férfiak nem olyanok. Ők ha látják, hogy egy leány rajong értük, akkor teljesen kiabrandulnak belőle.

Erről a témáról nem igen beszéltek többet, az egy olyan kényes tárgy volt, amit kellemetlen feszegetni.

Mikor Józsi elment, az utcán jutott eszébe, hogy Emma milyen melegséggel nyujtott néki kezett. És milyen forrón sut-

topta, hogy holnap a színházban találkozunk. Elbizakodottan mosolygott, és megelégedetten mormogta:

— Szerelmes belém, határozottan szerelmes.

És mivel Józsi tudta, hogy a szerelmet az ellentállással lehet legjobban élesíteni, megfogadta, hogy a holnapi színház után ritkábban jár fel Emmához.

Másnap a földszint egy harmadik sorában boldogan feszengett Emma. Örömtől ragyogó arccal tekintett minden ujonjra felé. Bevallotta önmagának, hogy soha ilyen boldogan még nem ült színházban. A nézőtér lassan telt meg, s a páholyok közönsége is mutatkozott már. A minden ruhából kicsapó parfümgőz édesen, ingerlően hatott az érzékekre. . . De Józsi nem jött; Emma nyugtalanul izgett-mozgott a helyén, s már már azt hitte, hogy Józsi csupa eleganciából a második felvonás előtt jön, de ugyanakkor meglátta az egyik szolga kísérelésében jönni.

Emma boldogan integetett feléje, amit Józsi hűvös mosollyal fogadott. Kifogástalan esti ruhában, festői nyakkendőben és hófehér glacé keztüben jelent meg. Egyik kezében hosszú szíjjas látsövét, másikban pedig a szinlapot szorongatta.

A második felvonás végén kivett zsebéből egy kis csomag nagyon finom Kugler bonbont és hideg udvariassággal Emmának adta. Emma boldogan nyitotta fel a kis lapos dobozt, először apját, aztán Józsit kínálta meg, utoljára pedig ő evett egyet és kacagva fordult Józsihoz:

— Ilyen édes cukrot először eszem életemben.

A fiatalember közönyösen vállaltvont, de nem mosolygott. Hidegen hagyta a nyájaskodás. Ugy érezte magát, mint aki jóllakott a mézből, és már nem neki. Már nem tetszett neki Emma; unalmasnak, együgyűnek találta, és a tempója nagyon bakfis volt.

Színház után besegítette a kocsiba és bucsut vett tőle.

Mikor a kétfogatu halk zörgéssel elvágatott, magával vive a kacagó, vidám kisleányt, és mikor Józsi ott találta magát a világos foyer előtt, a csacsogó ismeretlen asszonytömeg között, valami kis vágyódás felét érezte. Mint mikor a speizba zárt mézesüvegre gondolt kiskorában. Sajnálta, hogy olyan hideg, visszautasító volt, s már már arra gondolt, hogy holnap délelőtt bocsánatot kérjen, de aztán felülkerekedett benne az elbizakodott gavallér.

Megindult a sötét körut felé és fogai között mormogva dudolta:

— Asszonynéppel hogy kell bánni . . .

Emma várt egy napig, várt két napig, várt egy hétig és Józsi nem jött. A szerencsétlen végzet folytán nem is találkoztak, s már már úgy volt, hogy soha többé nem látják egymást, mikor egy este Emma kisírt szemeiben fellobbant a remény szikrája. Eszébe jutott a telefon . . . A papa házi telefonja, ami a lakásirodában van, és a Józsi üzleti telefonja. Ez felgyújtotta ismét benne a szerelmes tüzet amit a léha fiatalember iránt érzett.

Egész éjjel a telefonról álmódott. Egyszer a telefonkagylóból kibujt Józsi, s mikor a papát meglátta, hirtelen visszabujt . . . Majd a telefondróbtól hosszú kigyó lett, amely rátekerődött nyakára, vállára, mellére és nem tudta lefejtetni magáról.

Végre reggel lett. Emma sietve öltözködött fel, s úgy 10 óra felé izgatottan, remegő léptekkel, mintha az első rendezvousra menne, nyitott be az iroda ajtaján. Apja elment az üzletbe, s az iroda kongott az ürességtől. Emma a telefonhoz lépett. Szivdobogva emelte le a kagylót és bekiáltott:

— Halló! kérem a 20-al összekötni! Köszönöm . . . Halló, Csabay ur beszél? Itt Néger Emma . . . Jónapot. Miért nem volt nálunk? Oh, tudom, ismerem már azokat a fontos dolgokat . . . Nagyon siet? Hát mondja meg mikor jön el . . . Jó, tehát holnap várom. Isten vele.

Letette a kagylót és boldogan szaladt

ki a hideg irodából. Délután összevásárolt egy csomó cukorkát, hogy legyen mivel Józsit megkínálni. Egész nap úgy örült, olyan boldog volt, mint egy lakadalomra készülő menyasszony az utolsó napon.

Másnap Emma szokatlan gonddal takarított. Kiszedte a legszebb kézimunkákat és kicserélte a régiakkal. A feje pedig tele volt avval, hogy mit fog Józsinak mondani, hogy fogja őt összeszidni, amiért olyan soká magára hagyta.

Délben meg is mondta édes apjának, hogy jöjjön haza korábban mert vendéget vár. Olyan titkos örömet érzett, hogy szeretne volna kikiáltani a világnak, hogy ma eljön az ő imádott Józsija.

De különben mit bizonyítom annyit. Tudom, hogy mindenki volt szerelmes, ha kétszer nem hát négyszer, de egyszer okvetlenül. Tudja, hogy milyen az, mikor az ember szerelmes; akkor delirál, rémképeket lát, félre beszél, de semmi szin alatt nem józan. Ilyen volt Emma. Azt az ugynevezett komoly szerelmet élte át, amelynek háttére is van, az anyakönyvvezető és a pap.

Ne csűrjük-csavarjuk a dolgot, kimondom őszintén, Józsi délután nem jött el. Emma este sirva bujt a párnái közé, és a halált emlegette, de reggelre megint eszébe jutott a telefon.

Ma már határozottabb léptekkel ment a telefonhoz. Nem reszketett a lába, csak a szive dobogott hangosan.

Komolyan haragudott és szemrehányást tett Józsinak. Józsi valamivel melegebb hangon bocsánatot kért, indokul azt hozta fel, hogy Emmuska papája nem szívesen látja. Emma a leghatározottabb hangon tiltakozott ellene, mire Józsi ismét kitűzött egy napot, amikor eljön. De most sem jött. Most igazán nem jöhetett, mert az üzleti ügyei kötötték le. Ekkor Emma nem haragudott, hanem megdöbbsent. Mi ez? Józsi már nem szereti? Már ráunt? Hát olyan könnyen lehet egy hűséges leányt megunni?

De elütte ezeket a gondolatokat és arra gondolt, hogy Józsinak valószínűleg komolyabb és fontosabb dolga akadt, így az ő látogatása háttérbe szorult. De azért egy kissé dobogott a szive, amikor arra gondolt, hogy a fiatalemberek nem mind bálnak így a leányokkal.

Estefelé csupa próbálkozásból ismét felhívta a telefonon. Nem találta otthon. Ekkor Emmának egy ötlete támadt: meghagyta az irodában, hogy mondják meg Csabai urnak ha hazajön, hogy Néger ur kéri holnapra, ha lenne szíves elfáradni. De biztosra vette, hogy nem jön el.

Szomoruan kelt fel másnap. Összetörtnek érezte magát, mint aki három éjjelt dorbézolt át. Egész nap csak járt kelt a lakásban, nem volt türelme semmihez. Az uzsonát egyedül költötte el és épen egy könyvet készült keresni, mikor kinn az előszoba ajtón csengettek. Emma tudta, hogy apja jön s nem is fordult az ajtó felé, hanem közönyösen, érzéketlenül olvasni kezdett. A bordó függönyös lámpa reflexe érdekessé varázsolta gyerekes vonásait. Olvasott, de nem értett egy szót sem az egészből, csak a betűket látta, amik egymás mellé voltak rakva szépen rendben a lapon; de másra gondolt.

Egy hang megszólalt az ajtóban:

— Jó estét.

Emma felnézett, Józsi állt ellőtte hanyagul mosolyogva s egy cigarettal a szájában.

— Édesapjához jöttem, mondotta Józsi, azt hiszem hivatott . . .

Emma felugrott s zavartan mondani kezdett valamit. Annyira megvolt rémülve szegényke a csínje következményétől, hogy nem bírt egy rendes tiszta mondatot kiejteni. De utóbb megemberelte magát és a fiatalember szemébe nézve zavartan sutogta:

— Becsaptam magát. En hivatam a papa nevében.

Józsi első percben nagyon megharagudott, de látva a leány szomorú sápadt arcát, kinos zavarát, hamar megbékült. Le-

ült elfogyasztott egy pár cukorkát s beszélni kezdett. Elmondta, hogy tegnap egy nagyon előkelő zsurrón volt, és nagyon jól mulatott. Elsorolta az ottlevők neveit, habár azok Emmára nézve vadidegenek voltak, és kijelentette, hogy mind nagyon előkelő, finom uri népek, úgy a hölgyek, mint az urak. Ő különben mindig az előkelők felé gravitált, hogy azáltal saját magát érvényre juttassa.

Emma csendesen hallgatta; nem szólt bele egy szót sem. A nagy csipkeernyős földönálló lámpa alatt ült, egy kis alacsony fautellben és a lámpa színes fénye mind rászóródott és fehér blousán fantastikus árnyak szövődtek. Hallgatta Józsit, nem vette le szeméit arcáról, de azért egyetlen szavát sem értette. Csak a hangját hallgatta, az ő monoton, csendes, minden izgalom nélküli beszédét; de a szavakat nem értette. És mikor Józsi egyszer azt kérdezte, hogy mit szól ahhoz amit ő kérdez, Emma zavartan felelte:

— Tessék? Mit is mondott?

— Uglátszik Emma, maga ide sem figyel. Nem is tudja miről beszélek.

— Én? riadt fel Emma.

Józsi megharagudott. Fölkelt és bucsuzni akart, de Emma kijelentette, hogy addig, amíg haragszik, nem engedi el. Józsi erre ismét visszaült a helyére, de már nem sokáig maradt. Emma kérdezte nem szándékszik-e színházba menni, mire Józsi igenlőleg bólintott. Közönyösen szívta cigarettáját és a leány arcát firkészte.

Mikor elment, Emma szívére valami bus sejtelen nehezült. Ugy érezte, hogy soha többé nem látja Józsit. Mikor fekete alakja után becsukódott az ajtó, Emma bánta, hogy nem tartotta még vissza. Ugy szerette volna elmondani neki, hogy szereti, nagyon szereti; hogy ő az élete, a boldogsága, az álma, a végzete; hogy ő mindene, hogy nem élhet a szerelme nélkül.

Leült ugyanarra a helyre, ahonnan Józsi tíz perce távozott; kezeibe temette arcát és sirni kezdett. Talán ő sirt ebben a percben egyedül, ebben a farsangi mulatókkal teli városban. És ő érezte, hogy egyedül van a boldogtalanok közül; ez fáj neki legjobban. Nem csak a szemei sirtak; sirt egész lelke, az egész valója, mindene. Ezek a könyek már nem a leány könnyei voltak, hanem a megunt lényének tudatára ébredő asszonyé . . .

Másnap mikor a kezeiben voltak a jegyek, ismét telefonált Józsinak. Józsi kapkodott fűhöz, fához, beszélt, hadart, végre kijelentette, hogy nem mehet ma este színházba. A jegyet nagyon szívesen átveszi, de ott nem lehet.

Emma ijedt megdöbbenésében ellejtette a kagylót lekasztani, hanem az asztalra tette, csak mikor a központ kiabálni kezdett, akkor tért eszméletre. Visszahelezte a kagylót s az arcához kapott, melyen tűzrózsák gyuladtak ki a lealázó szavak hallatára. Már késő délután volt s az iroda kis helysége különben is hamar sötétedett, úgy hogy a jelenlevők nem igen vehették ki egymást a szomorú téli alkonyattal teli szobában, de Emma érezte, hogy mint borul lángba az arca s oly ijedten surrant ki az irodából, mintha ezer szem figyelte volna ezt a szörnyű baklövését.

Mintha ütték, kergették volna úgy rohant be szobájába és rávetette magát a kis csipketakarós ágyra. Sirni akart de nem bírt, csak fuldokolva ismételte vagy tizszer egymás után!

— Istenem! micsoda lecke volt ez . . . Ma nem gondolt a halálra, amit az ilyen kritikus pillanataiban erősen hívogatót azelőtt; ma nem gondolt arra, csak a rettenetes sértéstől sajgott az önérzete, és valljuk be, hát a szive is.

Ott fetrengett fehér leányos ágyán és bosszútól lihegve fuldokolta:

— Soha, soha nem bocsájtom ezt meg neki. Bosszút eskuszom ellene . . . majd jön ő még bozzám . . . tudom térdén állva jön még hozzám.

Sokszor ígérünk ilyesmit, és mondjuk

meg őszin
vagy ha r
egy-két h
tes bosszu
hér szerel
den rizikó
eskü kom
Elak

bert, s ha
mert nagy
vágyódás
reá. Azért
lékéből, s
hanva, zo
jövő ha
igaz törvé
szerelem
a halál a

Most
maradt, n
gyon szer
ság között
ami megf
zott . . .
külföldi v
gára vont
vagy azt
lál karjai
eljut ő
mindég
soh'sem
elaludtak
álmok. A
lát az eg
dett belet

Ez e
mint egy
nyörűen
minden s
Kört
Józsi örö
tól. Egy k

Emn
alább lát
vidám len
került.

Egy
ügyes em
szélt előt
val a legi
módfelett
mor és k
ságra, ny
vonás me
a szívébe
nak a ké
tett minth
már a te
nem titok
elüldöglé
helyen, s
ő képt.
hogy szer
hogy ebb
dásban e

Néh
jutott, h
nek a fel
igy fog a
fénybe b
s az ő é
. . . És
mögötte,
És ő hát
pedig szo

Itt v
olyan pil
a valójáb
tani. Az
voltak, n

De
népen; h
furt alag
kel, nyilá

Em
napon ta
másnak,
talember
napja el

Aztá
Emma a
köszönt
kegyelem

meg őszintén, másnap vagy harmadnap, vagy ha még az a terminus is rövid, akkor egy-két hónap múlva elfelejtjük a rettenetes bosszút, az esküt, a fogadást. Az én férj szerelmes kis leányom is esküdött minden rizikó nélkül, de félek, hogy nála az eskü komoly alapra volt felépítve.

Elakarta komolyan feledni a fiatalembert, s ha ez eleinte kissé nehezen is ment, mert nagyon sok éjjelt átsírt az utána való vágyódásban, de aztán kevesebbet gondolt rá. Azért nem bírta végkép kitörölni emlékéből, s néha a mult emlékeitől megrohanva, zokogva dőlt az asztalra és hívta a jötevő halált. Ő is hódolt annak a nagy igaz törvénynek, hogy minden boldogtalan szerelem az utolsó, s annak a háta megett a halál a vigasztalás.

Most hogy tudta, hogy végképen elmaradt, most érezte csak, hogy milyen nagyon szerette őt. Remény és boldogtalanság között töltötte napjait, s várta a csodát ami megfog jelenni s amelyben erősen bízott. Szeretett volna elutazni, valami külföldi világkörűli utat tenni, amivel magára vonta volna az emberek figyelmét, vagy azt várta, hogy nagy beteg lesz, a halál karjai között lebeg már, és ez a hír eljut ő hozzá is. Mindég reménykedett, mindég épített, de persze ezek a vágyak sohasem valósultak meg. Lassankint aztán elaludtak benne a merész tervek, és lázas álmok. A feledés ráborította szürke fátyolát az egész szép álomra, s Emma is kezdett beletörődni a változhatatlanba...

Második rész.

Ez eddig olyan szépen simán ment, mint egy fényesre vikszelt parketta; gyönyörűen gördültek az események, és haladt minden szépen, sorjában.

Körülbelül egy év mult el azóta, hogy Józsi örök bucsút vett szép ideálja hajlékától. Egy hosszú év, 365 nap...

Emma szépen elfelejtette Józsit, legalább látszólag elfelejtette; kezdett ismét vidám lenni, habár ez gyakran rosszul sikerült.

Egy ügyvéd udvarolt neki, egy fiatal ügyes ember, ki egész határozottsággal beszélt előtte a házasságról, szerelemről, szóval a legprózaibb dolgokról, amik Emmát módfelett bosszantották. Ő külsőben is komor és közönyös maradt minden vidámságra, nyájaskodásra. Ez az egy szoktalan vonás megmaradt nála, amely sejtette, hogy a szívében még mindig él annak a másiknak a képe. De soha nem említette, úgy tett mintha nem is létezne rá nézve, mintha már a temetését is elfelejtette volna. Hanem titokban nagyon sokat gondolt rá; elüldögélt egymagában órák hosszat egy helyen, s maga elé bámulva odaidézte az ő képét. S ilyenkor nem bírta eltagadni, hogy szereti, nagyon szereti, sőt érezte, hogy ebbe a kegyetlen, elérhetetlen vágyódásban elfog pusztulni.

Néha még is reménykedett. Eszébe jutott, hogy ha ő ennek a szőke ügyvédnek a felesége lesz, és egy téli estén épen így fog a kandalló előtt ülni, s a vörös izzó fénybe bámulva megelevenedik előtte a mult, s az ő édes, léha arca, és rá fog gondolni... És egyszerre megszólal az ő hangja mögötte, mint azon az emlékezetes estén. És ő hátrafordul s meglátja Józsit... Józsi pedig szerelmesen öleli magához...

Itt végigfutott rajt a hideg. Ezek csak olyan pillanatnyi elsédülések voltak, mert a valójában sohasem akart neki megbocsájtani. Azok a sértések nagyon érzékenyek voltak, nagyon szíven találták Emmát.

De hát ki ismeri ki magát az asszonynepen; hisz az olyan mint egy össze-vissza furt alagut, tele van titkos utakkal, résekkel, nyílásokkal.

Emma egy napon, egy szép májusi napon találkozott Józsival, köszöntek egymásnak, de Emma haragudott amiért a fiatalembert köszönését elfogadta. Az egész napja el volt rontva.

Aztán találkoztak még többször is és Emma akárhogy dühöngött, mégis visszaköszönt neki. Egy este aztán megkapta a kegyelemadófést a kis lány, a kis erős, hatá-

rozottlelkű leány. Édes apja, aki a háboruskodásról mitsem tudott, egy este találkozott Józsival, s a fiatalembert akárhogy is kapálódzott, felcipelte magával a lakásába, Józsi módfelett rettegett, mert tudatában volt hűnének egész súlyával, s szeretete volna egy kissé tisztára mosni magát, de félt a leány színe elé kerülni.

Mikor Emma meglátta Józsit, semmi meglepetést nem mutatott; hidegen, de kifogástalan udvariassággal nyújtott kezét, s leültette szemközt apjával, ő pedig jó távol ült le egy kis székre. Látszólag teljesen közönyös volt, az arcán semmi indulatváltozás nem mutatkozott, de a belseje valóságosan reszketett a felindulástól. Kezei remegtek, ahogy az asztalterítő selyemrojtjaival babrált.

És Józsi? ... már ő is szeretett volna kibékülni. Vágyódó tekinteteket vetett a leány felé, ki nem reagált egyáltalában rá, hanem lesütött szemekkel ült a homályos háttérben.

A beszédet az öreg vitte, élénken vitatkozva valami üzleti dologon; de utóbb ő is kifogyott a témából s a hallgatókra valami fásult közönyöség nehezült. Józsi úgy érezte magát mintha betegszobába lenne zárva, s megfogadta, hogy nem jön többé el, sőt még a háztájékára sem néz. Evvel az elhatározással kelt fel s bucsuzott az öreg Négerrel, de mikor Emma kezét megfogta egy kissé átmelegítette az a gondolat, hogy ne tartsa-e meg örökké azt a kis kezét.

Az öreg rászólt leányára:

— Kisérd a szalonajtóig a vendégedet.

Emma meghajtotta fejét, s míg apja átment az irodába ő lehajtott fejjel ment vendége előtt.

Az ajtónál megálltak. Emma kezét nyújtott a fiatalemberek, ki habozva szorította azt meg. Aztán csendesen megszólalt:

— Haragszik?

Emma felvetette fejét, a hangja kissé remegett, ahogy felelt:

— Nem is lehet az másképp. Természetes, hogy haragszom. Jó éjt Csabai ur.

A fiatalembert kinyitotta az ajtót, hogy kilépjen, de a küszöbről még egyszer visszanézett. És ekkor megtörtént a csoda. Emma arcán egy könnyecske folyt végig, amit Józsi észrevett. Megtudta, hogy ez a bóhó kis lány mégis szereti őt, s elfelejtkezett arról, hogy ő most nem otthon van az ő rendetlen garconlakásában, ahol minden legényes korhelykedés megvan engedve, elfelejtkezett arról, hogy ő Néger nagykereskedő ur komor salonjában van, odarohant Emmához, átkarolta a leányt és... no mit és?...

És a szíves olvasó, aki volt szíves és türelmesen végigolvasta ezt a kivégzést, azt gondolja, hogy Emma védekezett az ölelés elől? Ah dehogy...

Egy hónap múlva pirulva ült vonatra világos drapp kosztümjében, és vitette magát az egyedül kibérelt fülkében az urával...

Salgó Margit.

Szállnak... szállnak.

Szállnak, szállnak, egyre szállnak,

Szállnak, tűnnek, ködbe válnak:

A remények... a remények...

Miknek piros hajnalában

— Ifju tűzben, ifju vágyban —

Beragogyva állt az élet!

Szállnak, szállnak, egyre szállnak;

Szállnak, tűnnek, ködbe válnak:

A remények... a remények...

Amíg lassan perg az élet,

Amíg lassan el nem érek

Küszöbéhez a Halálnak!

Zivuska Andor.

A hóvirág.

— Édes anyám, tégy darabka fát a pislogó tűzre. Kialszik és én úgy fázom. Olyan nagy itt a hideg...

Az édes anya megdöbben beteg gyermekének e kérésére. Pár perccel előbb tette rá az utolsó darabot. Azóta félve lesi, a tűz alszik-e el előbb, vagy beteg gyermeke.

— Nem gyermekem, mond az anya édeskésen, nincs itt hideg. Azért érzed a hideget, mert te beteg vagy. Jöjj ide édesanyád karjai közé! Melengető keblemen felmelegszel és pihenést találsz. S ezzel keblére szoritja fiát.

A pislogó tűz helyett azóta gyermeke arcát nézi. Fehér mezőben azt a piros rétet, a halál rózsáit.

A beteg gyermek bágyadt szempillái egyre lassabban mozognak, végre lezáródnak.

Az anya leteszi gyermekét. Kilopja magát a szobából. Az ajtóból még egyszer visszatekint.

— Édes szerelmem, beteg gyermekem. Bocsásd meg anyádnak ezt a kegyetlenséget. Megyek segélyért. Megyek megtudni, vannak-e még jó emberek?

*

Fehér karácsony kihalt estéje volt. Az utcákon egy-két betlehemes gyermek járt. Ami élet van, az ma mind a családokba huzódik. Soha nem érezzük az élet ridegségét, vagy melegségét annyira, mint karácsonyeste.

A csipős szélben, mely jókedvűleg járja ördögi táncát a hulló hópihékkal, az özvegy anya rohan alamizsnát gyűjteni beteg gyermekének.

Az első ház, hol megállapodik, fényes palota. Márványlépcsőt vastag szőnyeg takarja. Kivilágított folyosóin szolgálhad lebzsel.

Mikor a szegény asszonyt észreveszik, mind feléje tart. Meg sem kérdik, mit akar. Kergetik, piszkolják. A darázsfszék lármájára az özvegy megfordul és összeszorult szívvel vonszolja tovább kétségbeesését.

*

Jómódu polgár házában vagyunk. A folyosóra nyíló ablakon át a karácsonyfa körül látjuk az egész családot. Az arcok fényesek, mint a fa gyertyácskái. Boldogan szemléli ki-ki az ajándékot, mellyel a családtagok most egymásnak kedveskednek.

Asszonyunkat ide viszik most lábai.

— Egy szegény özvegy, éhező beteg gyermeke számára alamizsnát esd.

— Menjen a f...be! Dolgozzék többet és igyék kevesebbet, akkor nem fog koldulni.

*

A szegény asszony, mintha fejbe ütöték volna, úgy tántorog tovább. Gyermeke iránti szeretete nem engedi csüggedni. Letetlen, hogy a világból teljesen kihalt volna a szeretet. Kell még lenni jó embereknek.

E gondolatok felett tépelődve, a kihalt utcán egy emberbe ütközik. Erős arcvonásai, viseltes kék zubbonya, munkást sejtetnek benne.

Valóban az. Egyszerű gyári munkás, aki a műhelyből siet haza, hogy a szent estét családja körében tölthesse.

Az önkénytelen összeütközésre asszonyunkra emeli szemét. Az a sápadt arc és kisírt szem mindent megértet azzal, aki az élet iskolájában maga is megtanulta a szenvedéseket ismerni. Heti keresményéből bő alamizsnát juttat a szegény asszonynak.

Szegény munkás, mennyivel gazdagabb vagy te azoknál a gazdag szegényeknél.

*

Van már pénz, fa és étel. Repül a szegény özvegy, hogy a haláltól visszaváltsa gyermekét. De mi ez? Mintha lábai inognának. Jaj ha most valaki látná, még mit gondolna. Pedig ő nem ivott. Még nem is evett ma. Nem is megy így tovább. Kis pihenőt tart itt a hórákásnál. Keveset, mert már pár ház az otthon. Nagyon nagy a hideg is.

Szegény asszony! nagy ut vár még innen reád. A te otthonod már az örökkévalóság.

*

Hát a szegény gyermek. Felébredve tovább fűzi lázas álmait:

— Édes anyám! most már nagyon meleg is van itten. Folyik rólam az izzadság.

— Óh mily nagy kosár. Teli kalácsal, pogácsával. Nini még füge és édesség is benne! Hála neked kis Jézus, a miért mi hozzánk is elküldötted angyalodat!...

Olyan szomorúan zúgnak-búgnak a harangok. Kettős temetés van. Egy édes anyát temetnek árva gyermekével együtt.

A megszokástól elfásult pap is megindulva áll a gödörnél. A sirásónak ő segít lenni a két koporsót. Az özvegynek és árvának a milyen az élete, olyan a temetése.

A közös sirhantot hó fedi be. Im csodák csodája, a fehér hólepelből apró fehér virágocskák nőnek. A két sokat szenvedett lény földi emlékei ezek. Minthogy hó fölött nyíltak, hóvirágnak nevezték el.

Azóta a hóvirág folyton disziti a dombokat. Rideg ágyban, hó alatt születik s a tavaszi nap játszi sugarai csak hervadt kórokat találják.

Midőn hóvirágot látsz, jussanak eszedbe az özvegy anyák és árva gyermekek.

Hóvirág, ártatlanság színű, örömtelen életű bohó kis virág, te a szenvedők virága vagy!...

Pák Emil.

A debreceni cigánypolgármester.

— Az abszolút korszakból. —

Akik Debrecen, a nagy civis várost, a kálvinista Rómát negyven évvel ezelőtt ismerték, s ma visszatérnének e város falai közé: csodálkozással látnák, mennyire mások már itt a viszonyok, mint voltak azelőtt. A város társadalma, a benne élő emberek, életmódjuk, gondolkozásuk, szokásaik stb. stb. minden, minden más; még az évszázados tradíciókat oly hűen őrző civisek is sokat engedtek az ő konzervatív természetükből.

A város életében kétségtelenül nagy szerepet játszottak a mindenkor vezető egyének, a polgármesterek, a tanácsnokok, a város főkapitányai. Jelentékeny befolyást gyakorolt még a város általános fejlődésére az ő ref. kollégium és annak tanári kara.

Azonban különösen a polgármester volt az az egyén, aki a civisekkel boldogulni tudott. Előttük a többieknek, még a főbb tisztviselőknek is, alig volt tekintélyük. Ugy tartották, hogy ezek „a város cselédei“, akik azért kapnak fizetést, hogy őket szolgálják. Ez a felfogás — sajnos — nagyon hosszú ideig tartotta magát a város közönységénél, amíg *nemzetes uraimék* voltak a hangadók.

A polgármesterek is ennél fogva felette engedékenyek voltak a civisekkel szemben; utóbbiak lévén a képviselő-testületben többségben, akaratuknak — sokszor a város érdekével ellentétes irányban is — érvényesülni kellett. De amikor az abszolút korszak bekövetkezett, s a helytartó tanács elküldötte „a város nyakára“ Csorbát polgármesternek, nagyon gyorsan megváltozott minden.

Rendkívül éles elméjű, befolyásolhatatlan, saját elhatározását követő, ellenmondást nem tűrő kis emberke volt Csorba. S éppen emiatt, különösen kezdetben sok összeütközése támadt az egyébként elvitázhatatlanul a város javán dolgozó polgármestereknek a polgársággal s a város egyes tisztviselőivel. Hanem tudott is rendet teremteni. Erről a polgármesterről szándékozunk egyet-mást az alábbiakban elmondani.

Nem tudjuk, fennáll-e még ma is az a patriarchális szokás, amely az említett időszakban divatban volt, hogy a város főbb tisztviselői a feldolgozandó ügydarabokat a lakásokra vitették és otthon dolgoztak, állítólag abból az indokból, hogy a felek állandó látogatása által a munkában háborogtatva lévén, lakásukon nyugodtabban dolgozhattak, de tulajdonképpen azért, hogy a felek a magánlakáson *nyomatékosabban* sürgethessék ügyeik elintézését.

A restanciák mindazonáltal halomra gyűltek, s Csorba sehogysem tudta megérteni a dolgot. Elrendelte tehát, hogy minden akta ezután a hivatalban legyen feldolgozandó. Az intézkedés érthető konsternációt keltett a tisztviselők körében, de meg kellett nyugodniok ebben, mert hiszen Csorba parancsolta. Sőt Csorba mást is cselekedtet; megbízást adott ugyanis hajdújának, kísérene figyelemmel, hogy mely tisztviselők tartják be pontosan a hivatalos órákat és erről tegyen jelentést minden nap. E jelentésekből a szigorú polgármester örömmel értesült a tisztikar kiváló pontosságáról és szorgalmáról; volt olyan tisztviselő is — az egyik árvaszéki úrnök — aki a hivatalos órán túl, a későn benyúló éjszakában is íróasztala mellett görnyedt.

Azonban Csorbát nem lehetett egykönnyen félrevezetni! Ő minden dologról személyesen, saját szemével óhajtott meggyőződést szerezni. Nem volt tehát rest és vacsora után — úgy tíz óra körül — magára öltötte köpenyét, mélyen szeméire húzta fekete kalapját, kiment a piac-utára, odaállt az Andaházy-Szilágyi-féle ház kapujába, s nézte, sokáig nézte a szemben lévő városháza emelete jobb szegletének ablakát, melyből tényleg gyertya fénye derengt ki a piac-utára. Megesdóvalta a fejét s azután elgondolkodva hazaballagott és lefeküdt. De nem volt nyugalma. Csak vergődött ágyában és nem tudott elaludni. Ugy éjjel felé egyszerre csak felugrik ágyából, felöltözködik gyorsan, kioson lakásából, s már egy negyedóra múlva ismét ott látjuk Csorbát az Andaházy-Szilágyi ház előtt szemlélni azt a bizonyos szögletablakot, melyből a halvány gyertyafény most is világított.

Odarohant a városháza kapujához, mely — éjjel már elmulván — zárva volt. De belülről kihallatszott a deszkapallón sétáló „strázsza“ csizmájának kopogása. Csorba megkopogtatva a kapu vaskilincsét, s beszólt:

— Nyissa kend ki a kaput, szaporán!

— Mit akar itt kigyelmed? szólalt meg belülről a strázsáló hajdu — iccaka nincs hivatal!

— Ne feleseljen kend — szól most már haragosan Csorba — hanem nyisson kaput, míg jó dolga van.

A kapu kinyílt, s a fegyveres hajdu megrémülve látta maga előtt a város polgármesterét, aki nem is figyelve a strázsza mentegetődzésére, előhívatta a kulcsárt, azal felsietet az emeletre, s kopogtatott az úrnök szobájának ajtaján. Az ajtó nem nyílt ki, mire a kulcsár kinyitotta azt, s ekkor valóban érdekes látvány tárult a polgármester szemé elé.

A szobában senki sem volt. Ellenben az íróasztalon, félig vízzel telt lavoárban állott a kétkaru gyertyatartó két — már félig leégett — milligyertyával. Ennek a fénye látszott ki minden éjjel az utcára. S hogy a leégett gyertyától az asztalon szerte heverő akták tüzet ne fogjanak, a gondos hivatalnok vízbe állította a gyertyatartót. Az égő gyertya célja világos volt, melyet aztán Csorba mérges kifakadással elfújott, s a hivatal szoba ajtaját a kulcsárral ismét becsukatta.

Másnap reggel sürgős idézést kapott az úrnök ur a polgármesterhez. A különben egyszerű, de ötletes hivatalnok a szoktalan uton történt meghívás felett nagyon csodálkozott s a rendesnél választékosabb öltözékben jelent meg a polgármester előtt.

— Csak azt akartam önnel közölni, kedves barátom — szól Csorba a meghatott hivatalnokhoz — hogy mielőtt estve eltávoznék a hivatalból, el ne felejtse a gyertyákat eloltani. És vegye tudomásul, hogy a polgármester nem arravaló, hogy a hivatalnokok után az égve hagyott gyertyákat eloltogassa!

Ezzel Csorba sarkon fordult s a másik szobába távozott, míg az úrnök ur szóhoz sem jutva, nagy busan hagyta el a polgármester helyiségét. Ettől kezdve a városháza emeletének jobboldali sarokszobája ablakából éjszakának idején nem derengett többé világosság az utcára.

Erre az időre esett, amidőn a helytartótanács az egész országra nézve egy igen nevezetes intézkedést rendelt el, t. i. igen helyesen, eltörölte a *kutyasintéreknek* addig gyakorolt abbéli működését, hogy a kóbor ebeket gyakran az utcákon a közönység szemeláttára bunkós bottal ütötték fejbe és irtották ki, ami bizony brutálisan undorító látvány volt. El őn tehát rendelve, hogy jövőben drót-zsineggel kell összefogdosni a kóbor ebeket, s erre a célra be rendezett külső telepen kiirtani.

A kutyasintéri állást Debrecenben ősi idők óta a Bagdi családból származó egyénnel töltötte be a magisztrátus. Fiúról-fiura szállt ez a „dignitás“. Most már 12 év óta viselte ezt a hivatalt az egyik Bagdi uram, akit miután mint katona egy kapitulációt kiszolgált, legérdemesebbnek tartottak annak idején erre a fontos hivatásra, amire Bagdi uram bizonyára büszke is volt. Elképzelhető tehát, mennyire meg volt lepve, midőn a neki hivatalosan kézbesített rendeltől kibetűzte, hogy: „a bunkót most már hatályon kívül kell helyezni“.

Bagdi uram tehát fel volt háborodva, amiért ezt a nemes foglalkozást is kivették immár az urak eredeti jellegéből. Nem is gondolkodott sokáig a dolog felett, hanem gyors elhatározásra jutott, tudniillik, hogy „leteszi“ a hivatalt. A legközelebbi vasárnapon ünneplő ruhájába öltözködve fel is ment a városházára, s kezében a híres „bunkó“-val beállított Csorbát polgármesterhez, aki az asztalánál ülve irt, s úgy tett, mintha észre sem vette volna a jövevényt. Bagdi uram megunt az állást s köhécselni kezdett, hogy észrevétesse magát. A polgármester tovább irt, de megszólalt:

— Ki az?!

— Én vónék, instálom alássan — szól Bagdi uram.

Csorba most már felemelte tekintetét, összehuzott szemöldöke alól apró szeméivel ránézett az előtte állóra, s rászólt:

— Mit akar kend?

— Hát instálom nagyságos uram, abba a bizonyos kutyasorba jöttem.

— Miféle kutyasorba...?

— Hát instálom... hogy is mondjam... no, hát abba a kutyasorba, ami rám nízvist szigyenletes. A mondó vagyok hát Nagyságos uram, hogy én nemes Bagdi Mihály pógar, aki tizenkét esztendeig vótam a császár kutyája és ugyanennyi ideig a kutyák császára: az írásból megértvén a jövendő dógokat, nem akceptálom a drót-t, s erre nízvist leteszem Nagyságos uram lábaihoz a „bunkót“ — viselje jó egészséggel — Isten áldja meg!

És ezzel Bagdi uram sarkon fordult, eltávozott, még mielőtt Csorba valamit szólhatott volna a méltatlankodóhoz.

A polgármester nem sokat törődött ezzel az affaire-rel, hanem pályázatot hirdetett a rövid idő alatt betöltendő kutyasintéri állásra.

Már ebben az időben is nagy viták folytak a város képviselőtestületében a „kaszáló“ és a „hortobágyi legelő“ kérdése fölött. A magisztrátus és a polgárság ugyszólván állandó harcot folytattak ezen területek tulajdonjogának voltaképeni hovatarozandósága ügyében. Szentesi István és később Magyar Gábor nemzetes uraimék vitték a gyülekezetekben a szót, körömszakkadtáig védve a polgárság érdekét. A magisztrátus azt vitatta, hogy ezen területek a város, mint communitás tulajdonát képezik, s a polgárságot csak az ingatlanok nagyságához arányított legeltetési jog illeti meg. A vitás kérdés eldöntése céljából tehát Csorba polgármester felírt a helytartótanácsához, „biztos“ kiküldését kérvén.

Izgatottan várták Debrecenben a „biztos“ érkezését, kinek solemnis fogadtatása iránt az intézkedéseket a polgármester meg is tette, megparancsolva hajdújának, hogy ha egy idegen ur olyan időtájban érkeznék, amikor ő nincs a hivatalában, őt azonnal értesitse.

Egy napon, úgy reggel nyolc órakor lélekszakadva állított be az öreg Lajos hajdu Csorba lakására jelenteni, hogy egy fekete

ruhába öltözött, s érkezett, s a kíván sürgős...

A polgármester ezt abbahagyta magát, fejét úgy rohant mezei, s a mezeiben, s házatban... Amde ezt veses kell biztos érke...

Csorba... vel szinte... ját, és meg... midőn elé... fehér kesz... meghajtott... gott... — Üd...

Csorba... lyében hely...

A elő... dött alacs... frakkja bel... következő... inkább hül...

— Me... Wien geko... bung... stelle... Csorb...

tan hanyar... róla, ez re... már ilyet... helyett egy... hivatalos... üdvözlésse... dolog volt... sem kisebl... a megüres... nevű egyé... modványá...

Már... tek a cifra... ben a vár... de meg az... komédiána... ősz fejt... mellett... ugyancsak... lelően go... már a Cs... milyen c... kutyasinté...

Az F... nek leszá... kutyák ki... be a sinte... Szán...

közszájon... polgármes... emberek... abszolút... küldött p... retetét és... és jövede... működése...

Hog... mányzás... helyet, é... vette ujr... nem tehe...

A Szajna... Lilás gy... A part k... Csókolja...

Fönn a... Apró pi... Mesék g... Beszélj...

Bennem... Lükket c... Nálunk... S aztán...

ruhába öltözött cilindres és kesztyűs ur érkezett, s a nagyságos polgármester ural kíván sürgősen beszélni.

A polgármester épen reggelizni akart, de ezt abba hagyva, rögtön diszbe vágta magát, fejébe nyomta ünnepi kucsmáját, és úgy rohant a városházára méltóképen üdvözölni a méltóságos „biztos” urat. A nagy melegben, és nem épen idényszerű diszruházatban csak úgy folyt róla az izzadság. Ámde ezt még egy polgármesternek is szívesen kell tűrni, ha egy helytartótanácsi biztos érkezik.

Csorba a rendes bejáró megkerülésével szinte futva foglalta el dolgozó szobáját, és meghatottan állott az íróasztala előtt, midőn elébe vezették a „biztos” urat, aki fehér kesztyűs kezeiben tartva a cilindert, meghajtotta magát — és valamit motyogott . . .

— Üdvözlöm Méltóságodat — szölt Csorba — és kérem kegyeskedjék e zsölylyében helyet foglalni.

A előkelő idegen — egy összetöporodott alacsony ember — leült a fotelbe, frakkja belső zsebéből írást vett elő, és a következő szavakkal nyujtotta azt át a mindinkább hűledező polgármesternek:

— Mein Name ist Elkán . . . bin aus Wien gekommen . . . betreff der Ausschreibung . . . reflektire auf der Hundschinderstelle . . .

Csorba kékült-zöldült, majdnem ájultan hanyatlott le karosszékebe. Szó sincs róla, ez rettenetes dolog volt! Ki hallott már ilyet? A vélt helytartótanácsi biztos helyett egy német kutyasintért fogadni így, hivatalos paradében, a méltósághoz illő üdvözléssel, igazán boszontóan neveléses dolog volt. Tudniillik, az idegen nem volt sem kisebb sem nagyobb személyiség, mint a megüresedett sintéri állásra pályázó Elkán nevű egyén, aki Bécsből jött, hogy folyamodványát személyesen nyujtsa be.

Már dél felé az egész városban beszéltek a cifra esetről, mivelhogy abban az időben a városházán a falaknak füleik voltak; de meg az öreg Lajos hajdu, aki a tragikomédiának egyik szereplője volt és akinek ősz fejét — a titoktartás szigorú parancsa mellett — a haragjában dühöngő Csorba ugyancsak megmosta, a parancsnak megfelelően gondoskodott arról, hogy másnap már a Csicsogón is tudja mindenki, hogy milyen ceremóniával lón beigtatva az új kutyasintér.

Az Elkán család — azóta már az öregnek leszármazottjai — még ma is (a kutyák kivételével) közmegelegedésre töltik be a sintéri állást.

Számos, hasonló epizód forog ma is közzájón a debreceni közönségnél Csorba polgármesterségének idejéből, és a régi emberek nem győzik eléggé dicsérni az abszolút kormány által a város nyakára küldött polgármesternek erélyét, igazságszeretetét és főleg a város javainak gondozása és jövedelmének gyarapítása körül kifejtett működését.

Hogy aztán távozásával a város kormányzásánál ismét a régi viszonyok fogtak helyet, és a régi patriarchális gazdálkodás vette újra kezdetét, arról bizony Csorba nem tehetett.

Gara Zoltán.

As új Tisza.

A Szajnából fölszállt az esti köd,
Lilás gyémántpor szítál a folyóba,
A part kőpáncélját sok kicsi hullám
Csókolja álmosan és mosolyogva.

Fönn a gót templom kőbordái közt
Apró piros ablakszemek csillannak,
Mesék guggolnak ki a gót ivekbe.
Beszélj folyó. Csüggedt vagyok, hallgatlak.

Bennem a kicsiny magyar Tisza habja
Lüktet csüggedten s tett nélkül sóvárog,
Nálunk szörnyű a tavasz áradása —
S aztán leszünk kizökkent víz, holt árok.

Nálunk halálos szomjból fakadoznak
A délibábok és a mocsárlázak, —
Itt a kő is kihajt, palota sarjad.
Beszélj nagy Szajna, a kicsiny Tiszának.

Termő kőágyad párnáira fekszem,
Boldog nagy szived fenekébe nézek,
Megnyitom szivem, áradj bele új víz,
Új kéjek, kinok, rejtett ihletések.

Kábit, ahogy tódul át az erekben
Feszítő, mély, illatos áradatja,
Kéjeivel s halottaival forrón
Hömpölyög bennen keresztül a Szajna.

Részeg pillámra új rózsák hullongnak,
Mélyebb, telibb mámor támad agyamnak,
A Tisza vére tornyosul, forr bennem,
Amint az új vizek belészakadnak.

Fölkavarogva, sarát fölszakgatva
Szétmarja gátját, hab a habot marja,
Foganó kéjben s lázban jajgat bennem
Az új Tiszának forró zivatarja.

Új magyar Tisza! Ugy-e lesz még tisztult
Áldott vized, termő partod, virágod,
Ki bennem is kéj s kin közt fogansz ujjá,
Ugy-e jön nagyszerű megújulásod?

. . . Kábultan, forrón heverek a parton.
Ajkam remeg, egy új nagy szót keresve,
Agyamat izzó korona borítja,
Lábam inog. Én indulok, keletre.

Bodor Aladár.

Oláh Gábor irói arcképei.

Arról eltérnek a nézetek, hogy a költőnek javára van-e a tanultság, alkotó tehetségét, művészi erejét fejleszti-e a tudományos képzettség. De abban nincs kétség, hogy esztetikusként csak segítségére szolgál a költői képzelet, hogy a kritikus biztosabban ítél, ha magának is van verselő készsége, vagy más költői gyakorlata. Sok nagy kritikus ment át ifjú korában a költészet iskoláján, sőt a magyar irodalomtörténet kiváló kritikusai mindvégig megmaradtak költőknek is; így, hogy csak a három legkimagaslóbbat említsük, *Kölcsey*, *Bajza*, *Gyulai*. Az ő utjokon jár Oláh Gábor is, aki a költészet mindhárom birodalmának bekalandozása után, tömérdek lírai vers, egy-két nagy elbeszélő költemény és néhány drámai kísérlet után most mint műbíró áll elénk.

Egyszerre tíz élő magyar író mutat be Oláh Gábor legújabb munkájában*, három esztetikust, Gyulait, Beöthyt, Péterfyt, három regényíró, Mikszáthot, Herczeget, Gárdonyit, négy lírai költőt, Vajdát, Kiss Józsefet, Szabolcskát és Ady Endrét. Ez arcképek nagy részét bizonyára velünk együtt ismeri az olvasó a *Budapesti Hirlapból*, de így egymás mellé állítva és néhány ujjal kiegészítve, teljes fogalmat adhatnak Oláh Gábor irodalmi olvasottságáról és irodalomtörténeti ismereteiről, esztetikai ízléséről és kritikai ítéleteiről, jellemző tehetségéről és stilművészetéről.

Meg kell vallanunk, hogy Oláh Gábor jól felkészülve fogott arcképei megfestéséhez. Rengeteg területéről, az egyes írók egész irodalmi munkásságából szedi össze a vonásokat az arcképezéshez. Távol áll a hirlapi kritikusoktól, akik az előszónál és egy-két fejezetnél alig olvasnak többet, már is készek bírálatot mondani még oly tartalmas és még oly terjedelmes munkákról. Oláh Gábor tetőtől-talpig ismeri a maga íróit, végig járja a verseknek egész erdejét, a regényeknek nagy táborát, még a kisebb dolgozatokat sem kerüli ki. Ez a lelkiismeretesség bizonyosan dicséretére válik, de néha

* Oláh Gábor: Irói arcképek. Budapest 1910. Singer és Wolfner kiadása. Fájdalom az egyik, éppen az arcképsorozat eleje, Gyulai Pál azóta már elköltözött az élők közzül.

zavarja is munkájában. Sok oly apró részletre terjeszti ki figyelmét, amely fölösleges, azonkívül arra ösztönzi, hogy olvasottságával mintegy eldicsekedjék és egy-egy írónak annyi alkotását, oly sok személyét fölemlegesse, amennyi már veszedelmes; a sok fától nem látjuk az erdőt.

Nemcsak a rajzolt írókkal ismerős, hanem az irodalomtörténetben is otthon van. Kellő helyre tudja állítani a maga íróit; így mutatja be Gyulait, mint Kölcsey és Bajza egyenes utódját, így osztogatja meg Mikszáth Kálmánt és Herczeg Ferenczet a Jókai dus örökségén, így számítja az újabb magyar lírát Vajdától és Kiss Józseftől. Csak Ady Endrével nem tud e tekintetben mit csinálni, akit különben is kár volt felvenni az arcképcsarnokba, mert még költői egyénisége nem bontakozott ki egészen, vagy legalább mi még nem látjuk tisztán.

Oláh Gábor előkelő ízlését már az is bizonyítja, hogy a jelenkori irodalomból éppen ehhez a tízhez vonzódott, akiknek nagy vagy legalább jelentős voltát senki sem vonhatja kétségbe. De ízlésének nemes iránya még inkább kitűnik abból, hogy egyetlen alantjáró vagy értéktelen munkát meg nem dicsér; ösztönszerűen és tudatosan azt keresi és méltatja mindenik írójában, amivel legmagasabbra emelkedett, amivel legjobban biztosította nevét az elmúlás ellen.

De azért nem minden ítéletét írónak alá. Bizonyos, hogy Gárdonyit kelletlenül többre becsüli, Mikszáth napjában pedig szinte nagyító üveggel keresi a foltokat. Az egyéni ellen- vagy rokonszeny nemcsak ítéleteibe játszik bele, hanem az író egész arcképének a megfestésébe. Első tekintetre észrevehetjük, hogy melyik írói arcképnek volt a szeretet a sugallója. Mennyivel sikerültebb Gyulai, mint Beöthy jellemzése, mennyivel találóbb Herczeg, mint Mikszáth képe, mennyivel művészebb a Kiss Józsefről, mint a Szabolcskáról készült festménye. Visszajára fordíthatjuk a régi közmondást; nem a gyűlölet a rossz tanácsadó, hanem a szeretet a jó tanácsadó, sőt a sikeres alkotó.

Azonban még a szeretet nélkül rajzolt írói arcképekből is fényesen ragyog Oláh Gábornak jellemző ereje. Itt jön a bírálónak segítségére a költő. Valóságos lélekbe látó hatalommal tud írónak szellemi műhelyébe behatolni, az írók műveiből mintegy homoru tükör gócpontjába, gyűjti össze a fénysugarakat a maga rövid, tíz-tizenöt lapnyi tanulmányába, amelyek többnyire mesterileg vannak meg is szerkesztve. Megragadón tudja kezdeni fejtegetéseit és csattanókkal szokta végezni. Bevezető soraival nemcsak hangulatot kelt, hanem előre sejteti mondani valójának a lényegét. Herczegre így hívja fel figyelmünket: „Mikor Jókai fejről lehullt a magyar mesemondás koronája: halálos ágyán két örököse osztotta meg birodalmának gazdagságát; az egyik Mikszáth volt, a másik Herczeg Ferencz.” Hát Kiss Józsefre nem ugy mutat rá, mint a „Jehova” költőjére a tanulmány első sorai: „A zsidófaj tragikus sorában van valami zord, ószövetségi szépség; a végzettől vert, sajtolt, silány ember sarkat vet a hatalmaknak s imádja Jehovát az egyetlen, még a halál pitvarában is.”

A befejező sorok egyszer találó összefoglalások, máskor csattanó epigrammák. Az akkor még élő Gyulai képét az ecset utolsó vonásaival így nyomja erősen a lelkünkbe: „Ugy jár már is közöttünk, mint egy eleven szimbolum, aki többet jelent, mint amennyit látunk benne. Mikor elhalad mellettünk, az a sajátságos érzés ejt rabul, hogy a XIX század Magyarországá ment el mellettünk lassu, golyótól biccentő, de kemény lépésével”. A szelid lelkű, a harmónikus költészetű Szabolcskáról pedig e határozó sőt bántó élt felszólítással válik meg a szerző: „Aki lelkéből kibocsátotta a galambokat, bocsássa ki a sasokat is.”

Szóval ezek az írói arcképek jól meg vannak szerkesztve, művésziessen ki vannak kerekítve, úgy, hogy e szempontból könnyen fölébe emelkednek legtöbb kötött formájú költeményének.

Azonban ez apró tanulmányokban a legfőbb érték: maga a stílus. Oláh Gábor

elsőrangú prózaista, a szó legszorosabb értelmében *szépirod.* Tömerdek ismeretét, sok megfigyelését, nem kevés önálló gondolatát nemcsak világosan közli, nemcsak érdekesen, fordulatosan adja elő, hanem művészi módon, költői hatással fejezi ki. Nyelve eleven, színes, annyi képpel, hasonlattal ékesítve, amennyit csak erősebb költői fantázia termelhet. Azonkívül nemcsak gyökeres magyar, hanem új szókban és kivált új fordulatokban gazdag. Az újítás, az eredetiség azonban egyszer-kétszer erőltetésig, a nagy magyarosság elvétve magyartalanságig sodorja; nem veszi észre, hogy mikor a már elkopott „honvágyat” kiakarja kerülni, akkor a *hazaféljás*-sal a német Heimwehnek lett szolgái utánzója, s egyszersmind egy rokonhangzású magyar szó kellemetlen képzetének felkeltője.

Ez apró foltok, sőt a fentebb említett nagyobb hibák, a rokon- és ellenszenvből folyó túlzások mellett is ezek az írói arcképek közel járnak a legjobb magyar irodalmi *essayk*-hez, Oláh Gábor pedig azon az uton van, hogy méltó módon tolytassa Gyulai kritikáit, Beöthy és Péterfi műbirálatait.

Debrecen, 1909. dec. 16.

Kardos Albert.

Tépelődés.

Nem bántanak eltitkolt sóhajok,
És nem gyötörnek elmulasztott álmok,
Én mindig büszke fővel állhatok,
Ha számadást csinállok.

Kinek mi gondja rá, hogy lelke él!
Hogy mennyi bennem sejtés és valóság,
S ha csendes álmat lep reám az éj,
Babért tépek, vagy rózsát?

Hogy mindig kéken nézett rám az égbolt?
Hogy sokat éltem, hogy sokat szerettem?
Csak akiben, mint bennem, annyi vér volt,
Törhet pálcát felettem!

Én sosem álltam meg a féluton,
Es vasvesszővel verjen bár a multam,
Mit bánom én! Én most csak azt tudom:
Akarni megtanultam!

Akarni mindig tudtam, mertem én.
De néha mégis sejtelmek gyötörnek:
Nem olvad-e fel mindez majd tűzén
Egy kis családi körnek?

A multam szép. De mit hoz a jövő?
Nekem vajjon melyik sorsot jelenti?
Bevárjam-e, hogy lassan eljön ő?
Vagy jönnek ők? Vagy nem jön soha senki.

S bizalmam gyakran váltja csüggedés.
Pálfordulást csinált sok büszke lélek,
Akarni, merni, sokszor mind kevés...
És én előre félek.

Hogy csendes boldogságok után,
Abrakján holmi méla érzelmeknek,
Zabolatépő gondolataim
Egyszer csak elpihennek.

S én koravénon mindent, ami szent,
Miért egykor a harci kúrthe futtam,
Mi most erőt, hitet, reményt jelent:
Megtágadom a multam!

Szávay Zoltán.

A vér.

Modern leány volt. Eszes és felvilágosított. Este későn, mikor már elcsendesedett az utcák lármája, behuzta az ablakát, gondosan leeresztette a redőnyöket, bezárkozott és felcsavarta a villanyt, aztán a fényes, ragyogó világításnál vetközni kezdett...

Sok tükör volt a szobában, szinte szenvedélye volt minél többet, minél változatosabb alakot kikeresni, beilleszteni a butorokba, a falakra, mindenhova.

... És ez a sok tükör megmutatta igazán, őszintén, a legteljesebb meztelenségében, undorító valóságában a testét, a sebhelyes, kelevényekkel torzított sovány, csontos testét...

Oh, hogy undorodott ettől a rut, szárnalmas test páriától, szinte borzongott bele. El-elfődte kezeivel szeméit, hogy ne lássa, — de ekkor meg más látott, még gyötrőbb, kinosabb, ezerszeresen fájóbb látományt: két ragyogó fekete szemet, daliás férfi alakon nyugvó Apolló főt.

... Kicsi gyermekkorától kezdve, a mikor még csak sejtései voltak az élet lehatalmasabb szenvedélyéről, a szerelemtől — már akkor — eszességből, vagy előre megsejtett óvatosságból védekezni kellett ellene.

Gyűlölte a fiukat, a kik nem tudták kiállni sötét szemének komor tekintetét. Míg szívesen játszott a maga kora kis lányokkal, cukrot, játékot adott nekik, — a fiukkal valósággal kegyetlenkedett, ha bemelegkedtek a nagy kertjökbe, hol minden olyan volt, mint a tündérmesékben. Hattyuk is uszkáltak a nagy tavon, kis japáni faház is díszlett a sötét fenyők alatt, nagy piros napernyő fogta fel a déli nap hevét és még csolnakázni is lehetett azon a szép nagy piros ladikon, a melynek az orrára nemzetiszín zászló volt kiűzve.

Ebbe a tündérmesékbe azonban csak leány gyermekeknek volt szabad játszani, fiuknak soha sem.

Később is mindig, a mint nőtt, fejlődött értelemben, tapasztalatokban, a férfiak éppen úgy ki voltak zárva életmódjából, szívilágából, mint annak előtte, gyermekkorában, pedig hát — szó sincs róla — a gazdag, egyetlen leánynak akadt volna udvarlója elég, mert semmiféle csoda-crém nem varázsolja olyan hófehérré a bőrt, tökéletessé a termetet, ragyogóvá a szemeket, elbájolóvá az arcot, mint egy ezerholdas jőféle bácskai föld makulátlan teherlapja...

... Átérezni ki tudja egy olyan szerencsétlen teremtés lelki gyötrelmeit, aki kéréhelhetetlen, csálhatatlan bizonyossággal tudja magáról, hogy csunya, hogy beteg, hogy a szerelmi boldogság az ő számára elérhetetlen ábrándkép csupán? ...

De hiába őrizkedett a szerelem hüvelykőrébe lépni Ercsey Ella, — az, végzetként, mégis rátalált.

Őrült lett, elvesztette a józan eszét és lázongani kezdett a vére, az a fékezhetetlen, bűnös vér, amelyet az apjától örökölt. Amely meg volt romolva minden cseppjében és űzte, hajtott a bűn, az élvezet, a mámor karjaiba...

Az ő kelevényes, utálatos testét! ...
... s felgyúltak estéknként a villanylámpák, s a sok tükör őszintén durván beszélt hozzá:

— Te akarsz szeretni, szerettetni, te szánandó teremtés? Te csuf, te ezerszeresen nyomorult. Hiszen ha meglátná valaki a meztelenségedet, iszonyodva, rémülve futna el, mint valami undorító dögtől. Te akarsz szeretni, szerelmes vágyakat kelteni? Oh! ...

Lemondó, siró lélekkel feküdt le, s reggel szőtte, bogozta az új terveket újra és újra, hogy találkozzék ő vele feltűnés nélkül s álmodta az álmokat, a kába, bűnös álmokat róla, a szerelemtől...

Martos Béla, a szegény jogász fiu hámulatos módon belekerült a főváros legelőkelőbb társaságaiba. Maga se tudta valami okát adni, csak bámult s segyre fozottabban bámult, mikor bosztonozás közben egy-egy kis bájos, üde bakfis a szemébe mosolygott, azt mondta neki:

— Aztán bemutatam a mamának!
És vitte a piruló, szerénységében majdnem kétrét görnyedő fiut magával és a mama, aki nem ritkán méltóságos, sőt kegyelmes asszony is volt, megint csak mosolygva nézett a szemébe és módfelett kedveskedő hangon mondta:

— Mi minden páros hét vasárnapján vagyunk otthon. Reményilem, szerencsétlen?

Mehetett tovább. Öméltóságának sürgős eszmecserét kellett folytatni a csibenevelés háztartási hasznáról a barátinőjével, mely különösen az orpingtonok tenyésztésében éri el tetőpontját...

Nem jutott sohasem eszébe, hogy valami felsőbb hatalom intézi a sorsát, s az a felsőbb hatalom nem más, mint Ercsey Ella, a dús gazdag leány, akinek úgy igyekezett kedvébe járni mindenki.

Hja! Ezer hold elsőrendű bácskai föld tulajdonosa, melynek jövedelme fölött szabadon rendelkezik az apja halála óta, — az bizony nagy hatalom!

Igaz, hogy elment vele egy-két fordulóra minden leány a bosztonban, akit felkért, s a dzsentri gavallérok is tegezték s megkérdezték tőle, hogy van? — de azért még sem áltathatta azzal magát, hogy ő bent van ebben az előkelő társaságban.

Már nehányszor meg akarta próbálni, hogy el is marad végkép, — mi keresete neki ezek között!?

De otthon, nyomoruságos kis szobájában, hol a jégvirágok soha sem olvadtak le az ablakról a fűtött szoba melegétől, — fülébe zsongott a muzsika, a fényesen ki-világított terem édes melege, parfümös levegője, ingyenségekkal dusan megrakott asztala csábitotta, hívta ellenállhatatlanul. Befelé fordult hát ágyában, hogy az ebéd-idejét elaludja, s a megspórolt ebéd árán egy rózsát vagy ibolyát vegyen estére a gomblyukába.

Ercsey Ella fényes estélyére készült a társaság. Mindenki kiváló élvezetre számított nála, mert hiszen ő ilyenkor sem költséget, sem fáradságot nem kimélt, csak hogy vendégei jól mulassanak, csak hogy megemlegessék az ő mulatságát.

Korán reggel hordár zörgette fel Martos Bélát is, s az aranyos meghívón többszörösen alá volt huzva az odavetett néhány szó:

„Okvetlenül eljőjön!”
Martos Béla megint befelé fordult ágyában. De nem tudott aludni. Mintha magán érezte volna az Ercsey Ella sötét szemének pillantását. Nem egyszer történt ez meg vele az utóbbi időben. A leány olyan kitartóan nézte, hogy a férfi nem tudta mire vélni. Hiszen ő oly tudatlan volt és olyan szegény, s a leány oly előkelő és olyan gazdag!

Mi értelme lehetett a nézésének?
... Nagyon kifáradt már hajnal felé Martos Béla. Bosztonozott mindenkivel, végig ette a felséges menut, tele szitta a tüdejét virág és parfüm illattal, a fejében meg a pezsgő mámore lebegtetett tündérmépeket, s a fülében ott zsongott, döngicsélt egy-egy énes akkordja a muzsikaszónak... csak — nagyon, de nagyon egyedül volt.

Mindenki megtalálta már akkorra a párját, egy-egy sarokba huzódva, vagy sétálgatva, nevetgélve néztek egymás szemébe, s ekkor, igazán csak most érezte, mennyire idegen ő itt, neki nem került senki, akivel bizalmasabb szót váltson.

Elkeseredve ment végig a szoba sarokon:

— Ez az utolsó ittlétem — mondogatta, soha sem teszem be többé közéjük a lábam!

Kicsi, sajátságosan butorozott szobában találta egyszerre magát.

Milyen különös itt minden — nézett körül bámulva, — vajjon kinek a szobája ez?

Telised tele volt ez a szoba rakva tükrökkel. A falokon, a butorokban, a sarokban, mindenütt be volt illesztve a fényes, ragyogó velencei kristály.

Mámore fejé lehuzta egy puha selymes pamlagra, melyből hódító virágillat áradt. Behunyta a szeméit, kéjes jólétet érzett...

Hirtelen felriadt! Két kar ölelte át nyakát s kigyószzerűen csuszott ölébe egy női test.

Martos Béla azt hitte, álmodik...
Az Ercsey Ella sötét szemé mélyedt, furakodott lángsugározással, emésztő pillantással az ő szemébe.

A fiu testét elöntötte a vér. Józan

esze mámo
vetett az aj
dül voltak.

Szerel
rátapadva

A fiu
egyszerre
kozni a leá

Józan
pillantása
tartott.

A leán
dott, a kar

— Ne
remegve m
nő, minteg
ria állott o
mindent f

mérmetlen
A fiu

— Ki
tót — mon

— Ne
beesetten a
mit adjak,

Tekint
rűjén. Rag
nyörtü ékk

— Ne
fiu felé, ez
adom!

Marto
önérzet, a
dor mind,

kifelé erről
a kis piszka
nek ablaká
vadnak a f

A leán
gyűrűt és d
Ódalépett a
csavarta s

hoz ölelte

K

Jézus, ke

Hogyha

Egy é

Hátha el

Csillagd

Beara

Jézus, be

Sok éve

Te ne

Mindlun

Mióta a

Egy n

Jézus, a

Hogy le

Karác

Hogy as

Ott üljö

A mi

Jézus, é

Eljöss t

Csilla

Mikor n

És ragy

Elhoz

Aztán j

Halván

Mi m

Ha, —

Hoznád

Itt le

esze mámorba veszett . . . egy pillantást vetett az ajtó felé, be volt zárva . . . egyedül voltak.

Szerelmem! — lihegte a lány, ajkát rátapadva a fiu ajkára — csókolj, ölelj! . . .

A fiu csókolta, ölelte eszevesztetten . . . egyszerre megrázkódott, ki akart bontakozni a leány öleléséből.

Józan lett a szeme, hideg, metsző a pillantása. Felvette a kalapját s az ajtó felé tartott.

A leány utána futott. Belecsimpaszkodott, a karjaival átölelte térdeit:

— Ne menj, maradj nálam, esedezett remegve minden ízében. Nem volt többé nő, mintegy kimondhatatlanul utálatos pária állott ott halálsápadt, reszkető testtel, mindent feledő szenvedélyességében, szemérmelenségében.

A fiu megrázta a kllincset.

— Ki akarok menni, nyissa ki az ajtót — mondta hidegen.

— Nem mégysz ki — suttogta kétségbeesetten a leány — itt maradsz nálam, óh, mit adjak, hogy itt maradj!?

Tekintete megakadt a brilliános gyűrűjén. Ragyogó tűszikrákat lövelt a gyűrű körül ékkő. Mesés értékű családi ékszer volt.

— Nesze, neked adom — nyújtotta a fiu felé, ezeket ér! Maradj nálam, neked adom!

Martos Bélával forgott a világ . . . Az önértet, a becstület, a szellemi és fizikai undor mind, mind tiltakoztak, vitték volna kifelé erről a pokoli helyről . . . oda, abba a kis piszkos, nyirkos, hideg szobába, melynek ablakáról a jégvirágok soha le nem olvadnak a fűtött kályha melegétől . . .

A leány még mindig nyújtotta felé a gyűrűt és ő hirtelen megdöbben a dolgot. Odalépett a villanylámpa gombjához, megcsavarta s az áthatatlan sötéttségben magához ölelte a lányt.

Zih Sandorné.

Karácsony estére.

— Apám emlékének. —

Jézus, kereslek téged egyre,
Hogyha a szép karácsony-estre
Egy évben egyszer eljutunk!
Hátha eljössz még sok gyertyáddal,
Csillagdiszes karácsonyfáddal,
Bearanyozni létutunk.

Jézus, be rég nem voltál nálunk,
Sok éve már hiába várunk,
Te nem jössz felénk sohasem!
Minálunk nincs karácsony este,
Mióta az ő drága teste
Egy néma sír mélyén pihen.

Jézus, add meg, te jó, te fényes,
Hogy legyen még egy boldog, édes
Karácsony esténk minékünk,
Hogy asztalunknál úgy, mint régen,
Ott üljön a vén karosszékekben
A mi halottunk is velünk!

Jézus, én várlak téged híven,
Eljössz te még, azt sugja szívem
Csillag-világos éjfélen,
Mikor mindent álom fon által
És ragyogó karácsonyfáddal
Elhozod őt is csendesen . . .

Aztán jöhet a regg világa
Halvány borus téli homályba:
Mi mégis boldogok leszünk, —
Ha, — bár csak álmaink ködébe
Hoznád is el, — csak egyszer végre
Itt lenne ő még mi velünk! . . .

Krüsselyi Erzsike.

Hogy teremnek a milliók?

Irigy szemmel néz a világ a milliomosokra. Pedig gyakran bizony nem irigyelendő a sorsuk. Azokhoz a milliókhoz többnyire hihetetlen munka megfeszítéssel, a legnagyobb kincsnek, az életerőnek feláldozásával jutottak. Mit ér a fölszámolhatatlan vagyon, a káprázatos pompa, ha a vagyonszerzés lázas hajszájában az életélvezetre képességet kell érte cserébe adni. Gyakran a nagy milliomos legcsekélyebb kis munkása holdogabb, mint ő fényes, pazar palotájában. Százvezrek sorsának hatalmas intézője, az egész világ gazdasági helyzetén egy ujja intésével változtathat és maga aláztatos rabja egy orvosnak, ki megparancsolja, hogy a fényes lakomák idején pohár tejjel érje be és amíg körülré kacagó jókedv, vídám életgyönyörűség tengere hullámoz, maradjon az ujjkor örök Tantalusa, a mindennapi, a holnapi életben maradásáért. Szomorú emberek ezek, csak az irigyi őket, aki csak mesében hallott róluk és tömérdek milliójukról. De nem is ezekről a milliókról lesz szó, mert ezek nem teremnek, hanem nagy munkával és lázas idegizgalommal megteremtik. Hanem olyan milliókról beszélünk, amelyek valóban *ugy teremnek*, mint a gomba, anélkül, hogy azok, akiké lesznek, bármiképen is közreműködtek volna keletkezésükben.

Hogy pedig ez nem mese, szóljanak tovább a számok és adatok.

Berlin mellett, a schönebergi krumpliföldeken, a múlt század huszas évtizede végén megvásárolt egy paraszt 2700 tallérért vagyis 8000 márkáért egy darab földet. A világ haladt, idő mult, Berlin rohamosan épült és a vásárlás után 50 esztendővel, ugyanazt a földet, háztelkek gyanánt eladva, kapott a tulajdonos család érte 6 millió márkát (7.200.000 koronát.) Ötven év alatt tehát annak a családnak abban a földbirtokban, melynek bizonyára megjavítására sem igen tett valamit, minden saját munkájuk, fáradozásuk nélkül vagyoniuk hétszázötvenszeresen megnövekedett. Így teremnek a milliók a krumpliföldeken.

Vannak újabb példák is bőségesen. Ugyancsak Berlinben, a rixdorf-i állomás és az akkor tervezett britzi állomás között 1901-ben rohamosan vásárolták a telkeket. Akkor történt, hogy egy föld-darabot, melyet néhány évvel azelőtt tulajdonosa 50.000 márkáért kínálgatott most 1.300.000 márkáért adott el egy konzorciumnak és még nem is igen volt megelégedve a vásárral.

Vagy más városokból: Rummelsburgban (Németország) egy földbirtok a hatvanas években 25.000 márkáért kelt el, ugyanaz 1901-ben 650.000 mk.-val cserélt gazdát.

Dresden közelében, Löbtau-ban (a nyaraló építések folytán) a telekspekuláció egy földbirtokkal egyetlen évben ötször cserélt gazdát, miközben ára 32.000 márkáról 290.000 márkára emelkedett.

Ugyancsak a környéken 1879—1899. időközben a telkek ára Deuben-ben 200, Kalitz-ban 550, Reich-ban 570, Cotta-ban 1100, Laubegastban 1300 percenttel emelkedett.

De hasonló példákat, szerfölött kirívókat, a világ minden nagy városából és környékükről hozhatnánk fel.

Budapestben is tudunk eseteket, például a hatvanas években 30.000 forintért kínáltak a város „határa“-ban egy földet; ma persze négyemeletes házak vannak rajta és csak a telkek földértéke 4 millió körül van.

Igy nőnek, teremnek gombaként a milliók.

Am ex nihilo nihil fit, mondja az öreg szabály és igaza is van. Ezek a milliók is csak a tulajdonosok számára teremnek munka nélkül, ha ők semmit se tettek, újukat se billentették meg érte, akkor másoknak kellett értük megdolgozni. És valóban, e milliókért sokan dolgoztak, az egész társadalom. Nagyon helyesen és szépen mondja erről egy német író, Damaschke, hogy mindazok az államférfiak, akik időközben az ország sorsát szerencsésen vezették, hadvezérek, kik csatákat nyertek,

katonák, kik életüket áldozták, feltalálók, kik az iparnak új utakat nyitottak, gyárosok, kereskedők, munkások, művészek és tanítók — valamennyien, kik testi és szellemi erőfeszítéssel a haladásért dolgoztak és küzdöttek, mind közreműködtek, hogy abból a néhány ezer márkából, milliók keletkezzenek.

Vajjon kit illet meg az ily hihetetlenül megnövekedő érték? Jogosult-e, minden munkája nélkül, véletlen szeszélye révén hozzájutott tulajdonosa? Vagy azé az egész társadalomé, mely érte vérrel, verítékekkel áldozott? Kezdetben e problémát is világfelforgató, közveszélyes eszmének bélyegezték. Ma már nemcsak elvileg teljesen kétségtelen, de gyakorlatban is, a világ számos nagy városában alkalmazásban levő telekérték-növekedési adóban megoldást talált. Igaz ugyan, hogy filléreket vesz vissza még általuk a társadalom, hová behunyt szemmel milliókat dobott, de az utat mégis csak megnyitották. Társadalmi közfeladataink sokkal nagyobbak és azokhoz képest társadalmi erőink sokkal csekélyebbek, semhogy társadalmi fejlődésünk ilyen hazárdjátékban veszíthessen folyton újabb, számlálatlan milliókat.

Dr. Rácz Lajos.

Éjszakák az uton.

I.

Minden utazás szép. Akár olyan tájon, ahol volt már az ember, akár olyanon, amelynek ismeretlenek a színei, a levegője, a földje, a napsütése. Minden utazás és minden uti perc szép. Csak éjszakák ne volnának az uton. Csak lehetne álmatlanul, egyfolytában, egymásmellé rakni, számlálni, élni a napokat. Csak ne lenne éjszaka az utazás közben.

Nem lehet semmi sem olyan fájdalmas, olyan lelketverő meglepetés, olyan megrázkódtatás, mint az éjszakák az uton.

Idegen ágy, idegen szoba, ujjazú árnyak, ismeretlen butorropogás tölti be az egész éjszakát. S én vacogó fogakkal, mind éjszaka más rémekkel, más mesékkel viaskodtam álmomban — ébren. Az esténként zavaros érzésű, sok impressziós fejem tiszta, érzékeny, elsimitott lemez lett és erre a lemezre fájón nyomódtak le az utazásnak, a szép, nagy, sok-látású utnak bizarr, durva, rémes, fekete éjszakái.

II.

Első éjszakámra feküdtem le. Egy nagy, barátságos, sokszor megírt mindenkiszertette városban voltunk. Az első állomás, az első nagyváros. És az éjjel is káprázatóan világos utcák fénye, az éjszakai munkától dübörgő kövezet zaja betöltötte szobánkat. Utitársam zavartalanul, kimérten, pompásan lélegzett, aludt nyugodtan, biztosan. Én pedig félelem nélkül, gondolatok nélkül feküdtem le. A sok újdonság még nem alakult gondolattá. Hanem, amint a puha ágypárnák körülömlöttek, egyszerre zugni kezdett a fejemben minden, szincsovák, hangfoszlányok emelkedtek és röpködtek benne, és lassan egy-egy viágosabb színfolt egy-egy pontosabban kidolgozott hangfrázis jelent meg köztük. És akkor egyszer megszólalt egy hang mellettem, előttem, felettem, mindenütt. Emlékszem, hogy nem néztem reá, nem kerestem és mégis rágtam kinomban a párnát, azalatt, míg beszélt és míg én feleltem:

— Ugy-e gondolkoztál? — kérdezte. Ugy-e dolgoztál. Valld be.

— Igen.

— Figyeld meg azt, aki melletted alszik. Ő is éppen annyit látott mint te, éppen úgy felfogta a dolgokat, mint te, éppen úgy érdeklik amit láttatok, mint téged, ő mégis alszik, fáradtan, pihentetőn alszik. Te pedig szeded elő a képeket, a zagyvaságokat, hogy egészé alakítsd. Te nézed, vizsgálod azt, láthatnád-e valahogyan újnak azt, amit már annyian, annyi sokszor, annyiféleképen megláttak. Dolgozol most is. Irni akarsz. Minek?

Egy kis maradék daccal feleltem:

— Irni akarok.

Gunyosan felelte a hang :
— Tehát te azt mondod, hogy az írásért irsz. Nem igaz. Te egy leányért irsz. Annak irsz, azért, ő érte irsz. S most azért gondolkodol, hogy utat láss, hogy megirhassad neki ő érte. Hogy láss valamit, amit ő hirtelen fogadjon el, hogy közelebb juszatok egymáshoz. És mert ezt akarod, nem engedem, hogy gondolkodj, mert iráson keresztül nem fogod elérni soha, mert áltatod, család, bosszantod magadat az írásoddal és nem érsz el vele semmit. Irással. Másnak való irással, amit mégis csak azért irsz, hogy ő elolvassa. Ne gondolkodj, aludjál.

Könnyes szemeim kinosan, dacosan állottak ellent, de mégsem bírtam gondolkodni, szemeim lecsukódtak és én sirva, fájva aludtam el.

III.

Nem tudom, más is úgy van-e a hangulataival, mint én. De nekem, azt tudom, este jönnek a hangulataim. Este látom olyanok a világot, amilyenek akarom, este rajzolok bele a kék sötétségbe, vagy a lámpafénybe olyan alakokat, képeket, ábrákat, amilyeneket akarok. Amikor képek és arcok táncolnak a szemem elé, akkor rövidke és meleg az estém, amikor nincsenek hangulataim, vagy amikor nagyon sok bennem a hangulat, akkor üresek, unalmasak, hosszúak az estém.

Egy napon sok mindent végignéztünk az uton. Tele voltam impressziókkal és hosszú, nagyon hosszú, végeszakadatlan volt az est. Nem éreztem semmit, és nem volt egy gondolatom sem. Egyszerre eszembe jutott, hogy irok annak a leánynak. Eszembe jutott az a leány és evvel az egy pillanattal szinessé, barátságossá lett az estém. Leültem, kezembe vettem a tollat, a fehér, hotelfelirásos levélpapír tisztán feküdt előttem, és én leirtam a megszólítást. Egy néhány pillanatnyi szünet után folyékonyan, egymásután jöttek a betűk, a sorok és végig kuszta, tarkították az egész papírt.

Mikor kész voltam, valami nem engedett elaludni. Azt mondta :

— Megirtad ezt a levelet. Nem akartál dolgozni, mert azt mondtad, hogy nem fogsz dolgozni. És ezért most leültél és megirtad ezt a levelet, annak a leánynak, akinek a kedvéért nem akartál dolgozni. Mit érzesz most, hogy már megirtad ezt a levelet. Többnek, vagy kevesebbnek érzed magad ?

Nem feleltem.

— Egész este nem volt egy gondolatod sem, mert nem akarsz gondolkodni és leülsz egy levelet írni, nem céltalanul, nem akárcsak, hanem egy leánynak, hogy magadévá tehesd. Mit érsz evvel a levéllel ?

Én megint nem feleltem a kérdésre, és a szobában csend lett. Én még soká forgolódtam, hánykolódtam az ágyban, azután kiugrottam, összeréptem apró darabokra a levelet, és bedobtam a személtárába.

IV.

Egy plakátvárosba jutottunk. Ahol vilamos feliratok, színes lampionok és ember-nagyságu betűk töltenek be minden üres felületet. A színházak plakátjain életnagyságu rajzok vannak. Egy ilyen plakát valami orfeum előadást hirdett, amire elmentünk.

Füstös, bűzös helyiség fogadott bennünket, olyan, mint minden más orfeum-helyiség. Leültünk valamelyik asztal mellé, és idegen bámulattal néztük a közönséges, alsórangu, másutt éppolyan előadást. Körülöttünk, mint minden orfeumban, igen szép nők járkáltak. Egyik nagyon nézett ránk, asztalunk felé is jött, de én elnéztem mellette. Bosszusan fordított hátat. Nem tudom meddig maradtunk ott, hogyan jutottunk haza, csak tudom, hogy félálomban halottam egy hangot, amelyet megismertem, s amelyről tudtam, hogy az a lányé, aki le akart ülni hozzánk, és akinek a hangját még sohasem hallottam.

— Számár vagy — mondta. Visszautasítottál engem, az én puha karjaimat, az én ölelésemet, az én csókjaimat. Számár vagy. Tisztán akarod magad tartani, ahhoz az egy csókhoz, ahhoz az első öleléshez,

amit egy leánytól fogsz kapni, amit egy leánynak fogsz adni. Számár vagy. Piszkolod be, csufold be magadat addig, míg meg nem csókoltad, amíg meg nem érintetted, s akkor annál jobban fog esni az az egy csók, s többet fog érni, és többet fog megváltani benned az egy csók. Utána pedig tiszta leszel és tiszta maradsz, amíg azt a csókot el nem felejtéd. De meg kell csókolnod.

Elhallgatott. A szívem összeszorult, fájt, nyomott valami, sirni és verekedni szerettem volna, és harcolni valami ellen, amiről nem tudtam, hogy mi, s amiről tudtam, hogy jönni fog.

V.

Az utnak minden perce nyújtott valami szépet és nagyot. Hiszen minden ut nyújt valamit. De az utnak egy, egyetlen egy perce nyújtott, adott nekem annyit, gazdagított annyival, amennyit nem kaptam hosszú órák, eljárkált napok során sem. Mikor először láttam közlő a zavartalanul-kék égbe meredő havas, messzire elcsillogó hegycsucokat, mikor elveszett a szemem elől, távolság, idő, magasság, tér, dimenziók, minden, amit mértékkel lehet mérni, és nem maradt semmi, csak a hatalmas, minden emberi lélekre rá nehezedő hőtömeg, akkor kaptam ezt az óriási egy percre összeszorult képet. A második percben felszabadultam a nyomás alól, és valami irigy vágy, és valami nagyon jó kívánság tört ki belőlem. Az, hogy az a leány, akitől távol utazom, s aki most nyugodtan, nevetgélve mulat másutt, jöjjön ide mellém, lépjen ide hozzám és szoruljon össze a szíve nekem is éppen úgy, mint nekem, és azután ujjongjon fel ő is éppen úgy, mint én. Egész este nyomott ez a vágy, és gyötört ez a kívánság, és szóltanul, csendben feküdtem le éjfél felé. Mikor barátom már befordult a fal felé, és nyugodtan belealudt az életből az álomba, akkor kivettem a tárcámból annak a leánynak nagy kalapos, mosolygó — másra is, mindenkire is mosolygó — arcképét, és letettem az ágy melletti kis szekrényre és merev szemekkel néztem. Nemsokára eloltottam a gyertyát és amint a vak sötétségben megint rápillantottam arra a helyre, ahol a kép feküdt, akkor láttam, tisztán láttam a képet. Szeme csillogott, fénylett és mosolygó szája beszédre nyílt.

— Miért nézel merev szemekkel ? — kérdezte. Miért szedted elő ezt a fekete, színtelen, érzéstelen képet a zsebemből ? Miért tetted magad elé, hogy pislogó gyertyaláng mellett szemgyötrően fürkészd rajtam az ismert vonásokat ?

— Látni akartalak, feleltem, halkan, a szemed régi csillogását, az ajkad régi mosolygását, egész-tégedet akartalak látni. Nézni úgy egyedül, hogy te csak reám mosolyogj, csak reám nézz. Hogy egymás szemébe nézhessünk, mélyen, nagyon mélyen, egyszer, először.

A kép gunyosan elferdítette a száját és azt mondta :

— Reád vall ez a pár mondat. Tereád vall, hogy nézni akarod az én fekete szememet. Tereád vall, hogy irigyelsz másról minden pillantást, és éjfél sötétség idején veszed elő a képet, hogy egyedül magad nézhess. De minek nézed ? Egyedül vagy, belenézel a szemembe és én azt kinyitom a számodra, és te még sem mersz idehajolni és rámhajolni és megcsókolni.

Én könyörögve tettem össze a kezemet. A kép tovább folytatta :

— Te azért nézed a fekete képet, mert nincs itt a színes, eredeti, igazi élet. És nem mersz megcsókolni. Soha nem lesz bátor-ságod megcsókolni az élel.

Daccal, bátran mondtam :

— Nem is akarom.

— De akarod, kiáltott rám, vagy ha nem akarod, hát akard. Akarj megcsókolni engem, s akard megcsókolni azt, aki él, akit szeretsz, mindenkit. Engem is.

— Nem, nem — könyörögtem összetett kezekkel. Ne mondd, legalább te ne mondd. Én nem akarom, mert szeretlek. És te mondod, akit szeretek. Ne mond. Mindenki mondhatja, csak te nem. Ne mondd. Azt hiszem, sirás közben aludtam el.

VI.

Az ut vége felé elváltunk. A barátom és utitársam másfelé utazott, mint én. Egyedül utaztam egy ideig és néhány várost egyedül néztem meg.

Az egyik városban, ahova egyedül jutottam, csak hosszas keresés után találtam egy nagy kétágyas barátságatlan szobát. Mikor este beléptem, idegen, félelmes hatást tett rám a két embernek szánt szoba, amelyben csak én egyedül voltam. Nagyon éreztem ezt az egyedüllétet, és féltem tőle. Hirtelen kivettem a zsebemből a tárcámat, kikaptam azt a képet belőle, letettem magam elé, és szinte nyugodtan üldögéltem tovább. Olyan nyugodt, majdnem melegegetett és zavartalan érzésem voltam, mint az uton talán egyszer sem. És minden gondolat nélkül, üres, tiszta fejjel feküdtem le, és azt hiszem, minden forgolódás és hánykolódás nélkül elaludtam.

Hajnalfelé ébredtem fel.

Felébredtem valami meleg, puha érintésre, valami uj, még sohasem érzett ölelésre, és finom, lehetővékony csókokra. Amint felébredtem, éreztem, hogy valaki fekszik mellettem. Puha karu, fehérbőrű, barnahaju leány volt. Lassan, alig mozdulva emeltem fel a fejemet, hogy a derengős, szürkés-kék fényben felismerjem a vonásait. Lassan lett mindinkább ismerőssé az arc, s amikor megismertem, valami hangtalan ordítással ugrottam ki az ágyból.

Az a leány volt, akit szerettem.

A hideg padló észretéritett. Visszaforodtam, az ágyhoz, de az üres, mozdulatlan volt. Mégsem tudtam visszafeküdni, hanem remegve felöltözököttem és kimentem a hajnali utcára sétálni. Belül pedig sirt, remegett bennem minden, és fájt az az egy vízió, amelyben talán egy mélyen elrejtett gondolatom kapott képet, vagy amelyet talán az ut és a távollét, és az egyedüllét és sok minden váltott ki belőlem.

Ez volt az utolsó éjszakám az uton.

VII.

Hát az uti éjszakák rosszak, rémesek, fárasztók, de van egy sokkal fárasztóbb, erősebb éjszaka, az első éjszaka, amelyet itthon él át, azután, hogy a jóismerőseket meglátta az ember.

Én azt hiszem, hogy ezeket az uti éjszakákat is csak akkor álmodtam, mikor itthon megújulva és megszépülve már egyszer láttam azt a leányt.

Radó István.

Karácsonyi történet.

Irta : Mihalovits Jenő.

Ott a nagyhegyeken túl, egy folyam-menti kies városkában vidám Karácsony-estét ült az orvos kis családi népe.

A minden jóval dusan megrakott, csillogó, tündöklő, fényes karácsonyfa alatt vidám gyermekcsereg, örömtől repeső szível, ragyogó szemekkel bámulgatja azt a szerintük mérhetlen kincset, amivel a kis Jézuska őket elhalmozta.

A szülők pedig kart-karba öltve boldogságtól nedves szemekkel nézik az ártatlanok kitörő örömet. Ők is úgy örülnek ennek a kedves, boldog családi-estnek, mely feledtetni a mindennapi élet nehéz harcát.

A csendes s oly végtelentül jóleső öröm eme megkapó pillanatában, amidőn a szív megtelik boldogsággal, halk kopogás hallatszik az ajtón.

Az orvos megzavartatva csendes békéjében, kissé bosszusan nyitja fel az ajtót, melyen belép egy szegény, dult arcvonású ember, ki tisztességtudóan köszönve s bosszúságot kérve, fátyolozott hangon adja elő jövelele célját.

„Rosszabbul van a beteg, tán a reggelt sem éri? Már magáról sem tud. Nagy a forrósága! Rosszul van, de nagyon. Hogy ha meg nem sértené, az Isten nevében kéri a doktor urat, fáradsa le hozzá. Tudja, hogy rosszor jött, de hát az a csepp leány... olyan nagyon beteg...

Ugy tagolva, akadozva mondja mind-

ezt s csendesen kicsordul a köny a két szeméből.

„Áldja meg az Isten, tekintetes uram, tegye meg, segítsen azon a cseppsen. Az anyja is ott sir, mert hogy tetszik tudni, egyetlen egy gyermek . . . Elakad a szava, nem tudja mit mondjon. Látszik rajta a töprengés, a kétségbeesés — ha meghalna a gyermek . . .

Megujra szóba fog. Hogy hát megfizetne, de meg is fizet, csak legyen módjába! De ha nem teheti, tekintetes Uram megfizet az Isten! . . .

Az orvos jó ember. Átérti azt, mit a szegény ember szenved s elgondolja, hogy míg ők itt örülnek a kis Jézuskának, ott egy szegény gyermek küzd a gyilkos kórral.

Egy szegény kis gyermek, kit anyja remegve, féltve, sirva ölel keblére. Hol egy család minden boldogsága függ esetleg attól, hogy ő itt hagyja-e most, e magasztos percben, örvendő családját.

Nem sokat tétovázik.

„Elmegyek jó ember!” szól a derék orvos s a karácsonyfa csillogó terhéből lépve pár fényes apróságot s a fa alatt szerte heverő játék-garmadából kiválasztva egy piros szemű, fehér nyulacsát, zsebre teszi azt azzal a gondolattal, hogy „jó lesz az a kis betegnek.” Majd fölveszi kabátját, int a szegény embernek s megindulnak, a kietlen, sötét, téli éjszakába.

Kүн a város szélén, lent a folyam partján lakott a szegény ember. Bizony nagy ut az ilyen zord időben.

Hullott a hó, zugott a szél. Sehol egy lélek. Csak az ablakokról kiáradó fény mutatja az utat.

Minden ház ablakából kiragyo az égő karácsonyfa bűvös, bájos fénye, jelezve a szent estét, Jézus születését. Öröm van ma minden háznál. Boldogság tanyázik a bogárhátu házikókban, csak lent a folyam partján, a roskadozó kis kunyhóban fekszik égő lázban egy kis szőke angyal.

A vihar mind erősebben tombol, szakad a hó, üvölt a szél. Metsző a hideg. De

az orvos csak megy. Utána szóttanul ballag a szegény ember, ki fájó szívvel, elborult szemekkel tekint egyik-másik ablakra, honnan kiki csillog a karácsonyfa fénye. Ónállá nem ég az! Nincsen miért égjen!

Végre célhoz érnek. A szegény ember csendesen felnyitja az ajtót s az orvos belép a kicsiny szobába, hol egyetlen mécs báyadt fénye mellett viraszt egy siró nő. Mellette a kis piciny ágyban fekszik egy kis gyermek. Egy arany szőke haju, gyönyörű leányka, kin első tekintetre meglátják, hogy igen súlyos beteg. Kis keble zihál, nehezen légzik. Arca mint az égő tűz, piciny ajka vérvörös, majd kicsattan a láztól.

Hozzá lép az orvos s gyöngén megsimogatja az aranyszőke fejet. Megfogja a kis beteg parányi kacsóit s nézi nézi soká. Hol a gyermekre néz, hol az anyára esik tekintete, ki csendesen zokogva, reménykedve várja, vaj mit mond az orvos?

A kis beteg egyre jobban piheg, nyög, szeme alig mozdul. Az orvos csak nézi, nézi. Nincs itt már segítség! Elpusztul szegényke.

A szegény anya halkán kérdezi. „Van-e remény, megmarad-e?” Az orvos csendesen int nemet. Vége van, nincs mentés! . . .

Midőn aztán önkénytelen körül néz a szomorú helyen, látja, hogy a háttérben egy teljesen kész kis karácsonyfa áll az asztalon. Gondol egyet. Ez a szegény gyermek hadd menjen boldogan abba a szebbik világba. Oda szól csendesen a siró anyának. „Gyujtáná fel talán azt a karácsonyfát. hadd legyen öröme ennek a cseppsennek.”

Ugy is tesz az asszony. Szemközt a kis ágygyal felállítja a fát s csendesen meggyújtja az apró gyertyákat. Figyeli a gyermek. Most meggyul az egyik, utána a másik. Hogy csillog a dió, a lánc, meg az aranyalma! Ott egy mézeskalács, amott a sok cukor, azt mind a kis Jézuska hozta, azt mind neki hozta!

Felemeli szőke fejcsékjét. Arca piros,

szemei felragyognak. Ajka körül csendes mosoly játszik. Hát még mikor az orvos ölébe teszi azt a pici nyuszt, azt a piros szemű nyulacsát, meg azt a sok fényes, csillogó apróságot mit hazulról hozott! A szegény kis beteg szinte átszellemül. Ez mind az övé, csak az övé!

„Anyám, édes anyám! a Jézuska . . . a Jézuska . . .” tovább nem mondja. Csak visszahanyatlik párnáira. Gyöngé sóhaj száll el piciny ajakáról. Magához szoritja azt a kicsi nyuszt, még egyszer feltekint a ragyogó karácsonyfára, aztán csendesen lehunyja ragyogó kék szemét. Lehunyja örökre. Az orvos mélyen meghatottan kulcsolja imára kezeit s halkan mormogja „Miatyánk Isten ki vagy a menyekben” . . . Az anya csak néz, néz majd zokogva borul az ágyra s forró könnyeivel áztatja azt a szép kis szőke fejet, csókokkal borítja a pici kacsókat. Az ember lassan ereszkedik térdre, könnyek peregnek arcán s csendben imádkozik.

A kis karácsonyfán egymás után alszanak el az apró vékony gyertyák. Ott kialszik a láng, itt kialudt az élet . . .

Odakünn pedig megszólalnak a harangok. Zugva, bugva hirdetik a hívők seregének „Alleluja! megszületett a megváltó!”

Donogán és Somossy

üzégnél

Debreczen, Ristemplombazár.

Megkezdődött a nagy

„Karácsonyi Vásár”

Elsőrendű áruk kerü nek eladásra

leszállított árak mellett.

Csodaszép Ékszerkiállítás!

látható a

Löfkovits Arthur és Társa

országszerte legjobb hírnévnek örvendő, legmagasabb helyekről többszörösen kitüntetett órás, ékszerész ezüstnemű üzletének kirakataiban.

Legszebb,

Legtöbb örömet szerző

Maradandó értékű

Karácsonyi ajándékok.

A modern ékszerészet műremekei sehol sem látható óriási választékban vannak felhalmozva, melyek a

nagy karácsonyi vásár

alkalmából, minthogy legnagyobb részük saját műhelyünkben készült, gyári áron állanak a n. é. karácsonyi vásárló közönség rendelkezésére.

Gedő Adolf

ezelőtt

Schweitzer Testvérek

Varrógép,
kerékpár és
alkatrészek
nagy raktára.

Debreczenben, Piac-u. 56. sz.

A vármegyeháza mellett.

Karácsonyi és ujévi ajándékul!

Legjobb gyártmányu
varrógépek

s ezeknek mindenféle

alkatrészei

tulhalmozott raktár miatt igen jutányos
áron kaphatók.

Külön nagy javítóműhely
kerékpárok és varrógépek részére.

„EUFON“

leghíresebb tölcsernélküli és
tölcéses

GRAMMOPHONOK.

Lemezekben nagy raktár.

Legszolidabb bevásárlási forrás

GYERMEK VARRÓGÉPEK.

Miért visel rossz kötszert?

Mert nem tudja, hol szerezze be!

Nem tudja, hogy Debreczenben egy külföldön, u. m.: Frankfurt, Brüsszel, Bécs, Bern, Hamburg stb. városokban tanulmányozott, a bécsi császár és királyi katonai kórházban mintegy 4000 operálásnál részt vett

ORVOSI MŰKÖTSZERÉSZ

mester van, ki sajátkezüleg készíti a jelenkor legjobb

Sérvkötőit

Múlábakat

Haskötőit

Mükezeket

Egyentartóit

Támogépeket

Vászon görcsér harisnya kötöket.

Ki e szakmában **elsőrendű speciálsta**. Állandó raktár kizárólag saját készítésű keztyükben, kötszerekben, beteg-ápolási cikkekben, gumi különlegességekben, gumi harisnyákban. Teljes titoktartás. Elvem lelkiösmeretes kiszolgálás.

Vitárius Sándor

keztyű és kötszerész mester
Szent-Anna-utcában 1. sz.

Hallotta már ön, hogy mily **olcsón lehet** vásárolni
Sugár Dezső rőfös és férfi divat
 üzletében.

Igen, egy jó ismerősem említette, hogy
 1 mtr, 120 cm. széles nagyon jó csikos és kockás szövetet vett 35 kr-ért. 1 mtr.
 legfinomabb barchetet 27 kr.-ért. Férfi ingek színes és fehérben, nagyon jót 90 kr.
 1 férfi öt réti gallért 10 kr.-ért. 1 pár kézelt 15 kr.-ért. Selyem nyakkendőket
 gyönyörű színekben 20 kr.-ért és nagyon sok-sok más cikket meglepő olcsón. —

Mindenkinek is ajánlom ezen olcsóságáról ismert czéget, kinek üzlete a
 Piacz-utcán 19. szám alatt, Bika szálloda mellett van.

Miklós Emil

tűzifakereskedő
 Jókai-utca 28. szám
 Ponts kimérésben és legjutányosabb ár-
 ban házhoz szállít kitűnő, száraz
tűzifát.

Megrendelések Nagy Samu do-
 hánytőzsdéjén (vérosház épület), Vas
 Ede fűszerüzletében Csapó utca és a
 máv. fűtőház mellett levő tűzifa raktá-
 ramban telefonon eszközölhetők.
 Telefon 733. szám.

Popper Dávidné

ohl. szülésznő lakását Széchenyi-utca 25. sz. alól
 Széchenyi-utca 14. sz. alá
 helyezte át.

Karácsonyi ajándéku legalkalmasabb
**Fésű, Manlour és Parfum casset-
 tek, Tollett tükrök, női kiegészítők**
 a legjobb választékban kaphatók
Stern József és Testvére kefégyár r. t.
 városi raktárban Piacz-utca 22. sz.

Nagy csoda!

hogy sikerült egy óragyár termékének egy-
 részét megszerezni és addig, míg a kész-
 let tart, csoda olcsó áron árulom.

Serkentő óra 130 kr.

Finom lapos acél és nikkelt óra 3 frittól
 feljebb, női acél és ezüst órák, ugyezintén
 mindennemű fali órák olcsón kaphatók

Gasparik F. órák és ékszer üzletében
 Debreczen, Hatvan-utca 2. sz.

Vidékre utánvétellel is. Kérem a czégre vigyázni.

Viszonteladónak árkedvazmény!

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLA-
 TOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ

*zel gyomor, vesese-hólyag és
 bélbántalmaknál oala-
 mint asthma, bronchiata,
 köszvény és húgysavas
 diathesis eseteiben.*

Kapható **Kontsek Géza** fűszer és
 csemege kereskedésében Debreczen,
 Kossuth-utca.

Felhívás.

A Debreczeni Kölcsönös Segélyző-Egylet

mint szövetség 1910. január hó 1-én

alakítja meg 27-ik évtársulatát.

∴ Egy heti törzsbetét heti 40 fillér befizetésére kötelez. ∴

Tagok száma 10.000. Törzsbetétek száma több mint 100.000.

Befizetett tőkénk a

6.500.000 koronát meghaladja.

Uj tagok fölvetetnek és törzsbetét könyvecskék
 már most kiadatnak hivatalos helyiségünkben

Kossuth-utca 11. szám alatt,
 ahol a szükséges felvilágosítások megadatnak.

Debreczen, 1909. november hóban.

Fenyéri Zádor Lajos,
 elnök.

Dr. Szántó Sámuel,
 igazgató.

A
 legszebb karácsonyi ajándék
EGY JÓ TANÁCS.
 „Lépjön összeköttetésbe
KLÁR ANDOR

kereskedelmi és műszaki irodájával“

a m. kir. államvasutak gépgyára vezér-
 :: ügynökségének kerületi képviselője. ::

DEBRECEN, PIAC-UTCA 77.

Szerezze be ott **Áru, Gép és Pénz** szükségletét.

ÁRUOSZTÁLY FŐCIKKEI :

Kőszén, Faszén, Mész, Czement, Mütrágya, Nyersolaj, Gépolaj.

MŰSZAKI OSZTÁLY FOGLALKOZIK :

Gőzgépek, Motorok, Gazdasági Gépek, Gőzekék eladásával.
 Vizvezetési, Légfűtési, Világítási telepek berendezésével.
 Műszaki cikkekből, szerszámokból nagy raktárt tart.

A BANKOSZTÁLY KIESZKÖZÖL :

Törlesztéses jelzálogkölcsönöket 15—65 évi időtartamra 4—4½ %-ot kamatozó záloglevelekben.

Váltókölcsönöket 2—3 aláírásra.

Vállalkozóknak és kereskedőknek óvadékleveleket és adóhitelt közvetít.

Legelőnyösebb 5—10 évre terjedő szövetkezeti kölcsönöket.

Lebonyolít mindennemű bankügyleteket. Közvetíti hasznosítható vállalatok pénzügyi lebonyolítását. Elvállalja birtokok eladását, bérbeadását és parcellázását.

Kereskedőknek és iparosoknak személyi és tárcza-váltóhitelt.

Minden elvállalt megbízást a legnagyobb előzékenységgel, kiváló szakemberek felhasználásával teljesít és kívánatra szakképzett tisztviselőjét **költségmentesen a helyszínére küldi.**

— Ne mulassza el ezen összeköttetést alkalomadtán felhasználni. —

Álföldi Takarékpénztár

DEBRECZENBEN,

Piacz-utca, saját ház.

a Pesti magyar kereskedelmi bank affiliált intézete.

Alaptőke 1.200,000 kor. Tartalékok 600,000 korona.

Betétállomány 1908. december 31-én 5,600.000 korona.

Foglalkozik:

Jelzálog kölcsönök adásával,
Folyószámla előlegek és
Váltóhitelek nyújtásával,
Értékpapírok adás-vételével.

Elfogad betéteket

takarékpénztári könyvecskékre és csekk-számlára,
továbbá perselybetét mellett.

Saját áruraktárában

beraktároz árukat s azokra mérsékelt feltételek
mellett előleget nyújt.

Leszámítol tárczaváltókat

hitelrészes egylet keretében is és a kebelében
alakult

Köztisztviselői hitelrészes egylet

fizetési előleget nyújt 10, 15 és 20 év alatt esz-
közlendő visszafizetésre.

Affiliált intézetei :

Kabai Takarékpénztár rt., Nádudvari takarékpénz-
tár rt. és Hajdunánási gazdasági bank rt. Fiókin-
tézet Vámospéresen.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.

Ezelőtt 17 évvel az egyik fiam oly súlyos szembajba esett, hogy kétségbe estem a látóképességet veszített gyermekem felett. Orvosi tanács gyógyszer nem használt. Akkor olvastam a híres dr. Salamon-féle balzsamról. Meghóztam és utasítás szerint magam kezeltem a fiút Négy nap alatt teljesen meggyógyult. Azóta sok ember, sok gyermek használta ajánlatomra a balzsamot. Tudtommal körülbelül 30-40 embernek segítettem balzsamával, miért is jószívvel mondhatom, hogy habár a szembalzsamnak kémiai alkotó részét nem ismerem, annyi igaz és való, hogy a legsúlyosabb szemkatarusban szenvedő embereknek Dr. Salamon szembalzsamánál jobb gyógyszert nem ismerek. Fogadják tekintetességgel nagy köszönetemet, kiváló tisztelettel
Zólyom, 1908. jun. 15.

Folkmann János
állami polgári iskolai igazgató.

Bocsánat, hogy csak ma, oly hosszú idő után nyilvánítom köszönetemet. Nyári utazásaim ettől visszatartottak. Ezen kellemes utazást is csak önnek köszönhetem, amennyiben kitűnő szem-balzsama rendkívül elromlott szememet rövid idő múlva, tisztára és világosra hozta. Hosszantartó szemgyulladásom, melyet minden más, orvosok által ajánlott szer nem tudott meggyógyítani, kitűnő balzsama teljesen meggyógyított. Fogadják érte ezer köszönetemet és Isten áldja önt ezen gyógyulást hozó találmányáért s azon jótéteményéért, melyet a szem balzsam terjesztésével eredményez. Már két beteget utasítottam önhöz.

Még egyszer meleg köszönetemet.

Mezőkövesd, 1909 okt. 4.

Schultz Franziska.

A nekem küldött Dr. Salamon szembalzsamért legjobb köszönetet mondok. Leányom ettől heves szemgyulladásától teljesen meggyógyult. Miután ezen balzsam nélkül lenni nem akarok, kérek ismét egy tégelyt.
Eperjes, 1909. nov. 4. Tomcsák Mátyas kir. tiszéki eljáró.

Dr. Salamon szembalzsama ára tégelyenként 6 kor. kapható minden gyógyszerárban.

Molnár Sándor gyógyszerész "Magyar Korona" Kassa. Telefon 170. sz.

Özv. Stech Lajosné gyógyszerész Zólyom.

Prospektus mindenkinek kívánatra ingyen.

Cím: G. Salamon Berlin Schönberg. Postfach 12.

Akar ön nőszülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok törvénytelen gyermekkel, testi hibával stb.) 5-500.000 kor. **vagyonnal** fel vagyunk hatalmazva, megfelelő férjet keresni. Csakis urak (ha vagyon nélküliek is,) akiknek komoly szándékuk van és **gyors házassághoz** akadály nincsen, irjanak e címre **L. Schlesinger** Berlin, 18 Deutschland.

Karácsonyi és Újévi ajándék

legnagyobb választékban kapható

VÁGI ISTVÁN

ékszerésznél

DEBRECZEN, Miklós utca 10.

a hol szebbnél szebb ékszerek készülnek rendelésre és jutányosan eszközöl javításokat is.

Aláírási felhívás.

Debreczen sz. kir. város és vidéke t. közönségének szives tudomására hozzuk, hogy

JELZÁLOG és HITELBANK mint szövetkezet

cég alatt korlátolt felelősség alapján álló szövetkezetet alapítottunk, mely céljúl tüzte ki **olcsó hitelnyújtás** által a gazdasági, ipari és kereskedelmi érdekek istapolását. A szövetkezet 5 éves évtársulatot alakít.

heti 50 fillér törzsbetéttel, s működését 1910. évi január hó 1-én hivatalos helyiséjében **Piacz-utca 30. szám alatt,** (Ungvári ház) kezdi meg.

Az igazgatóság:

Dr. Láng Sándor
orvos, elnök,

Blattner Gyula,
Grossmann Ignác,
Lukács Soma

Berényi Lajos
máv. főfelügyelő alelnök.

Gilnek Sándor
Kiss Ignác,
Szikszay Géza,
Urbanovics Miksa.

Turali Frigyes
ügyv. igazgató.

Goldberger Adolf,
Lukács Izidor,
Tóth Lajos,

Dr. Tóth János
ügyvéd, jogtanácsos.

Felügyelő-bizottság:

Szilágyi Jenő,

Bisóthka István,

Ifj. Ganofszy Lajos,

Kormos Gyula.

Aláírás eszközölhető bármely igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tagnál.

Magyar királyi államvasutak szállító hivatala.

Rosenberg Albert Özvegye és Fiai

DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 60.

Elvállal költöztetéseket

szabadalmazott butorszallító kocsikkal helyben és vidéken jótállás mellett.

Áruk szállítását és beraktározását.

Gyűjtő kocsis forgalom

Budapestről és Wienből.

Butorok szállítását, becsomagolását és beraktározását

saját külön e célra épült raktárunkban.

VÁMÁRU elvámolását.

BUTOR.

LEFKOVITS JAKAB

butorkereskedő, asztalos, kárpitos és díszítő
DEBRECEN, Széchenyi-utca 1. szám.

Óriási választék mindenféle buto-
rokban, ebédlő, háló, szalon, férfi-
szoba és teljes

menyasszonyi kelengyék

azonnal készen.

Legszolidabb bevásárlási forrás. — Jutányos és pontos
kiszolgálás.

Kellő biztosíték mellett

részletfizetésre
is kapható.

SCHAUMANN gyógyszerész
GYOMORSÓJA

összeállásában ujonnan javítva több mint 30 éve a
legjobb eredménnyel bevezetve volt és lesz a legjobb
szor mindenféle gyomorbetegségek, bélbetegségek és ét-
vágytalanság ellen. Nélkülözhetetlen az emésztés sza-
bályozása és fentartásánál. A ki soványodáshoz haj-
lik, szintén naponta kétszer használna gyomorsót. Egy
doboz ára K 1.50. Küldés naponta legalább 2 doboz
utánvételével. Kapható minden gyógyszárban és dro-
gériában. Főraktár: Chem-pharm Laboratorium
des Apothekers

Julius Schaumann, Stockerau, beim Wien.

Kötött, szövött

Téli keztyük,

**báli selyem
csipke keztyük.**

Karácsonyi ajándéktárgyak.

Karácsonyi ajándéktárgyak.

Karácsonyi ajándéktárgyak.

Karácsonyi ajándéktárgyak.

Karácsonyi ajándéktárgyak.

Karácsonyi ajándéktárgyak.

Keztyü dobozok,

Illatszerek,

Manikür készletek

nagy választékban

Nagy András

keztyűgyárban, Ristemplombázár.

**Gallérokat,
kézelőket,
férfi és
női ingeket**

FEUERSTEIN MQR

gőzmosodája

legszebben mos és vasal

Pacz-utca 63. szám alatt.

Menyasszonyi

kelengyékét

Függönyöket és

mindennemű tehernemüket

Alapított 1893. évben

Telefon : 632.

Telefon : 632.

Halmágyi

női és leány felöltők
legnagyobb áruháza

Debrecen, Piac-u. főpostával szemben.

„OCCASIO“

karácsonyi vásárt

a tulhalmozott raktár miatt

már folyó hó 20-tól

kezdődőleg rendezi bezáról

f. évi december hó 24-ig,

mely alkalommal az eddigi árnál olcsóbban
kerülnek eladásra a következő cikkek, u. m. :

A felöltő osztályban :

Leány felöltők színes

angol kelméből . . . K 8.—

Női felöltő színes

gyapju kelme . . . „ 10.—

Plüsch felöltő fekete

és színes . . . „ 15.—

Posztó felöltő fekete

téli . . . „ 11.50

Gyermek köpeny téli „ 8.80

A pongyola osztályban :

Halbordszövésű kelme

pongyola . . . . . K 15.—

Delain pongyola színes „ 12.50

Mosó pongyola . . . „ 6.50

Az alj osztályban :

Színes angol alj . . . K 5.50

Színes angol alj finom „ 7.50

Fekete gyász alj . . „ 9.50

Fekete finom alj zsi-

nórral . . . . . „ 15.—

A blous osztályban :

Fehér csipke blous . K 6.50

Fehér tüll blous . . . „ 10.—

Színes tüll blous min-

den színben . . . „ 16.—

Színes selyem blous

angol . . . . . „ 12.—

Az összes Berliini és Párisi Modellek, va-
lamint estélyi köpenyek, Jeanskin, Astra-
chan és más Szörme valamint Jeal Plüsch
és bársony felöltők meglepő olcsón
szerezhetők be.

Hirdetmény!

Tudomására hozzuk, hogy

Debreczeni Bank Részvénytársaság

cég alatt 500.000 korona alaptőkével pénzügyintézetet létesítettünk, mely Debreczenben, Piacz-utca 77. sz., I. emeleti üzleti helyiségében 1910. január hó 1-én megkezdte működését.

Intézetünk

a bank, takarékpénztári váltó és áru üzlet minden ágazatával fog foglalkozni, nevezetesen:

Elfogad pénzbetéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára legelőnyösebb feltételek mellett.

Leszámítol és visszleszámítol váltókat, utalványokat, kötelezvényeket.

Kölcsönt nyújt nyílt követelésekre, kereskedők, iparosok számláinak leszámításával.

Folyószámla hitelt ad fedezet ellenében egyeseknek, cégeknek, vállalatoknak, testületeknek

Előleget ad kereskedők, iparosok és termelők áruira, közraktári zálogjegyekre.

Törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyújt és közvetít ingatlanokra, továbbá már fennálló jelzálogkölcsönöket konvertál.

Hitelt nyújt építkezésekre és elvállalja bérházak kezelését.

Finanszíroz kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági és forgalmi vállalatokat.

Elfogad és legelőnyösebb feltételek mellett elintézi áru és értéktőzsdei megbízásokat.

Vesz és elad legelőnyösebb feltételek mellett mindennemű értékpapirokat, sorsjegyeket és idegen pénznemeket

Kölcsönt nyújt (lombard) mindennemű értékekre, mint részvényekre, járadékokra, sorsjegyekre stb. kedvező feltételek mellett.

Beszerez katonai házassági óvadékokat.

Kölcsönöz óvadékokat, bánatpénzeket, kölcsöndíj ellenében.

Bevált és leszámítol szelvényeket és kisorsolt értékpapirokat.

Elfogad értékpapirokat és más értéktárgyakat megőrzés és kezelés céljából.

Elvállalja váltók és utalványok beszedését az összes bel és külföldi piacokra.

Üzletkörünk művelésére teljes figyelmünket kifogjuk terjesztetni és törekedni fogunk ügyfeleink részére a legkedvezőbb feltételeket megállapítani.

A z i n t é z e t i g a z g a t ó s á g a :

Elnök: **SZÁVAY GYULA**, a Kereskedelmi és iparkamara titkára.

Balogh Kálmán mérnök, nagyvállalkozó, **Dr. Brüll Henrik** ügyvéd, intézeti ügyész
Halmágyi József keresk. ügynök, **Dr. Handel Vilmos** jogakadémiai tanár, **Klein Ignác** nagykereskedő,
Dr. Láng Jakab járásorvos, **Nagy Albert** nagykereskedő, **Nagy Jakab** nagybirtokos,
Dr. Nyíri Ernő ügyvéd, intézeti jogtanácsos.

Igazgató: **KELEN JENŐ**.

F e l ű g y e l ő b i z o t t s á g :

Elnök: **LESZKAY FERENCZ**, biztosító társulati főnök.

Grünberger Ignác takarékpénztári igazgató, **Groszmann Ignác** kereskedelmi ügynök,
Dr. Hódy Béla ügyvéd, **Oláh Károly** tanácsnok, **Dr. Szász Adolf** orvos.

Debreczeni Hitelbank

részvénytársaság

DEBRECZEN, Piacz-utcza, Széchenyi-utcza sarok.

Kölcsönöket adunk

váltókra, kötelezvényekre és folyószámlára a legelőnyösebb kamat mellett.

Elfogadunk takarékbetéteket

betétkönyvecskére és check számlra.

Jelzálog-kölcsönöket ad

földbirtokra és házakra.

Ovadtételek kölcsönöket ad

vállalkozóknak és bérlőknek

Elfogadunk tőzsdei megbízásokat

értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújtunk

tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzügyintézetek részvényeire.

Leszámítolunk tárcsá-váltókat.

az intézet kebelében alakult hitelrészecs csoportban.

Erczpénzek és külföldi bankjegyek beváltása.

Felvilágosítással készséggel szolgál

az Igazgatóság.

PAPP I.uri és polgári szabó. **DEBRECZEN**, Hunyadi-utca 13. szám alatt.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy **lérfi szabó üzletembe** ujonnan berendeztem a **lérfi divat czikkeket**, állandóan **nagy raktárt tartok lérfi kalapokban, vasutas sapkákban és felszerelésekben**, valamint **lérfi fehér és színes ingekben a legolcsóbb bevásárlási forrás.**

Viszonteladónak nagy árkedvezmény!

Részletfizetésre

hitelképes egyéneknek igen előnyös

:: feltételek mellett hitelezek. ::

Pontos és gyors kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

Mélyfúrások

LAPP HENRIK-féle
magyar részvény-társaság

Hely: **BUDAPEST** Gyár: **X., Róbdányai-ut 45.**

A munka szakszerű kiviteléért még
a legnagyobb mélységnél is a legmesszebb
menő szavatosság vállalatik.

Külfúrások

Lapp-féle részvény-társaság
Arany érem Berlin 1907.

Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz!

Megkezdődött a mai napon a **nagy karácsonyi vásár!** Az itt felsorolt néhány cikk megfelelő képet nyújt a nálunk uralkodó olcsóságról!

5 mtr. kelme jóminőségű 1 házi ruhára . . .	186 kr-tól.
5 „ angol kelme csíkos, 1 kostümre . . .	336 „
Gyönyörű mosó barchetek és flanelek . . .	20 „
Szép mintájú berliner Shálak	75 „
Szörme boák	136 „
Remek kivitelű színházi Shálak	134 „
Gyermek kész ruhák, szőnyegek, csipkék, szallagok, Selymek	40-50 „
Csipke és Selyem blousok	275 „
Flanel blousok világos és sötét	125 „

Óriási raktár!**Dus választék!**

Még nem létezett olcsó árak! Maradékok minden ártól. Saját készítésű raugé, cloth cachmir és Selyem paplanok.

Molnár V. J. és Társa fiókja

Kossuth és Batthány-u. sarok.
Színházzal szemben

Arroba Wine Company**: BÉCS. :**

Direkt behozatal! Első bevásárlási forrás!
Ajánlja jótállás mellett tiszta és valódi **legfinomabb rég beraktározott spanyol és portugáliai**

gyógy és desszertborait.

Malaga, Madeira, Sherry, Port, Marsala Lacrimae Christi, Vermuth és Cognac. Eladás $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ üvegekben eredeti árakban **Debreceni főraktárában**

Stelner Manó

gyógyszerésznél **Piacz-utca 30.** Fehér hattyu gyógyszer-tár, Telefon 595.

KONCZ JÓZSEF**Fest és Vegyileg Tisztít**

mindennemű ruhákat, valamint csipke és Szövet függönyöket, ágy és asztalterítőket, szörme boákat és muffokat stb. — Gallérok, kézelők mosása, vasalása a legszebben és **gyorsan eszközöltetnek.**

Főüzlet: Arany-János-utca 10. sz.**Fiók-üzletek:****Batthány-utca 2. szám.****Vár-utca 3 szám. (A zenede udvarban.)**Telefon szám: **701.**

Az építettő és építő közönség figyelmébe.

A karczagi vasuti állomás mellett, a legmodernebb gépekkel berendezett

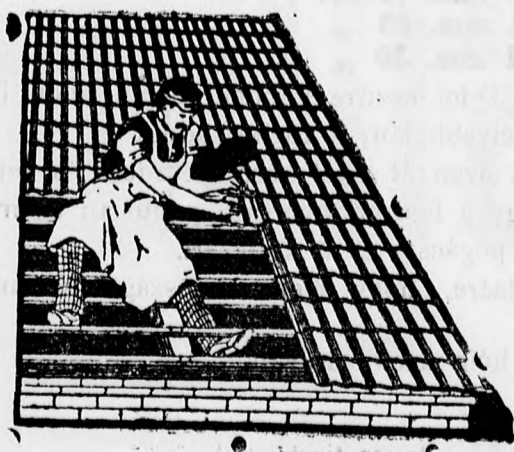
géptégla és cserépgyár

az — elismert legtisztább agyagból gyártott — kitünő minőségű cserepeiből a lapos, ugynevezett hód farku cserepek az összes debreceni fakereskedésekben kaphatók, hol azok mindenkor bármilyen mennyiségben azonnal be is szerezhetőek.

Ezenkívül gyártom a legujabb alakú

➔ **hornyolt cserepet,** ➔

melynek minden más cserépnél azon kiváló előnye van, hogy az egymást fedő részei laposan fekszenek egymáson, és csak a szélső része hornyolt, miáltal a jó sima és szoros fedés biztosítva van és a tető olcsósága, ellenállhatósága mellett igen tetszetős tetőzetet kapunk. Simitott tégláim, melyek szintén géppel állítatnak elő, a legszebb nyersfalazatot adják, az agyag tisztasága folytán pedig a szárazon sajtolt téglát pótolják.

A karczagi agyagnak még azon előnye is megfizethetetlen, hogy sűrűségénél fogva vizet alig szív magába, ezért a tető szerkezetet nagyon erőre építeni nem szükséges. A rosszabb minőségű cserepeknél szokásos kátrányozást, hogy azzal a sűrűséget pótoljuk, cserepeimnél teljesen feleslegessé válik.

Megrendelések minden fajta fedélcserépre és első osztályú géptéglára, melyek nyersfalazatnak is alkalmasak és simított téglára, alulírott tulajdonosnál is eszközölhetők.

Tisztelettel

LŐWI ÁRMIN Debreczen, Széchenyi-u. 23.

Groszmann és Mandel banküzlete

DEBRECZEN, Hunyadi-utca 21.

Ajánl olesó kamatu **törlesztéses kölcsönöket** földbirtokokra és házakra **a legelőnyösebb feltételek mellett.**
 Drágább kamatu kölcsönöket **olesóbbra cserél.**
 ALAPITTATOTT: 1895-ben. TELEFON: 76. szám.

Tisztelettel **GROSZMANN és MANDEL.**

Blattner József

üveg-, porcellán és kópkeret üzlete
 Debreczen, Csapó-u. 1. szám alatt

A legdusabban felszerelt üzlete

karácsonyi és újévi ajándék tárgyakban

u. m. sör- és bor készletek, viz- és
 likőr szervizek, kávé- és tea készle-
 tek, evőeszközök, dísz tárgyak, vala-
 mint asztali és függőlámpák minden
 a **legjutányosabb árban.**

Tisztelettel

Blattner József
 Csapó-utca 1. szám.

Legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándék

egy életnagyságu olajfestmény, amit bár-
 mily régi és rossz képről a legjobb kivi-
 teiben készít **20 koronáért**

Burg Izsó fényképész.
 Debrecza, Kossuth-u. 24

Különlegességek karácsonyi és újévi
 fényképes lapokban.
6 darab 2 korona 40 fillér.

ÁGYNEDVESSÉGEK.

Azonnali gyógyulás „Ébredj!” által, törv. védve
 Kor és nem tudatása mellett felvilágosítás ingyen

INSTITUT AESCULAP No. 473.
 REGENSBURG, Bajorország.

A legjobb Poresz szén KLÁR ANDOR özégnél

Debreczen, Piac utca 77. sz.

szerezhető be legjutányosabban.

Irodai telefon 445. — Margittár-
 dői raktár telefon 356. sz.

Köhögés ellen

és **rekedtség** ellen használjunk
Dr. Sedlitzky Gasteini

Zierbelkiefer-bonbont.

Kapható 30 filléres dobozban Központi
 drogueria Budai Károly, Dörre Ferencz,
 Jós és Jóna, Mayer J., Mihalovits Jenő,
 Riesz Lipót és Steiner E. özégnél.

Berta malmi liszt, kása, dara és korpa a legolesóbb napi áron.

Hirdetés.

A n. é. közönség b. tudomására hozzuk, hogy dacára a gabona áruk óriási emelkedésének, az

örletési díjat leszállítottuk.

Örletési díjak: **Pitléve** . . . . . 1 mm. 70 kr.
Símán . . . . . 1 mm. 60 „
Darálás . . . . . 1 mm. 30 „

Szives figyelmébe ajánljuk, hogy malmunk át lesz alakítva, 0-tól kezdve minden számu finom lisztet fogunk készíteni, valamint grizt is, az örleményből a legcsekélyebb korpát fogjuk adni.

Malmunkat köleskása készítésre is berendeztük, hol egész éven át lehet kását készíteni és venni, olajmalmunkat is megnagyobbítottuk, új gépekkel felszereltük, hogy a feleket gyorsan, pontosan és megelégedésre szolgálhassuk ki. Az olajból vámot nem veszünk, csak pogácsát és 5 krajczárt.

Istálló és szekérszin áll a nagyérdemü közönség rendelkezésére, hogy télen át jószágainak enyhe helye legyen.

Az olajmalmunk minden évben november hó 1-től június hóig üzemben van.

Napraforgót a legmagasabb napi áron veszünk.

Kérjük b. pártfogását

teljes tisztelettel

Berta malom

Debreczen, régi disznóvásártér.

Terményeket a legmagasabb napi áron veszünk.

Napraforgó és repce pogácsa napi áron kapható.

Napraforgó és repce olaj napi áron kapható.

Bérgazdaságok

:- továbbá ipari és -:
kereskedelmi vállalatok

financirozását

legelőnyösebb feltételek
mellett vállalja a

Forgalmi Bank

részvénytársaság.

Debreczen.

Butorüzlet áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. figyelmét felhívni, miszerint a helybeli piacon 25 év óta fennálló butorüzletem január hóban

Plac-utca 68. szám alá,

a mai kornak megfelelően berendezett modern helyiségeimbe helyezem át, miért is az összes raktáron lévő butor-árakat leszállított áron árusítom el.

Tisztelettel

KILLER EDE

Butorgyáros : cs. és kir. udvari szállító.

500 koronát

üzetek annak, ki a **Bartilla fogvizének** használatát mellett üvege 80 fill., valaha ismét fogfájást kap, vagy szája büdlik. **Bartilla Winkler Ede**, Wien, 19/I., Sommergasse 1. — Kapható minden gyógyszerárban és drogonáriában — Csak a **Bartilla fogviz** kérendő Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik. Oly helyekre, hol nem kapható, bérmentve küldök üveget 5 kor. 80 fillérért Kapható Debreczen: **Mihalovits Jenő** gyógyszer-tára a „Kigyó”-hoz.

Csemege alma egészséges, valogatott, szép tartós, téli fajok: **Parmen, Jonathan, Belflor, Törökbalint, Rozmaring, Szeresike és Batul** legnemesebb fajokból vegyesen öt kilos postato-árral 3-50 ötven kilos ládával **25 koronaért** száz kilos ládával **45 koronaért** gonmosan, lelkiismeretesen és szavatolt fagymentesen csomagolva szállítja utánvétellel **Szeless Pál** Nagymarosou, Hont megye.

GESSLER SIEGFRIED

cs. és kir. udvari szállító, József főherceg cs. és kir. fensége kamarai szállítója

BUDAPEST,

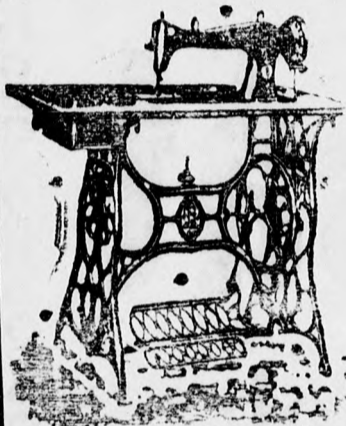
ajánlja különlegességét, az

„ALTVATER“ NÖVÉNYLIKÖRT

és egyéb finom likörgyártmányait, valamint

ezüst üstben főtt valódi

málnaszörpöt.

Varrógépek 8 évi jótállás, kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók

Rosenberg és Hammer

varrógép és kerékpár raktárában,

Debreczen, Plac-utca 2. sz. (Kereskedelmi Akadémia palotában.)

Kerékpárok legnagyobb raktára.

Gramaphonok óriási választékban.

Gramaphon lemezeknek darabja 3 K.

A karácsonyi idényre

ajánlom becses tigyelmébe az üzletemben berendezett kiállítás, ahol nagyválasztékban saját gyártmányu **habstütemény, birsalma sajtból arabeszk, barack, csemege, Patience sütemény, mandulás sütemény, likőr és fondán karikák** csokoládé alakok kaphatók ezenkívül raktáron tartok

karácsonyfa díszeket

kis likőrüvegeket, arany és ezüst szájak (Lameta) kis sörös üvegeket, csokoládé szívarkakat és cigarettákat, salon cukorkákat legdiszesebben csomagolva és még sok szép és olcsó ajándéktárgyat

RIESZ LIPÓT

Plac-utca 42.

Gyors házasságot

kíván sok vagyonos nő. Urak, ha vagyon nélkül is sziveskédjenek jelentkezni **M. Rohemberg**, Berlin N W. 23 Magyar levelezés.

Új hitel üzlet!

Most már nem kell törni a fejünket, hogy hol szerezzük be téli szükségletünket. t. i. **téli kabát, öltöny, női felöltők**, férfi és női ruhaszövetek, garnitúrák, posztó és csipke függönyök, nagy kendők, vásznak, kanavászok, selufonok, saját készítményű paplanok, szőnyegek, boák, muffok, tricót, alsó ruházatok, stb. mert

Adler és Schwartz cégnél

Simonffy-utca 6. szám, (a tejpiaccal szemben, ezt bámulatos olcsón és előnyös

heti és havi részletfizetés mellett

lehet kapni minden hitelképes evyének.

Elsőrendű fűszerüzlet.

Állandó raktár friss csemegeárunkban. Sestakerti bor.

Vásárlás könyvre vagy készpénzre.

Répa, luczerna, lóhere magvak.

MAYER JENŐ

fűszer és csemege kereskedésében
DEBRECZEN,

Főüzlet: Piac- és Széchenyi-utca sarok.

Fióküzlet: Csapó-utca 38.

Kékkő, raffia, jutafonal.

Naponta újdonságok csemegeárunkban.

Legolcsóbb beszerzési forrás fűszerárunkban.

Minden idénynek csemegeárui állandóan frissen kaphatók.

Debreczen szab. kir. város

Világítási Vállalata

városi üzlet Piac-útca 81. szám.

Elvállalja légszesz és villamos vezetékek és felszerelések be-
rendezését világítási és ipari czélokra.

Gázkályháknaál és főzőknél az elhasznált légszesz legfeljebb egyharmad-
rész áru, mint a fatüzelés költsége. Szép és olcsó lámpák, csillárok és
hozzávaló felszerelések kaphatók.

Szállít mindenféle dinamó gépeket és villamos motorokat.

Elsőrendű pirszén (koks)

házhoz szállítva olcsóbban mint bárhol és

Tiszta Porosz kőszén

megrendelhető

a légszeszgyárban, vagy a városi üzletben,

valamint épületek és fagyarak megvédésére való

Fekete kőszén kátrány

tetszés szerinti mennyiségben.

Mindennemű felvilágosítással szivesen szolgál az igazgató:

DEBRECZENI JENŐ,

gépészmérnök.

Telefon: Gyári 74. sz.

Telefon: Városi üzlet 90. sz.

Az Általános Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piacz-utca 34. sz. Főposta mellett.

Előnyös kamattétel mellett:

Kölcsönöket nyújt váltókra, kötelezvényekre, folyószámlára, értékpapírokra és árukra. **Kereskedők** tárczaváltói és könyvköveteléseit leszámítolása. **Gazdáknak** személyes hitelnújtása az intézet kebelében létesült **hitel-egylet** által. **Betéteket** elfogad gyümölcsöztetés céljából **betéti könyvecskékre** cheque számlára és pénztári jegyekre 4 és fél százalékos kamatozás mellett. **Előlegeket** nyújt kézi zálogtárakra, várható termésre. **Óvadékkölcsönöket** folyósít vállalkozók és bérlőknek. **Törlesztéses kölcsönöket** engedélyez 10—65 évig földbirtokokra és forgalomképes házakra. **Tőzsdei megbízásokat** elfogad értékpapírok vételére s eladására. **Külföldi pénznemeket** bevált és ilyenekkel szolgál. **Hitelleveleket** ad a külföld bármely piaczára.

Közelebbi szó- vagy írásbeli felvilágosítással szolgál az intézet

Ügyvezető igazgatója.

*Gyomorgörccs, kólika, étvágytalanság és
általános gyomorbetegségekben a
legkitünőbb háziszser a*

Hollandi Gyomorcseppek.

1 üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában, DEBRECZEN.

Karácsonyi és újévi ajándék tárgyak.

Kalapok! Gzipők!

Parfüm, Manicür és Fésű kasetták, Női kezításkák, Szivar, cigaretta, pénz és levél tárcák a legizlősebb kivitelben. Bálí, bőr selyem, kötött, és cérna keztyük, valamint az összes férfidivat és pipere cikkek a legnagyobb választékban kaphatók

NYAKKENDŐKI

Győrfi Testvérek

férfi divat, keztyű, kötszer, orvosi műszer és toilette cikkek áruházában,
DEBRECEN, Piac-utca 30, (Dreher-söracsarnokkal szemben.)

Magyar állam vasutak

menetrendje.

1909. május hó 1-től

Debreczenből indul :

Budapest felé személyvonat	— d. u.	12 6. 10 p
Budapest felé (gyorsvonat)	— d. u.	4 „ 42 „
Budapest felé (gyorsvonat)	— reggel	8 „ 57 „
Csak P. Ladányi mtv.	— reggel	5 „ 10 „
Csak P. Ladányi	— d. e.	11 „ 28 „
Budapest-Nagyvárad felé	— d. u.	3 „ 45 „
Budapest felé	— éjjel	1 „ 49 „
Budapest-Nagyvárad felé	— este	10 „ 45 „
P. Ladányi-Nagyvárad	— este	9 „ 10 „
M. Sziget sz. v. felé	— éjjel	2 „ 54 „
Csak Szatmár	— reggel	5 „ 20 „
Szatmár-M. Sziget felé	— d. u.	3 „ 56 „
Csak Szatmár (gyorsvonat)	— d. u.	6 „ 57 „
M. Sziget	— este	10 „ 10 „
Szatmár-M. Sziget f. (gyorsv.)	— d. u.	12 „ 20 „
Szerencs-Kassa sz. v.	— reggel	5 „ 14 „
Miskolc-Kassa felé	— reggel	8 „ 51 „
Nyiregyháza-Szerencs	— délben	12 „ 38 „
Miskolc-Kassa felé	— este	7 „ 05 „
Szerencs-S.A.-Ujhely-Kassa f.	— d. u.	4 „ 28 „
Nyiregyháza	— este	10 „ 37 „
	m. á. vasutól reggel	5 „ 30 „
	vásártérről — reggel	5 „ 38 „
	m. á. vasutól d. e.	8 „ 09 „
	vásártérről — d. e.	8 „ 16 „
H.-Böszörmény	m. á. vasutól d. e.	11 „ 11 „
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről — d. e.	11 „ 20 „
	m. á. vasutól délben	12 „ 15 „
	m. á. vasutól d. u.	4 „ 36 „
	vásártérről — d. u.	4 „ 44 „
	m. á. vasutól este	7 „ 00 „
	vásártérről — este	7 „ 08 „
F.-Abony felé m. á. vasutól	— reggel	2 „ 58 „
Tiszapolgár, Tiszafüred, Füzesabony	— d. e.	11 „ 33 „
O.-Kócs-Polgár felé vásártérről	— d. u.	5 „ 00 „
Derecske-N.-Léta felé	— reggel	9 „ 41 „
Derecske-N.-Léta felé	— d. u.	4 „ 51 „

Debreczenbe érkezik :

Budapest felől gy. v.	— délben	12 6. 8 p
Budapest Nagyvárad felől sz. v.	— d. u.	3 „ 36 „
	gy. v. este	6 „ 49 „
P. Ladányiból sz. v.	— d. u.	2 „ 51 „
Püspökladány	— reggel	7 „ 46 „
	dél előtt	9 „ 36 „
Budapestről	— este	9 „ 46 „
Budapestről sz. v.	— éjj.	2 „ 28 „
M. Sziget felől sz. v.	— reggel	6 „ 58 „
	sz. v. — éjjel	10 „ 12 „
Nagyvárad-Püspökladány	— reggel	5 „ 08 „
M. Sziget felől	— éjjel	1 „ 29 „
	gy. v. — reggel	8 „ 46 „
Királyháza felől sz. v.	— déli	11 „ 40 „
Királyháza	— reggel	6 „ 58 „
Körösmezőről gy. v.	— d. u.	4 „ 22 „
	— este	10 „ 12 „
Szatmárról gy. v.	— d. e.	8 „ 46 „
Szatmárról sz. v.	— este	6 „ 43 „
Nyiregyházáról sz. v.	— reggel	6 „ 34 „
Kassa felől sz. v.	— reggel	8 „ 05 „
Szerencs felől sz. v.	— déli	11 „ 22 „
Kassa felől sz. v.	— d. u.	3 „ 25 „
Kassa felől sz. v.	— este	8 „ 40 „
Szerencs felől sz. v.	— este	10 „ 20 „
	vásártérről — reggel	7 „ 7 „
	máv. vasúthoz d. e.	7 „ 14 „
	m. á. vasúthoz d. e.	11 „ 26 „
B.-Sz.-Mihály	vásártérről — este	6 „ 20 „
H.-Böszörmény felől	máv. vasúthoz este	6 „ 27 „
	máv. vasúthoz d. u.	2 „ 00 „
	vásártérről — d. u.	3 „ 35 „
	máv. vasúthoz d. u.	3 „ 40 „
	— este	10 „ 27 „
Derecske-Nagy-Léta felől	— d. u.	3 „ 05 „
Derecske-Nagy-Léta felől	— reggel	7 „ 50 „

Pénz! Pénz!

Ha előnyös, kiska natu tőkeörlesztéses kölcsönt óhajt felvenni, úgy saját érdekében keresse fel **Debreczenben, a Hunyadi-utca 12. szám alatt levő**

„Pénzügyi Hitelvállalatot,”

hol nemcsak földbirtokokra, hanem 6000 koronánál értékesebb lakóházakra is megszerezhető a tőkét és kamatot magában foglaló kölcsön.

Jancsó Testvérek

Sestakerti asztalos ipartelepének

B U T O R

raktára

a Csizmadia szín udvarban

:: volt Szűcsök áruacsarnoka ::

Csapó-utca 17. sz.

Szőlőoltvány,

szőlővesszőről és borról nagy képs árjegyzékemet

INGYEN

és bérmentve küldöm meg, a ki eszmét tudatja. Ezen könyvet még az is kérje, a ki rendelni nem akar, mert ebből megtanulhatja a szőlőtelepítést s emellett sok szőlőkép van benne. Szőlőoltványokból és más egyéb európai és amerikai sima és gyökeres vesszőkből, a világhírű Delawareből állandóan több millió készlet eladó, olcsó ár mellett. Több ezer elismerő-levél, köztük több hercegi és grófi uradalomtól.

Czim: **Szűcs Sándor és fia, szőlőtelep**

Bihardíszeg.

A takarékos, pénzt szerető és előre látó gazda

azért fedi **Bohn** épületeit

272-es cseréppel

mert ezen cserépnek előnyei: kézzel vert cserépnél tartósabb, olcsóbb és könnyebb.

Másféle hornyolt cseréppel precízebben és légmentesen fedd.

Eternitnél tűzbiztosabb, olcsóbb és kipróbált tartóssága századokra kiterjed.

Kapható bármely mennyiségben

Bohn cserépgyártmányok raktárában:
Debreczenben, Piac-utca 83. sz. a., hol teljes fedések is elvállaltatnak.

„Gyöngyvirág Crème“

az arokrémek gyöngye!

Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. **Símává, fehérré és üdévé teszi az arcot!** Sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz. A nappalra való kréme nem zsíroz, míg az éjjelre való zsíroz. Egy tégely ára 1 korona.

Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó“ című gyógyszerárában,
DEBRECEN.

Molnár Ferencz Zádor Lajos utóda

női divattermében.

Alkalmi vásár f. é. dec. 31-ig bezárólag, előnyös, mérsékelt árakban.

Csakis finom divatcikkek!

— ugymint Costüm posztók, valódi gyapju, ruha és blouz szövetek, színes és fekete selymek. —

Női és gyermek felöltők valódi szörme és plüsch kabátok, boák és muffok, gyapju selyem és csipke blousok, színházi paletok és sebák.

Múlt idényről visszamaradt áruk félárban árusítatnak ki.

Olcsó Karácsonyi és Ujévi Vásár Budapesti Korona Áruházban Debreczenben, csakis Piacz-u. 19. sz. alatt létezik a Bika kávéház mellett.

Az áruház a Budapesti Áruház mintájára lett berendezve, a hol minden kapható.

Külön osztályok:

- 50 filléres, 1—2 koronás gyermekjátékok és disztárgyaknak.**
- Diszasztalka, csodaszép, mahagoni utánzat vagy majolikából . . . . . 2 korona
- Diszműtárgyak,** diszórák, dohányzók, tentakész-
letek, 3 águ disztükrök.
- Gyermekjátékok,** valódi francia babák, baba-
kocsik, hintalovak.
- Kinaezüst** czukortartók, diszkosárkák, evőeszközök
alpacából is.

Pénz, szivar, cigaretta tárczák, bankótárczák himezve is, solingeni zsebkések,
Tízezer különféle társasjátékok, sakk, dominó, lóverseny tombola 30 fillértől.
Laterna magikák 50 fillértől.

Kinematograph 4 koronától

Kivonat a sok ezerféle olcsó ujdonságokból:

az 50 filléres játék- osztályban Baba, csodaszép, öltözve ka- lappal és cseresznye diszi- tással . . . . . 25 kr. Automobil önműködő . . . . . 25 kr. Butorkészlet remekszép fény- zett dobozban . . . . . 25 kr. Babakocsi bronzból . . . . . 25 kr. Nikelezett vagy fakonyha edény, dobozban remek szép . . . . . 25 kr. Szalon butor, bronzból, cso- daszép dobozban . . . . . 25 kr. Zongora, erős fából 6 aczél- hanggal . . . . . 25 kr. Mosdó állvány remek szép fémhől, remek szép . . . . . 25 kr. Kályha, edénnyel felszerelve fémhől, remek szép . . . . . 25 kr. Szénavasaló, nikelből csodaszép Kávéőrölő fényezett, diófa réz- tölcsérel . . . . . 25 kr. Nikeltrombita selyem rojtok- kal . . . . . 25 kr. Ebédőkészlet, csodaszép virá- gos festéssel dobozban . . . . . 25 kr. Kávékészlet, csodaszép virá- gos festéssel dobozban . . . . . 25 kr. Bártfai ló, törhetetlen ujdon- ság . . . . . 25 kr. Kuglizó kosárban . . . . . 25 kr. Puska vagy kard legfinomabb Csákó vagy huszársapka vö- rös posztóból . . . . . 25 kr. Hegedű, remekszép . . . . . 25 kr. Lóverseny játék dobozban . . . . . 25 kr. Képeskönyv, csodaszép . . . . . 25 kr. Asztalos szerszám remekszép Asztalos szerszám, erős do- bozban . . . . . 25 kr. Építő képes kocka és diszes képes dobozban . . . . . 25 kr. Számológép, remekszép ma- hagoni utánzat . . . . . 25 kr. Zenélő doboz remek szép ké- pekkel . . . . . 25 kr. Bárány valódi szörme . . . . . 25 kr. Dominó 45 kövel dobozban Festőiskola 12 tarka ceruzá- val, 6 mintaképpel, nagy- szerű játék . . . . . 25 kr. Gyermekdob bőrrel bevonva Tőff-tőff automobil társasjáték ujdonság . . . . . 25 kr.	Tűzijáték golyóval ellátva . . . . . 25 kr. Társasjáték vagy 200 külön- féle diszes dobozban, fiuk és lányok részére . . . . . 25 kr. Ólomkatonák remek kivitelűek nagy dobozban . . . . . 25 kr. Ideál pisztoly gummitöltéssel és célzó táblával . . . . . 25 kr. 32 darab Sakkfigura dobozban . . . . . 25 kr. 50 filléres disztárgyak Hölgyeknek és uraknak. Hamutálca fémhől csodaszép ujdonság . . . . . 25 kr. Női kézi táskák valódi bőrből Levelezőlap album vászonkötés- ben . . . . . 25 kr. Fénykép album . . . . . 25 kr. Emlékkönyv selyem, bársony- kötésben . . . . . 25 kr. Esztergályozott talpon álló tükör Virágváza, csodaszép égetett virágos festéssel vagy bronz virággal . . . . . 25 kr. Keztyű vagy zsebkendő doboz nyerselyem fedéllel, bronz disztéssel, még itt nem lé- tezett . . . . . 25 kr. Faldisz, terakottából fára fes- tett, vagy üvegre festve . . . . . 25 kr. Tentatartó vagy dohányzó- készlet mahagoni utánzat csodaszép . . . . . 25 kr. Cukortartó diszes üvegben, talpon álló . . . . . 25 kr. Vaj vagy cukortartó nickel fedéllel . . . . . 25 kr. Tükör figurák, nippel . . . . . 25 kr. Kenyérkosár, majolika be- téttel . . . . . 25 kr. Fésűkészlet dobozban . . . . . 25 kr. Bronz fényképkeret . . . . . 25 kr. Emlékkönyv csontutánzat . . . . . 25 kr. Fényképtartó eredeti japáni nádból 123 cm. hosszú, 30 cm. széles . . . . . 25 kr. 2 személyes üveg likőr kész- let nikellezett tálczával . . . . . 25 kr. Törülközőtartó diófából üveg betéttel, arany felirással, még itt nem létezett . . . . . 25 kr. Levélsekrény fémhől . . . . . 25 kr. 3 oldalú tükör, nikellezett . . . . . 25 kr.	az 1 és 2 koronás játék- osztályban Eredeti francia baba 32 cm. magas . . . . . 50 kr. Flaker, erős színes fémhől 2 lóval felszerelve . . . . . 50 kr. Mascuelo nagy törhetetlen . . . . . 50 kr. Zongora erős fából, re- mek képekkel bevonva, 12 aczél hanggal . . . . . 50 kr. Önműködő és felhuzható remek játékszerek, vagy 200 féle új mintában . . . . . 50 kr. Laterna magika . . . . . 50 kr. Domino 45 csontkővel, erős diszes dobozban . . . . . 50 kr. Nagy hegedű vonóval, dobozban . . . . . 50 kr. Képzőművészeti horgony nagy diszes dobozban . . . . . 50 kr. Társasjáték, ezerféle ujdonság, fiuk és leányok részére . . . . . 50 kr. Kávékészlet, porcellánból csodaszép, virágos festé- ssel, dobozban . . . . . 50 kr. Ebédőkészlet, porcellánból csodaszép, virágos festé- ssel, dobozban . . . . . 50 kr. Képeskönyv, óriási nagy diszkötés . . . . . 50 kr. Sakkfigura, eredeti fran- cia erős dobozban . . . . . 50 kr. Számológép, óriási nagy bártfai gyártmány . . . . . 50 kr. Lombfűrészeti készlet . . . . . 50 kr. Kuglizójáték, óriási nagy erős fadóbozban, vagy diszes állványon, ma- hagonira festve . . . . . 50 kr. Vasút önműködő sinek- kel, dobozban . . . . . 50 kr. Babakocsi erős, fémhől, ernyővel . . . . . 50 kr. Bártfai állat, remek szép ujdonság . . . . . 50 kr. Bártfai alakok, ujdonság Építőköcka, óriási nagy csodaszép képekkel . . . . . 50 kr. Allatsereglet, kereken járó Istálló, remek szép . . . . . 50 kr. Bártfai kutya, kocsival, ujdonság . . . . . 1.— frt Bárány szörmeből, hanggal . . . . . 50 kr.	Laterna magika, új szerk. . . . . 1.— frt Kinematograph, teljesen felszerelve, még itt nem létezett ujdonság . . . . . 2.— frt Babakosár, csodaszép . . . . . 1.— frt Egy, két koronás diszmű- tárgyak. Hölgyeknek és uraknak. Háromágu tükör, remekszép . . . . . 50 kr. Cigaretta tálcák, himzéssel . . . . . 50 kr. Fényképalbum, selyem plüs kötésben . . . . . 1.— frt Képes album plüs kötés- ben . . . . . 50 kr. Emlékkönyv két oldalt selyem plüs kötésben . . . . . 50 kr. Dohányos készlet, bronz utánzat, kutya, nyul, vagy malaccal együtt . . . . . 50 kr. Selyem plüsch varró doboz . . . . . 50 kr. Önműködő cigaretta doboz, finom fehér fából, ége- téshez is alkalmas . . . . . 50 kr. Kinaezüst cukortartó . . . . . 1.— frt Tortatálca nickel kerettel, 23 cm. nagyságban finom diszes virággal . . . . . 1.— frt Mahagoni fali etager réz- rud, disztéssel . . . . . 50 kr. Gyümölcs állvány, bronz- talppal, üvegtállal . . . . . 1.— frt Sörös v. boros készlet 6 pohárral, finom vir. fes- téssel . . . . . 1.— frt Likőr készlet 6 személyes, finom virágos vagy cseresz- nye festéssel és üvegkan- csóval . . . . . 1.— frt Asztali lapát kefével . . . . . 50 kr. Tentatartó, csodaszép fémhől még itt nem létezett . . . . . 50 kr. Ékszer doboz, csodaszép . . . . . 50 kr. Bambusz asztalka finom fo- nott tetővel, kaliczkanak alkalmas . . . . . 1.— frt 6 pár fayence teás csésze . . . . . 1.— frt 6 pár legfinomabb fekete kávé csésze . . . . . 1.— frt Dohányzó készlet csodaszép, mahagoni vagy bronz . . . . . 1.— frt Tenta készlet, irodának is al- kalmas, finom . . . . . 1.— frt Szivartárca himzéssel valódi bőrből . . . . . 1.— frt

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölünk, de csakis utánvétellel.
Meg nem felelőt ujévig kicseréljük.

is.

Piacz-ut

Karác

Franc

óri

logole

Közp

DEBREC

Karácso

Fisch

Állandó h

gyöngyház

a

nagy vála

Nagy ra

Fogte

szálpad

Arany

mind

melyek

A gyök

Vidékie

Re

Debr

Ha még n

sárolhat I-

Haza

Piacz utoz

a hol csa

Utolsó hét!
Gyermekjátékok
 minden elfogadható árban
 adatnak el.
HOL?
Schwarz M. L.-nél

Piacz-utca 38. szám. A Posta mellett.

Karácsonyra ajándékol!
 Francia és angol illatszerek
 Casetták
 óriási választékban
 legolcsóbban beszerezhetők a
Központi drogueriában
 DEBRECZEN Piacz-utca. — Városház épület.

Karácsonyi vásár még tart
Fischer Jakab látészerezésnél
 Főter 23. sz. (Sesztina-ház.)
Állandó kiállítás színházi látcsövekből
 gyógyház és alumínium nyeles legfinomabb
 achromatikus üvegekkel,
 nagy választékban a legolcsóbban kaphatók.
 Nagy raktár szemüvegek és csiptetőkhöz.

Fogtechnikai műterem
 Fogak és teljes fogsorok
 szápadlás nélkül.
 Arany fogkoronák, arany hidak és
 mindennemű kautschuk fogak,
 melyeket a szájból kivonni nem kell.
 A gyökerek eltávolítása főleges.
 Vidékiek egy nap alatt kielégítettnek.
Mérsékelt árak.
Reiter Sándor
 fogtechnikus.
 Debreczen, Kossuth u. 15. sz.

Uj üzlet!
 Ha még nem győződött meg, hogy hol vá-
 sárolhat I-ső rendű tarlós cipőket, akkor
 keresse fel a
Hazai cipőraktárt
 Piacz utca 34. (közvetlen a posta mellett),
 a hol csak saját műhelyében készülnek.

Első dus választéku előnyömda.
karácsonyi vásár.
 Legujabb kivitelű karácsonyi és alkalmi ajándék tárgyak dus választékban.
Füstös Dezső
 előnyömda és női kézimunka üzlete. DEBRECZEN, Piacz-utca 12. szám. a.
 Fehér, színes himzés és montirozás és har/snyafejelési vállalat.

A „Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet”
 XIV-ik évtársulata megalakult.
 Alulírott igazgatóság felhívja a város közönségét a szövetkezet kötelékébe való belépésre.
A „POLGÁRI TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET”
 kötelékébe belépnet mindenki, aki magát 20 filléres heti törzsbetét fizetésére kötelezi, a 6 éves évtár-
 sulat tartamára. A tagok jogosítvák egyenlő több törzsbetét jegyzésére is.
 A „Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet” tagjainak személyi hitelre, jelzölgi bekebele-
 zésre, valamint érték kölcsönöket nyújt, amely kölcsönök a heti törzsbetét fizetése által 6 év
 papír ledezet mellett alatt törlesztetnek. A kölcsönök kamatlába a pénzpiac min-
 denkori helyzetéhez képest, a legmértányosabban állapítatik meg. A befizetett törzsbetétek egyenlő
 arányban részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében. Az elmúlt évek tapasztalatai a betéteknek
 átlag 6%-os kamatoztatását biztosítják.
 A „Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet” a tőkegyűjtős eszközölhetésére és a kölcsönök
 könnyebb visszafizetésére, felvett, üzletkörébe az üzletrészek intézményét. Egy üzlet rész 60 kor.,
 amely összeg havi 5 korona betéttel fizethető be. Az üzletrészek részt vesznek egyenlő arányban
 a törzs betevőkkel, az évtársulat tiszta nyereségében.
 Kelt Debreczenben, 1909. évi október hó.
„Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet Debreczenben.”
 Rásó Gyula, Dr. Freund Jenő, Katz Jakab,
 királyi tanácsos elnök. ig. jegyző, jogtanácsos. alelnök, ügyvezető igazgató.
 Weszprémy Zoltán, Hajdúvármegye és Debreczen város főispánja, alelnök.

A feltaláló leányai.
Impozáns nagyszerű hajzatot
 szerezünk és tartunk meg egész a vén korig minden nagyobb fáradság
 nélkül, bajos manipulációk nélkül és lényegesebb költség nélkül, ha
 valódi célirányosan összeállított hajvizet használunk, a mely a fejbőrt
 erősíti és tisztán tartja és a mi legfontosabb ha a haj természetes zsir-
 tartalmát rendezzük. Zsíros, olajos hajnak használjunk :
Uhlmann Peru Tannin vizet
 zsirtartalom nélkül (veres csomagolás) Száraz, kemény, törékeny hajnak :
Uhlmann Peru Tannin vizet
 zsirtartalommal (zöld csomagolás). Együttal eltávolítja a kellemetlen
 izadtságot és a haját szagossá, ingóvá, fényessé és puhává teszi. Nem
 támadja a haj színét, nem piszkol és nem csinál foltot. Tiszta és vilá-
 gos és finom parfümös, üvege K. 2.50 és K. 5.—
Főraktár Ausztr. Magyarország részére:
Vertriebsgesellschaft Wien, I., Karlsplatz 3.
 Kapható Iósa és Jóna gyógyszerkereskedésében, valamint minden gyógyszerárban és illatszerekkereskedésben

Eddig felülmulhatatlan.
Maager W.
 valódi tisztítót

májolaj
 törvényszékiileg védett csomagolásban.
 Sárga : : : : : üvegenként K 2.—
 Fehér : : : : : „ K 3.—
Maager Vilmostól Bécsben.
 1869. óta Ausztria-Magyarország bíro-
 dalmában általánosan bevezetve.
 A t. tanárok és orvos urak által elő-
 szeretettel rendeltetik.
 Kapható a legtöbb gyógyszerárban
 és gyógyszer kereskedésekben.
 Főraktár és főelárusítás az osztr. magyar mo-
 narchia részére
MAAGER W. Wien.
 III/8., Heumarkt 8.

Csak akkor valódi,
 ha a háromszög palack az
 itt levő szalaggal (vörös s
 fekete nyomás sárga papíron)
 van elzárva.

WILHELM MAAGER & CO.
DORSCH
Lebertran
 Protocoll für
 Vertriebsstellen.

Utánzóok törvényileg tiltatnak.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontúl minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vastag betűkből szedett minden szó 8 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék a választékos címet adni.

Levelezés.

Drágám boldog vagyok, hogy veled lehetek, hisz szeretlek még most ezerte jobban, vigyázz az egészségedre, mert félt téged a te aggódó apád.

40 éves mérnök, mért nem jössz el most hozzám vagy nem vagy a városba, egyedül csak téged szeretlek, csókollak sokszor a kis babusod.

Melyik 25-27 éves keresztény fiatal ember ömerkedne meg egy 20 éves szép, csinos, uri leánnyal, kinek rokonai révén nagy protekciója van, „Fő a boldog élet” jellegű írnék a kiadóban.

Következőknek levelei vannak a kiadóban, „Nem bánja meg” „Vigyázat” „Katóka” „Fess jogász” „Öreg ember” „Hamis a kislány” és „Atonatiszt”-nek.

Előkelő társadalmi állású fiatal uri ember, szenvedélyes vadász, feltétlenül intelligens nő ismeretséget keres. Kétszeres örömmel venném azon nőt, ki a majdnem minden ünnepnap délutánjain rendezni szokott vadászataimra elkísérne, az ezzel járó költéseket természetesen én viselném. Házaság nincs kizárva. Titoktartás becsületbeli dolog. Sürgős válaszokat, mert már nagyon unatkozom, „Lesipuskás” jellegű a kiadóba kérek.

Egy fess fiatal ember megömerkedne egy szöke mellett, fiatal uri nővel, kivel unalmas óráit kellemesen eltölthető. A válaszban kérem a találka megjelölését. Jellege: „Ponty” a kiadóban.

Betöltendő.

Perfekt könyvelő és levelező kisasszony felvétetik. Németül levelezni tudók előnyben részesülnek. Jelentkezhetni Kállér Ede bútorgyáros főtéri üzletében.

Kocsisok és gépkocsizók jó fizetés mellett felvétetnek. Teleki utca 100.

Adás-vétel.

Legdivatosabb blousok, kötények, alsó szoknyák, ferfi, női és gyermek fehérneműk leszállított áron beszerezhetők Márton Gyula üzletében Piac u. 9. Uj harisnyák kötése és tejelek elfogadtatnak.

Welsz Ferencz épület és mű-butor asztalos Hatvan utca 9. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkákat elsőrendű kivitelben, mérsékelt árban.

Friss tea vaj, habszín, kávészín kapható a Kláramajori tejgazdaság tejszarnokában. Bethlen-utca 12.

Cseplő garnitúrákat eladók és veszek Ehrenreich Sámuel Széchenyi utca 44.

Mindenféle villamos berendezéseket helyben és vidéken olcsó árak mellett legnagyobb szakértelemmel rendez be **FÖLDVÁRI L.** Cégtulajdonos: Földvári Mór. Debreceni első elektrotechnikai vállalat. Kossuth utca 1. szám. — Telefon: 158. Csillogók legelőnyösebb árak mellett csakis nálam szerezhetők be

Eladó házak. Széchenyi utca 50. sz. ház 30 000 korona, a betébl. tartozás válalása mellett; Arany János utca 59. sz. ház, ára 30 000 kor, mely 6 év alatt fizetendő le, addig természetesen 5 1/2 kamat fizetendő.

Uj rendszerű női férfi divatárak és butoreladás. A mai naptól kezdve minden hitelképes egyén kényelmes heti vagy havi részletfizetés mellett szerezheti be nálam ezüstkészletét női divat cikkekben, női kabátok, férfi öltönyök, felöltők, mindennemű váznak és csavaszokban, saját készítésű c'oth és Caschmir paplanokban, valamint egyszerű és modern butorokban. A készpénz mellett áráknál mindössze 5% árkülönbség. Kaiser Salamon, Hatvan-u. 2.

Eladó a város belső területében fekvő Széchenyi utca végén egy hold 260 □ olyan télen is lakható nyaraló, mely áll teljesen gondozott parkból, 4 szoba (szilárd épület) és az összes modern mellékkeliségekből levő uri lakásból, teniszpálya, villanyvilágítás, továbbá nagy gyümölcsös és kerti veteményeknek megfelelő földből. A legjutányosabb fizetési feltételek. Értekezhetni: Turai Farkas tudakozó irodájában.

Bor 200 Hektoliter, Kitzing, Rizling, Kövidinka. Hordónként is eladó. Molnár Lukácsnál. Debreczen.

Hechserrel ellátott, szigorúan kóser tea-vaj, naponta friss érkezés, kapható József kir. herceg utca 34.

Asztalosoknak való tiszta deszka eladó olcsón Czím a kiadóban.

Lakás.

Piaci boltok bármilyen célra szonnal kiadók. Csapó utca 11.

Egy szépen butorozott utcai szoba, villanyvilágítással Jókai u. 5. sz. a. kiadó.

Hat szobás lakás, külön kerttel és verandával majus 1-re kiadó. Széchenyi utca 20

Egy szép nagy pincze-raktárhelyiség, száraz, világos, tiszta azonnal kiadó, értekezhetni Arany János utca 23. szám alatt.

Különbéle.

Uj női fodrász terem nyílt meg, modern villanyberendezéssel, ahol samponing-mosás, hajfestészet, ondulálás és a legdivatosabb hajmunkák legszébben készíttetnek. Weisz Edéné Piac u. 38. az udvarban. Kifésült és vágott hajat legmagasabb árban vesznek.

Magánkutató iroda. Iskola utca 4. szám Kényes megbízásokat, megfigyeléseket és nyomozásokat elvállal, úgy magán, mint oszládi ügyekben. Krámer József.

Margit fürdőben a javítási munkálatok befejeződtek. Nyitva egész nap úgy uraknak, mint nőknek.

Január 1-től, közép iskolai tanuló uri hához teljes ellátásra elfogadtatik Maros u. 7.

Nincs többé szobafűst. **A JOHN-féle kéménytoldó** minden kéményt megjavít. Leszállított olcsó árak. Kapható **Lukács Vilmos és Testvérénél** Hatvan-utca 5.

**A hirtelen változó
:: időjárás ::
folytán első teendő,
hogy mindazok, akik
csusz, köszvény,
láb-, kéz-, hát- és
derékszaggatás
kinzó tájdalmában
szenvednek, hogy
szerezzék be a tör-
vényesen védett, a
bécsi-, párisi és londoni
kiállításon kitüntetett
és arany érmet nyert
Hires Király-féle
balzsamot**

mely szernek használata után a legrégibb bajok is elmúlnak és nem térnek vissza. Egy nagy üveg ára 2K

Egyedüli készítő:
Grósz Nagy Ferencz
gyógyszerész,
Debrecen, Kossuth-u. 8.
„Arany egyszarvu”
gyógyszertár.

NOXIN

A legjobb
cipő
crém

NOXIN

A szabadalmazott,
KULCSOSAL

Minden jobb tiszteletben kapható.
Hochsinger Testvérek Budapest.

Értesítés

Van szerencsénk a n. é. vevő közönség szives tudomására hozni, hogy a Simonffy utoza 2. sz. alatti Weisz Izidor,

Lusztig és Bán utóda

fűszer, liszt és gyarmatárú nagykereskedését átvettük és azt dusan felszerelve, saját nevünkön tovább vezetjük.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérjük.

Kiváló tisztelettel

Gevürcz és Klein

Simonffy utoza és Halköz sarkán
Közvetlen kávé és tea behozatal.

Wirth Zongorák

Fekete, Mahagoni, diófa színben
gyári áron kaphatók
SCHMIDT S.

zongora raktárában, Placz-utca 78. szám.

SZABÓ LAJOS FIAI cég

divatruházában

leszállított árak mellett

karácsonyi vásár

folyamatban van.

Árak, minőségek, választék versenyen kívül!

Sport flanel	eddig 24 krajcár	17 kr.
Velour Velez	karácsonyi ára	
Mosó delain	eddig 36 krajcár	26 kr.
Francia delain	karácsonyi ára	
115 cm. Angol szövet	eddig 42 krajcár	26 kr.
110 cm. Divat szövet	karácsonyi ára	
Ruhaselymek	eddig 85-90 kr.	50 kr.
	karácsonyi ára	
	eddig 80 krajcár	50 kr.
	karácsonyi ára	
	eddig 165 kr.	90 kr.
	karácsonyi ára	
	eddig 2-3 forint	1 frt.
	karácsonyi ára	

A többi föl nem sorolt mintázott, különféle egyszínű kelméknél **40-50%-os** árengedmény.

Aláírási felhívás

A KÖZPONTI BANK

mint szövetkezet

V. évtársulatába való belépésre.

1910. január elsejére megalakítjuk az ötödik évtársulatot. Beiratkozások az az ötödik évtársulatba szövetkezetünk hivatalos helyiségében

Placz-utca 65. szám a. (Gzégely ház)

valamint alantírt igazgatósági tagoknál már most elfogadtatnak.

1 törzsbetét 50 fillér. (Ötéves évtársulat.)

Egy törzsbetét 100 korona hitelre jogosít.

Az eddig jegyzett heti betétek közel **kétfélmillió korona** törzsbetéttökének felelnek meg.

I g a z g a t ó s á g :

Dr. Nyíri Ernő jogtanácsos.

Szávay Gyula elnök.

Lichtblau Albert ügyvezető igazgató.

Lestyán Adorján alelnök.

Bleyer Mór,

Debreczeni Jenő,

Dr. Gáspár Géza,

Hoffmann Sándor,

Horváth Jenő,

Kerekes Géza,

Király József,

Klein Ignác,

Körner Adolf,

Németh András,

Nyíri Géza,

Publig Ernő,

Puskás Károly,

Sinka Sándor.

Karácsonyi ajándékoknak

legalkalmasabb,
leghasznosabb
és legolcsóbb

tárgyak, u. m.:

Legújabb dobozos levélpapírok, eszladi doboz 2 K. 2.40 f. már igen csinos kivitelben.

"Uj" asztali tartatókészletek és órák.

Arany fülthető tollak, (amerikai).

"Uj" ezüst zsebirónok (Pendala), "uj".

Olaj, Aquareli és Pastel festészeti készletek.

Képes lap és fénykép albumok bőr fedél már 2 koronáért

Emlékkönyvek, naplók és író.nappák.

Festési, Tarsó és "uj" Batik festészetű tárgyak és készletek.

Crep lámpa ernyők és cserép díszek.

Fali és asztali képekben, nagy választ.

Fényképező gépek és kellékek.

"Uj" Tárzas játékokban "Uj"

igen jutányos árakban

nagy választékban

egyedül

Thaisz Arthur

papírnemű áruházában

Bika szálloda mellett

kapható.

A szokásos karácsonyi alkalmi vásár
még folyamatban van

Kovács Gyula és Társa női divattermében

Debreczen, Főter 55. (Hungária kávéház mellett)

ezuttal rendkívül kedvező alkalom nyílik feltűnő olcsó bevásárlásra, mivel az eddigi tulságos enyhe időjárás folytán nagy árukészletünk maradt

felöltő és divatcikkekből

melyek mélyen leszállított legolcsóbb szabott árak mellett adatnak el.

Occasio eladásra kerülnek

női felöltők posztóból, plüschből, szőrméből, divat és utazó bundák, leány és gyermek kabátok, esti és színházi köpenyek, schalok, szőrmeboák és muffok, Ponnyolák, Aljak és Jouponok, csipke, selyem és szövetblousok

Mindezen cikkek a legnagyobb választékban mélyen leszállított árakon kaphatók.

Kenyérpiacz,

Dégenfeld-tér!

Előre haladt idény miatt a mai naptól
kezdve

Játék, diszmű és alkalmi ajándék
tárgyakat mélyen leszállított
árak mellett árusítunk.

Párisi Nagy Bazár.

Női kézi táskák, pénz, szivar és cigaretta tárczák

:: nagy választékban olcsón kaphatók, ::

Szive
demü bo
fena álló

hor

elárusítás
napi áruk
sitom. Má
bort, ugy
csón lehe
100.000 dr
tosfehér é
olcsó árú
pártfogó st

József

Karácsonyi kedvezmény.

3 pár bőr keztyü dobozban	frt. 4.---
6 " " " " keztyü tágitó és gombolóval	" 7.50
12 " " " " keztyütágitó gomboló és sikporzóval "	" 14.50

Schön Sándor
 keztyü, kötszer és orvosi műszertárában
Debreczen, Piacz-u. 12.
 Stenczinger-ház.

Figyelem!

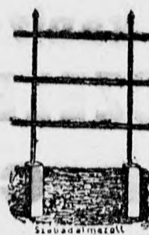
Szives figgelmét felhivom a nagyérdemű borfogyasztó közösségnek, évek óta fenn álló saját termésű vámospécsi

homoki fajboraim

elárúsítására, melyet most is a legolcsóbb napi árak mellett legtisztábban kezelve árusítom. Már 32 krajezártól kezdve finom fajbort, ugyszintén valódi borezetet igen olcsón lehet rálam kapni. Valamint mintegy 100.000 drb. rizling, ezerjő, kövidinka, mustosfehér és csemege faj ültetni való vesszők olcsó ártért nálam megrendelhető. Szives pártfogást továbbra is tisztelettel kérem

Gelberger

József kir. herczeg utca 52. sz

NEUBAUER JÁNOS

SODRONYMŰ GYÁROS

DEBRECZEN, KÉTMALOM-UTCZA 4. SZÁM ALATT.

Készít szabadalmazott beton tömbös szőlőlugas-oszlopot, sodronykerítéseket szabadalmazott csőoszlopokkal a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, nyárlakok, emlékkertek, teniszpályák, parkok, szőlők, gyümölcsösök, fáczánosok stb. bekerítésére. Továbbá kitérő ruganyos sodronygyűjtőt, szabadalmazott aczélsodrony kocsiülést, ökrészajkosarat, sodronylábtorlót, föld és kavicsáthányó rosták, ba omfi házat, kavics és fahordó kosarat, ablakrostélyokat, szórórosta sző etet és szabadalmazott menyezeti nádfonatot, tüskésodronyot, zöldre festett erős sodronyhálót légy és szunfog ellen stb.

Kívánatra nagy képes árjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm, Szives pártfogást kérve, vagyok tisztelettel

NEUBAUER JÁNOS.

Rose Dezső

közkezdvelt ékszerész és órás

ez ideig

Karácsonyi Nagyvásárja

ritka alkalom az ajándéktárgyak beszerzésére.

A **brilliáns** és **gyémánt** ékszerekkel, izléses **arany** és **ezüstműekkel** tulzsufolt raktár árai olyan **mesés olcsóra** lettek leszállítva, hogy aránylag már egy kisebb összegért is gyönyörű **ajándékot** vehet.

Raktáron tartok minden az **ékszer szakmába** illő izléses tárgyakat.

Arany és ezüst **zsebórák**, valamint **fali, inga** és **ébresztő órák** jótállás mellett.

Óriási választék.

Remek izléses ajándékok

Meglepő ujdonságok.

Igen olcsó árak.

Legjobb a

KOBRAK-czipők

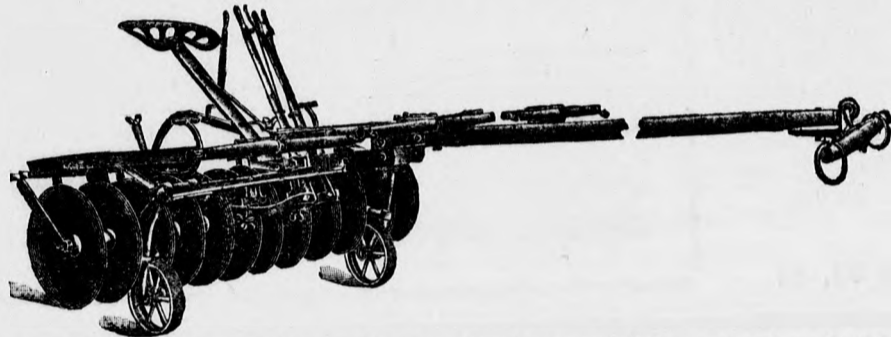
Kizárólagos raktár Piacz-u. 42.

Bächer—Melichár—Johnston

gépgyárak fiókja

Debreczen, Piac-utca 26. sz., Nagytrafik-udvar és szemben Piac-utca 43.,

az ezelőtt Weiser-féle kanizsai gépraktár.

Ajánlja legjobb-
unk ellismert**EREDETI BÄCHER-AGZELEKÉIT,** melyek próbára is ki-
adatnak.**eredeti amerikai tárcsás-boronáit,**eredeti Johnston kőveköttő és marokkrakó aratógépeit, fűkaszállóit, melyek szintén próbára adatnak ki. (Mél-
tóságos Gróf Stubenberg József ur Székelyhídon, ki 17000 holdas gazdaságában a tölem vett 14 kőveköttő
géppel végezte el az aratást, készséggel ad felvilágosítást e gépek használhatósága felől.)

Ingyen aratógép-kezelő tanfolyam debreczeni raktárainkban.

Eredeti párossoru Melichár Unicum-Drill vetőgépnket több gyár utánozni igyekszik, de természetesen, ha
elvéte el is adódik egy-egy darab, az még jobban igazolja azt, hogy az Unicum-Drill utólérhetetlen

A legjobb répvágók, szecsavágók, járgányok, tengeri-morzsolók.

Telefon sz.
210.Képviseelő: **Ráhmer Sándor.**Telefon sz.
210.

Legjobb a Békési Róza „Gyorsmosó” háziszappana.

NAGY KARÁCSONYI VASÁR A

Fővárosi Bazár-ban.

DEBRECZEN,

Simonffy-u. 1.

Bérház.

Meglepő olcsó árak.

Disztárgyak, játékszerek, háztartási cikkek, albumok, bőrárúk, sörös
készletek, Teás, kávék készletek rendkívül olcsón beszerezhetők.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, Piacz-utca 49. a fűpostával szemben.